

รายงานการประชุม สภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๘

(สมัยสามัญ สมัยที่สอง)

วันที่ ๑๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ฉบับสำนักงานพิมพ์

ครั้งที่ ๑ ถึง ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญ สมัยที่สอง) พ.ศ. ๒๕๖๓

(๘)

ครั้งที่ ๘/๒๕๕๓ (สามัญ)

ร่าง รัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม บทเฉพาะกาล

พ.ศ. ๒๕๕๓ ของขุนบรรณการกิตติศักดิ์

๓๖๓-๔๗๕

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๘/๑๔๘๓ (สามัญ) สมัยที่ ๒๑ ชุดที่ ๓

วันที่ ๑๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๓

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๑๕.๓๕ นาฬิกา

ประธานสภาฯ : วันนี้สมาชิกมาประชุม ๑๗๕ คน เป็นองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเชิญประชุมต่อไป ในวาระที่ ๑ ข้าพเจ้าขอให้วันรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๑๗, ๑๘ และ ๑๙/๑๔๘๓ (สามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๓ เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นแย้งอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมเห็นชอบ ในวาระต่อไป ข้าพเจ้าได้วินิจฉัยของนายกรัฐมนตรี อนุมัติ ขอเปลี่ยนระเบียบวาระ ให้เอาระเบียบวาระที่ ๑๑ คือให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมบทเฉพาะกาล พุทธศักราช ๒๕๓๓ ของศูนย์การกิตติศักดิ์ มีผลของถ้อยแถลง เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นแย้งอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมเห็นชอบ เป็นอันตกลง ให้เปลี่ยนระเบียบวาระได้ ขอเชิญท่านขุนบุรีสวัสดิ์ขึ้น:

๑๕.๓๗ น.

ขุนบุรีสวัสดิการกิตติศักดิ์ (อุบลราชธานี) : ข้าพเจ้าขอเสนอร่าง

รัฐธรรมนุญแก้ไขเพิ่มเติมบทเฉพาะกาล พุทธศักราช ๒๔๗๓ โดย
หลักเกณฑ์และเหตุผลซึ่งปรากฏในหนังสือพิมพ์ว่าบทแก้ไขเพิ่มเติม
เพิ่มเติมหลักเล็กน้อย

เหตุที่ข้าพเจ้าเสนอร่างระเบียบขึ้นมานี้ ข้าพเจ้าขอปฏิญาณด้วยว่า
ข้าพเจ้ามิได้ปรารถนาอะไรอันยิ่งไปกว่าปรารถนาให้ประเทศโดยทั่ว
ของเรารู้จักว่าไปถึงความเจริญเช่นใดกันนั้นคงสามารถประกอบประโยชน์
ซึ่งคนไทยหนึ่งอันแล้วกว่าจะทราบได้ ข้าพเจ้าจึงได้แจ้งแก่
พระราชทานรัฐธรรมนูญของประเทศไทย อันได้สิทธิเสรีแก่ประชาชน
พลเมืองโดยทั่วกัน คงที่เราได้ทราบกันอยู่แล้วไปทั่ว ประเทศอัน
สำคัญในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าถือว่าข้าพเจ้าเป็นผู้แทนของประชาชนชาวไทย
มีการได้ทราบด้วยสรีระของตน ให้แก่เขา หรือมีการได้ทราบโดย
ไทยหรือเห็นด้วยกับเขา มีการนั้นหรือสิ่งนั้นแหละข้าพเจ้าขอเสนอ
เข้าแก่กลไกของประชาชนที่เคี้ยว อันความจริงที่ข้าพเจ้าได้สัญญาไว้กับ
ราษฎรก่อนที่เขาจะเลือกข้าพเจ้ามาเป็นผู้แทนของเขาไว้ เช่นนั้นเหมือนกัน
กัน ความปลอดภัยของชาติเท่านั้นที่ควรอยู่เหนือสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น ด้วย
เหตุการณ์อันวุ่นวายตามความจำเป็นของชาติจึงไม่ควรระงับ ข้าพเจ้า
ถือโอกาสขอขานต่อประชาชนและผู้แทนราษฎร กล่าวคือ ผู้ที่ชื่อนี้
ใช้เพิ่มเติมบทเฉพาะกาลแห่งรัฐธรรมนูญ

การที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๗๕ วางบทบัญญัติขึ้นแก่บทเฉพาะกาล
ไว้มีกำหนด ๑๐ ปีนั้น การบังคับใช้ก็ได้ประมาณไว้ที่หนึ่งตามความ

เข้าใจและควมหวังของผู้ว่าระชนนั้น ซึ่งก็เช่นธรรมดา เพราะถ้าเหตุการณ์ดีขึ้นบ้านเมืองเราในระบอบใหม่ขึ้นไปด้วยความสงบวามเรียบร้อยทุกสิ่งทุกอย่าง คล่องแคล่วการศึกษาระดับประถมสามัญก็ลุล่วงไปทันอกทันใจ ยทระเพระกาลที่ใกล้จะถึง ๑๐ ก็ถึงอายุไม่มีอะไรต้อง มาผูกกันอีก แต่ท่านประธานที่เคารพ ระบอบรัฐธรรมนูญของเราต้องระหกระเหินยังขาด มาหลายครั้งหลายคราวที่ใกล้ ๆ ใกล้วกันอยู่แล้ว เห็นดังนี้ว่า การปกครองแล้ว และคงใช้รัฐธรรมนูญของเรา มาตรา การกฤษฎาใน พ.ศ. ๒๔๗๖ และการชำระคดีของศาลพิเศษเมื่อเร็ว ๆ นี้ ย่อมกระทบกระเทือนจิตใจของชนทั่วไป และทำให้การปฏิบัติงานของรัฐบาลในระบอบนี้ถึงประสพผลสำเร็จอยู่เอง ... สักแต่เพียงเป็นของใหม่ เป็นระบอบใหม่ ที่ไม่คุ้นเคยกับชาวบ้านเราอยู่แล้ว ข้าพเจ้ามีเรื่องกระทบกระเทือนไม่ว่าแล้ว วัระกเจ้าอีกเช่นกัน ระบอบเพระกาลที่มากำหนด ๑๐ ปี ยังไม่พอ ถ้าขึ้นปล่อยให้ประชาชน โภคเนระเพระเจ้าไว้ช่วง บริหาร การงานของประเทศ และท่านผู้ถือการของพระราชทานรัฐธรรมนูญมีไปเสียโดยที่ประชาชนยังไม่เคยชินกับแล้ว ผลจะเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าวิตกเหลือเกิน วิตกถึงการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งข้าพเจ้ารักและบูชาอย่างยิ่งนี้จะแปรผันไป ทั้งประชาชนอีก ๑๕ ล้านเศษซึ่งข้าพเจ้าเห็นแก่แทนชยนั้นก็จะให้ไว้ระเหระหระระม ถ้าหากยังเกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น ท่านผู้เป็นประธาน นิยแต่ให้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาแล้ว คนไทยทุก

จนกระทั่งมันถึงเวลาที่เราได้จะไรต์ ๓ มาแล้วบ้าง และก็มีหวังว่าเราจะไต่
ถอยขึ้นไปข้างบนบ้างได้ หมายความว่าทำให้ความเจริญแก่ประเทศทั่ว
ไประหว่างชายทะเลและทะเล และนั่นการที่นักคิดเพราะกาลจึงเป็นการ
วิวัฒนาการอันที่ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ และทั้งรักษาความ
ปลอดภัยในขณะเดียวกันด้วย ทั้งนี้ขอเรียนว่า มิใช่ข้าพเจ้าจะเห็นว่า
เรามีสัมพันธภาพกับประเทศใดๆเลย เราไม่มีความสามารถบริหารการงาน
เรื่องไม่ได้ เช่นเช่นนั้น สภาวณีย่อมตระหนักอยู่ว่า ปัญหาเพราะหน้า
หรือต่อไป ไม่ใช่เรื่องความสามารถแต่ประการเดียว แต่เป็นปัญหาใน
ประการอื่น และเราจะมีวิธีประการอื่นมากกว่าด้วยซ้ำ ว่ากันตรงๆ
ก็เขยวณมีสัมพันธภาพกับสองประเทศเท่านั้นก็ยังผลไม่ได้ ข้าพเจ้าขอ
ประทานยืนยันเหตุผลของข้าพเจ้าในที่สุดว่า ขอสงวนอย่าเอาประเทศ
ทั่วทั้งของเราไปติดต่อกับเหตุการณ์ข้างหน้าอีกเลย เพราะเท่าที่เขยมา
ก็ขัดแย้งพอแล้ว

หนึ่ง การขอยกย่องเพราะกาลออกไป ไม่ได้ทำให้เกิดความเสีย
หายแก่ประชาชนด้วยประการใดๆเลย ตรงกันข้าม การขอยกย่องจะนำ
มาสู่ประโยชน์อันมากประการ เป็นอันว่า การปกครองระบอบรัฐธรรม
นูญนั้นมันคงดำรงโดยไม่มีแปรผันไปประการอื่น เราจะได้หลักประกัน
ในความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเช่นอันนี้ยิ่ง เราจะได้มีคณะรัฐบาล
ที่เข้มแข็ง ซึ่งได้ทำให้ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติเป็นที่ประ
จักษ์แจ้งมาแล้วอย่างมากมายนั้น และประการสุดท้ายละอันสำคัญก็คือ

ความร่วมมือและความสมบูรณ์ที่สุดของประชาชนชาวไทยโดยตัวกัน
จังหวัดวิภาวดีฯ นั้นจะเห็นด้วยและพร้อมที่จะดำเนินการว่ารัฐธรรมนุญแก้ไข
เพิ่มคุ้มครองเพราะการถกด้วยก็

ข้าพเจ้าขอความสุจริตสมบูรณ์แก่ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง
เห็นด้วยข้าพเจ้าในเรื่อง

๒๕.๔๓ น.

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (อุบลราชธานี): ข้าพเจ้ารู้สึกยินดี
เป็นอันมากที่ญัตติอันยิ่งใหญ่ของผู้นำชนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีได้เข้า
มาสู่สภาฯ ในวันนี้ และในการที่ข้าพเจ้าได้เป็นผู้แทนราษฎรในจังหวัด
อุบลราชธานีเช่นเดียวกัน ได้ถือโอกาสแสดงความยินดีในวันนั้นก็
ได้ว่า ข้าพเจ้าขอกล่าวด้วยความบริสุทธิ์ใจเช่นเดียวกัน โดยจะเพราะ
ท่านผู้เสนอญัตตินี้ ข้าพเจ้าได้คุ้นเคยมาเป็นอย่างดี และโดยจะเพราะ
เป็นญัตติที่สำคัญของข้าพเจ้าด้วย จึงเชื่อว่าท่านได้กระทำงานมาด้วย
ความบริสุทธิ์ใจ ทั้งที่ท่านได้ปฏิบัติงานที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร
แล้ว ในการเสนอญัตตินี้ ข้าพเจ้ามีความเล็งใจที่จะกล่าวว่า แม้
ท่านผู้เสนอและผู้รับรองได้พยายามจัดการเสนอญัตตินี้ด้วยดีแล้ว ก็ยัง
รู้สึกว่าเป็นการบกพร่องผิดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๓ ในรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๖๓ นั้นได้บัญญัติให้ญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นมาจาก
สมาชิกไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด แต่ที่ท่านได้

วิเคราะห์ข้อความนั้นโดยสรุปแล้ว ท่านจะเห็นได้ชัดว่า ญัตตินี้เป็น ญัตติของชุมชนผู้วิพากษ์กติกาคู่แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี คนเดียว หากได้มาจากสมาชิกไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๔ ตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๖๑ บัญญัติไว้ ไม่ ความขัดแย้งที่เราได้บัญญัติไว้ชัดเจนแล้วว่า การเสนอ ญัตติเราจะต้องทำในรูปใด ญัตติร่างพระราชบัญญัติธรรมดาได้ บังคับ ให้มีผู้เสนอหนึ่งคน และผู้รับรอง ๑ คน แต่ญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญ นั้น หากได้บังคับไว้ ในข้อบังคับนี้ เราได้มีวิธีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ตามข้อมัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว เพราะฉะนั้นถ้าท่านสมาชิกผู้ เกี่ยวข้องทั้งหลายถือว่าท่านเคารพกติการัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ แล้ว ก็ขอให้ไปรพถิกรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๓ และพิจารณาคำขวัญว่า เราควรระบญัตตินี้ไว้ พิจารณาต่อไปหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม ญัตตินี้ เข้ามาสู่สภาแล้ว ข้าพเจ้าขอแสดงความดีใจเห็นในการสลับญัตตินี้ นั้น ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีและขอบคุณเป็นอันมากก็ ....

ประธานสภาฯ : ไม่ใช่ ตามที่ท่านสมาชิกผู้ เกี่ยวข้องกล่าวใน การที่ข้าพเจ้ารับญัตตินี้ ไว้ เป็นการผิด ข้อยังคง และเห็น การแก้ไข รัฐธรรมนูญมาตรา ๖๓ นั้น ก่อนที่เรานี้ไปยากเกินไป ข้าพเจ้าอยาก ขอแจ้งให้ที่ประชุมนี้ทราบเสียก่อนว่า เรื่องนี้เป็นอย่างไร รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ข้อ ๑ มีความว่า “ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติม ท่านว่าจะต้อง มาจากคณะรัฐมนตรีทางหนึ่ง หรือมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมกันมีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๔ ” ข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นประธานสภา

ผู้แทนราษฎรจึงได้ตั้งว่าผู้เสนอผู้หรือซึ่งอยู่ในฐานะเช่นนี้ควรที่จะได้
รับค่าไว้ ให้สัก ๆ นวนับเพื่อพิจารณาต่อไปประการหนึ่ง ... และอีก
ประการหนึ่ง ข้อบังคับของสภาฯ ข้อ ๑๒ ซึ่งมีความว่าควรจะได้ให้ เห็นว่า
ถ้าไม่ว่าผู้เสนอหรือผู้รับของใช้เช่นนี้ควรพิจารณาแล้ว ... ผู้เสนอ
ก็อาจที่จะพบในที่ประชุมสภาฯ ได้ ทั้งนี้ก็แสดงให้เห็นว่าผู้เสนอ
ผู้รับของใช้ ผู้เสนอผู้ ก็อยู่ในฐานะที่ควรจะต้องได้ ... ในเวลา
ว่ารัฐธรรมนุญในมาควานักได้มีข้อผูกและข้อใดโดย ... จึงได้ ...
ว่าให้ ... รวมกันจำนวนไม่ต่ำกว่า ... ข้อใดโดย ...
รวม ... รัฐธรรมนุญเช่นนี้ก็จะทำให้เกียรติยศของผู้เสนอ ... ใน
เรื่องนั้นข้าพเจ้าได้สอบถามกับทราบว่าขบขระผู้เสนอผู้เสนอผู้ ... เพราะ
ฉะนั้นเราควรมิใช่รวม กับขบขระผู้ ... เป็นผู้เสนอผู้ ...
เกียรติยศเท่าใดก็ตามผู้เสนอผู้ ... ขบขระผู้ ...
ไว้พิจารณา แต่อย่างไรก็ตามขอว่าขบขระผู้เสนอผู้เสนอผู้ ...
ไม่ได้ มีข้อไว้ว่าในเรื่องนี้ ... รัฐธรรมนุญนี้จะปฏิบัติอย่างไร ...
ขอเรียนให้ท่านทั้งหลายทราบว่า รัฐธรรมนุญ มาตรา ๔๕ มีความไว้
อย่างชัดเจนแน่นอนแม้จะขบขระให้ควมละเอียด ... ที่ ขบขระผู้ ...
จะดำเนินการตามบทแห่งรัฐธรรมนุญ ... เพราะฉะนั้นเมื่อมีบทแห่งรัฐ-
ธรรมนุญว่าขบขระ/ระการใดแล้ว ขบขระผู้ใน ...
ไม่ใช่ส่วนใหญ่อันสำคัญ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้ ...

มีเจ้าผู้สภาว์เพื่อพิจารณา ถ้ามีใจมีความเห็นซึ่งเรากล่าวไว้เราไป
ที่ประชุมกันด้วย แต่ว่าไม่ว่าจะเข้าใจหรือไม่ก็ตามในระหว่างนี้

๑๕.๔๕ 14.

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (อุบลราชธานี) : เมื่อท่านผู้
ประธานได้วินิจฉัยปัญหาแล้วแล้ว และโดยคณะกรรมการได้
เกี่ยวกับคดีผู้แทนราษฎรจังหวัด อุบลราชธานี เช่นนั้น ในส่วน
ข้าพเจ้า ขอยกข้อข้อนี้ เพราะข้าพเจ้าเห็นคดีคดีนี้ เป็นผู้วินิจฉัยใน
อนาคตต่อไป ข้าพเจ้าขออภิปรายต่อไป

ในการสนทนาคดีนี้ เราจะต้องคำนึงถึงเหตุผลว่า ความรับผิดชอบ
อันยิ่งใหญ่ของสภาผู้แทนราษฎรนั้น ควรจะต้องมีเพียงใดในการที่จะ
ราษฎรได้เลือกในคนคนใดคนหนึ่งหรือหลายคน เราได้รัฐธรรมนูญ
มา ประมวลโดยในระบอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดว่านายกรัฐมนตรี
ใด ๆ ซึ่งพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองใด ไม่สามารถจะ
อยู่ในระบอบประเทศได้ เราได้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เราได้วิวัฒนาการ
อันสมบูรณ์ภาพอันเข้มแข็ง จึงสามารถนำประเทศไทยเข้าสู่ความเจริญ
ซึ่งประชาชนทั้งหลายได้ซึ่งสามารถจะเพิ่มขึ้นขึ้นมาก ในการที่
ประเทศไทยได้ก้าวหน้าด้วยดี และอันที่ปรากฏชัดแจ้งให้เห็น
มาดังนี้ เราได้ซึ่งไม่สมบูรณ์อันยิ่งใหญ่ของรัฐธรรมนูญ การที่
เราจะทำรัฐธรรมนูญให้มั่นคงต่อไปในรูปใดนั้น ข้าพเจ้าคิดว่า ถ้ามีว่า

เราทำไป ในทางที่ควรไม่เห็นเหตุสมควรเท่าไร ทั้งผู้ละกรรมบุญนั้นเห็นผลบุญ
ของประชาชนโดยทั่วไกรที่ความเจริญให้แก่บ้านเมือง แต่ข้าพเจ้าได้ทราบ
ถ้ามั้แล้วกระทำไปไม่เท่าที่ควรทำให้ รัฐธรรมนูญต่างพรรค ความรัก
หมั่นหมั่นกันระลอกแก่พวกเราเอง จึงต้องผู้เราได้วิธีใหม่ขึ้นคือ ให้ผู้
ลัทธิพระ ข้าพเจ้าขอกล่าวในที่สาธารณะที่ว่าผู้แทนราษฎรควรระมัดระวัง
ตนโดยตนเองหรือไม่ ความรับผิดชอบในความประพฤติของประชาชน
ความรักใคร่ชอบใจในความดีของประชาชนผู้ประกอบอาชีพโดยนี้ ควรจะต้อง
อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาล และโดยเหตุเพราะอย่างนี้ผู้แทนราษฎร
มีหน้าที่ควบคุมกันให้ ข้าราชการการแผ่นดินไปให้ ถูกต้องตามนโยบาย
ที่รัฐบาลได้แถลงไว้เพื่ออนาคต เปรียบเทียบกันมาสู่ประเทศโดยทั่ว
ทุกชั้นชั้นในสมัยบุญคุณแห่งรัฐธรรมนูญได้ เห็นไว้ชัดแจ้งว่า ด้วย
เพราะการลงนามรัฐธรรมนูญนี้ด้วย เราจึงมีอายุเพียงใด ในการว่ารัฐ
ธรรมนูญมาความ ถ้าเราไปขึ้นใช้การทางการเมืองการประมุขของคณะ
การว่ารัฐธรรมนูญนี้ หรือถ้ามีประกาศจะสำเร็จขึ้นซึ่งเห็นผู้ใด
ขึ้นผู้ใหญ่ที่ใด ถ้าเราในรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๕ นั้นแล้วก็ ผู้เห็น
ก็อย่างชัดแจ้งว่า ความมุ่งหมายในการตราขบัญญัติเฉพาะอย่าง
ไว้เพื่อประโยชน์ใด ในการขบัญญัติไว้ ข้าพเจ้าไม่ขอกล่าว
ในที่นี้ แต่เราจะเห็นแก่ว่ามีคำบัญญัติขึ้นนั้นคงจะกระทำความ
ที่ใด ไว้ด้วยประชาชนโดยทั่ว เปรียบเทียบกันไว้กับการปกครองชั้นประถม
ตามมามากกว่าที่เห็นแล้ว เปรียบเทียบกันไม่จริง ๑๖ ปี หรือแม้ว่า

ก็จะให้ราษฎรไทยโดยชนทุกฝ่ายประจักษ์ของประเทศไทยไทยโดยชนทั้งสอง
 การปกครอง ให้รู้จักรับผิดชอบในการบริหารนั้นย่อมเป็นหน้าที่ของ
 รัฐบาล แต่ประชาชนนั้นเรารู้ว่าควรจะตั้งแยกออกเป็นสอง ประชาชนที่
 สนใจใส่ใจในการเมืองซึ่งมีการศึกษา พวกนี้ย่อมเป็นหัวเรี่ยวในการท
 ระจำเนินกิจการของประเทศไทยให้ก้าวหน้าต่อไปด้วยความปลื้มกตย์ แต่
 ประชาชนอีกเหล่านั้นแม้จะมีการศึกษา พวกนี้ก็ไม่สนใจในการที่จะ
 สร้างเศรษฐกิจของบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า มีโอกาสไม่ในการเมือง
 เพราะฉะนั้นเราจะเอาประชาชนในหมู่ที่สนใจและสนใจเหล่านี้ของประเทศไทย
 นั้นเหล่านี้สักการและกรรมกรมาเป็นมาตรฐานวัดความสำเร็จของประเทศไทย
 นั้นไม่สมควร ในการที่เราจะกระทำอะไรนั้น เราควรจะตั้ง กระทำ
 ด้วยความรู้ สัก รับผิดชอบของเราเอง การเสนองานขึ้นโดยอิสระเพราะ
 ขาดพเจ้าถวาชู เสนอขอทမ်းตัวเอง และอุทธรณ์พระราชารัฐ และ
 โดยอิสระเป็นการกตม้นคณะรัฐบาลซึ่งไทยบริหารงานด้วย ความเรียบ
 ง่าย มีสมรรถภาพอันดี ขาดพเจ้าถวาชูเช่นนี้โดยมีหลักเกณฑ์ว่า
 ว่าท่านเองไม่ยืนยันไม่รับรองว่าท่านสามารถ ทำกิจการของประเทศไทย
 ชาติไทย และโดยอิสระราชรัฐเช่นเดียวกัน และที่ท่านกตม้นรัฐบาล
 นั้น คัดค้านไปนั้นก็หมายความว่าท่านไม่สามารถบริหารกิจการของประเทศไทย
 ให้ก้าวหน้าไปด้วยความปลื้มกตย์ รัฐบาลไม่สามารถจะวางรากฐานของ
 ประชาธิปไตยลงไปในจิตใจของประชาชนไทยในระยะ ๑๐ ปีนี้ ท่าน
 กตม้นรัฐบาลตลอดทั้งนี้ แต่ในส่วนตัวของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ารู้สึกได้ว่าใน

ระยะเวลา ๑๐ ปี นรวิชัยบาลคงจะโตไ้โตระยแต่จะพึงระยกระยอยประชาธิปไตยนถ
 ใ้ไปในรัก ใจของประชาชน เราจะต้องล้าเร่ ทั่วกับการปฏิวัติจิต ใจของ
 ประชาชนใ้เข้าสู่วัยขบถใหม่ ก็ในระยะเวลา ๑๐ ปี นรวิชัยบาลใ้ปฏิวัติจิต
 ใจของประชาชนใ้เข้าสู่วัยขบถใหม่แล้วเพียงใดนั้น ประเทศชาติก็ถัว
 ติ่นสู่ความเร่ร่อนมยธมเป็นหลักฐานอันถ้ำคัญ แต่อย่างไรก็ดีในการ
 พิจารณาญัตตินี้ ข้าพเจ้าก็เห็นความจำเป็นอันมากกว่าเมื่อพ้นระยะ
 เวลา ๑๐ ปีแล้ว เราควรระหองพิจารณาอย่างไร ในเมื่อรัฐธรรมนญ
 แก่ใ้เพิ่มเติมนี้ วงศ์ตระกูลมี แต่เราควรระหองมีในทางใด เรา
 ควรระหองมีในการแก่ ไขขบถเพราะกาลเป็นกาลยืนอยู่ในทางที่เราเห็น
 มาแล้วใน ๑๐ ปีนั้นหรือไม๊ ถ้าแม้ว่าเราไม่รักตระกูลกว่าหน้า เราก็ไม่
 เปลี่ยนแปลงการปกครอง ถ้าถ้วนไม่รักตระกูลกว่าหน้าถ้วนก็ไม๊ควรระ
 เป็นผู้นำราษฎร เพราะฉะนั้นวิถีทางการแก้รัฐธรรมนญนั้นไม๊ควรระ
 เป็นใ้เป็นทางกบฏเพราะกาล ถ้วนจะลึงเกิดใ้จากการกัณฑ์ของ
 การปกครองในระบอบรัฐธรรมนญตลอดมา ในกฎหมายการเลือก
 ตั้งนั้น ในเมื่อเราควรจะเห็นว่าลัทธิของใ้มีสิทธิเลือกตั้งในระบอบประ
 ชาธิปไตยของประเทศไทยนี้ใ้ถ้วนหน้าใ้ยังถ้วนกว่าประเทศอื่นที่มีระบอบ
 ประชาธิปไตยมานานแล้ว เราใ้ยึดหลักการเลือกตั้งใ้แก่ประชาชน
 ชาวไทยดีกว่าประเทศอื่น ๆ เราใ้ยึดสิทธิใ้ทั้งชายและหญิง ส่วน
 ประเทศที่เขาไม่ระบอบประชาธิปไตยมานานแล้ว เช่นประเทศฝรั่งเศสเช่น
 นี้ ก็เห่บั้นเขาใ้ สิทธิเฉพาะผู้ชาย นี่เป็นการกัณฑ์เฉพาะใ้

ทำการแก้ไข และวิญญูพระเถระเลือกตั้งขึ้น เราได้ตกลงที่จะมีการ
เลือกตั้ง โดยสามชั้นตามลำดับมาส่วนหนึ่งก็ให้ที่แรก ที่แรกเราให้
ทำเป็นภาคโดยความเรียบร้อย แต่เราพิจารณาในระบอบประชาธิปไตยนั้น
เราควรจะต้องก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีก เราจึงได้ก้าวหน้าไปในทางเลือกตั้ง
โดยตรงทางราษฎร ผลของการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยให้ราษฎร
เลือกตั้งโดยตรงนั้น ก็ทำให้ ท่านผู้สังเกตการณ์ทั้งหลายได้เข้ามาดูอยู่
สักวัน นี่เป็นการก้าวหน้าของรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ถ้าเราสังเกตผลของการก้าวหน้าของรัฐธรรมนูญ
ในการปกครองท้องถิ่น ในการปกครองท้องถิ่นนั้น เราจะเห็นว่า
ระบอบการปกครองเทศบาลนั้น เราได้ให้นิสมาชิก ๓ ประเภท ๑.ระ
เภท ๑ โดยให้ราษฎรเป็นผู้เลือก และอีกประเภท ๒ โดยให้ราษฎรเป็นผู้
เลือกตั้ง แล้วอีกผลการปกครองท้องถิ่นอีก ให้ท้องถิ่นมีทรัพย์สิน
มาแล้ว จะเห็นได้ว่าถ้าการได้ เงินไปช่วยความเรียบร้อย แต่การ
ตั้งการควบคุมก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป รัฐบาลและสภาผู้แทนราษฎรก็ช่วยกัน
ในการก้าวหน้าของการปกครองท้องถิ่นนั้น ระบอบให้ราษฎรในท้องถิ่น
นั้นปกครองตนเอง โดยมีสมาชิกแก่เพียงประเภทเดียว ทั้งมีระบบระ
บอบพระชนอันมีกันว่าเราได้ก้าวหน้าในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ
แล้วเช่นอย่างนี้ ชะลอนักควรจะต้องสังเกตไว้เป็นอันมาก และโดย
มาเพราะในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้า รู้สึกถึงนั้นอันมีผลของการ
ไม่ว่าจะก้าวหน้าอย่างใดโดยไม่ก้าวหน้าอะไร

ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้น เมื่อมีข่าวว่าใกล้จะมีการแก้ไข-
 สหพันธ์ฯ มีข้อเสนอญัตติเข้ามาแล้ว ข้าพเจ้าได้พบปะบรรดาเพื่อน
 สมาชิกหลายคน แต่ละคนก็ต่างว่าพอที่นั้น ไม่ก็ ไม่มีความเห็นสอดคล้อง
 กันจึงต้องยกยู่เสนอญัตติเป็นส่วนใหญ่ก็ถูก แต่แล้วเหตุการณ์ ได้หมุน
 ชั่ววระต่อไป บรรดาผู้ที่ได้แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างซื่อตรงแล้วว่า
 ไม่เห็นด้วยนั้น ได้ตกลงแล้วว่าจะในญัตตินั้น และจะทำงานใดในแสดงความ
 คิดเห็นออกมาซื่อตรงได้แก่ทางหนึ่งก็สรุปว่าไม่เห็นด้วยในลัทธิคอมมิวนิสต์
 ระยะเวลา และมีความซื่อตรงใส่ซึ่งกันและกันชั่วเวลาแห่งสภาฯ นั้น
 ก็ได้ ให้ สหพันธ์ฯ เสนอญัตติว่าท่านไม่เห็นด้วยกับญัตติของคณะ
 สภาฯ นั้น อันนี้เป็นประจักษ์พยานว่า การแก้ไขรัฐธรรมนูญของระบอบรัฐ-
 ธรรมนูญนั้นจะต้องแก้ไขไปในการถ่วงน้ำหนัก ไม่ได้ดี ไม่ในการเข้าทำ
 ความปลุกปลอบของประชาชนนั้นควรจะยื่นกลอุบายอันสูงส่ง ถ้าแม้ว่า
 ในสภาฯ เราเห็นว่าเราควรจะตั้งอยู่ใน คณะเฉพาะทางต่อไปอีก ๑๖ ปี
 เช่นนี้แล้ว คนอื่น ๆ จะทำอะไรสักอย่างไว้ เขาจะว่าเราไม่มีความรับผิดชอบ
 คณะเฉพาะทางที่เสียการกระทำอันเพื่อปลดปล่อยตนเอง ในระบอบ
 ประชาธิปไตยอันแท้ ความปลุกปลอบของรัฐธรรมนูญเป็นสิ่งที่เราจะต้อง
 รับผิดชอบชั่วชีวิต และความปลุกปลอบของคณะผู้ถ่วงน้ำหนักได้เริ่ม
 เอาชีวิตเข้าแลกเอารัฐธรรมนูญมานั้น เราก็จะต้องรับผิดชอบชั่วชีวิต
 เช่นเดียวกัน แล้วถ้าการที่เราจะให้ความปลุกปลอบแก่ชาติ ให้ความ
 ปลุกปลอบแก่รัฐธรรมนูญ และคณะผู้ถ่วงน้ำหนักนั้น เราจะต้องทำให้มาก

โกยมให้ภักทษกระเทือนถึงเขตพระนครถนัดใจ เราพร้อมทั้งพลพรรค
ผู้ถือการ และโดยฉะเพาะสมาชิกชั้นแรกก็เห็นไปไว้เห็นเรา เรา
พร้อมทั้งพลพรรคกระตือรือร้นขึ้น ใหญ่ขึ้นเช่นเขยื้อนขึ้นไปไว้เพื่อ
สิ่งที่พลพรรคต่างละมีคติได้ ในการที่เราจะแก้ ไขรัฐธรรมนูญนั้น
ถ้าแม้ว่าเราจะมาเข้าอยู่ในระบอบนี้แล้ว ก็กลับคิดว่าเรารู้ ถือว่า
เราจะปกครองตนเองได้ ทำนองยาลืมว่าในขณะที่เราไม่มีพรรคการเมือง
ทำนองยาลืมว่าในขณะที่เราไม่มีเสรีภาพในการที่จะพรรคการเมือง
หรือดำเนินการเมืองไปในรูปพรรคไทโดยแท้จริง ถ้าเมื่อเช่นนั้น ถ้าแม้
ว่าเราขยายเขตพระนครออกไปแล้ว ก็เราจะผูกพันตนเองให้ผูกพัน
ใจในระบอบรัฐธรรมนูญ สามารถวิพากษ์วิจารณ์ระบอบชาติให้
ไปสู่ความเรียบร้อยดีกว่าอย่างไร ในการแก้ ทำให้ความขัดข้องอัน
ยิ่งใหญ่แก่ชาติ แก่รัฐธรรมนูญ และแก่คณะผู้ถือการนั้น เราควรจะ
ทำโดยหลายทาง แต่จำต้องนึกไว้ในทำนองว่าเราจะแก้ รัฐธรรมนูญเพื่อ
ให้เหมาะสมควรแก่กาลสมัยแล้ว ชาติเราก็พร้อมที่จะสนับสนุน แต่ขอ
ในการที่เราจะปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญ คงมี ๒ โทษไม่ขัดกับพระ
กาลเพื่อจะให้ รัฐธรรมนูญเป็นสิ่งที่ลบล้างข้อเสียแก่ เหมารวมแก้คำ
ปฏิญาณซึ่งคณะผู้ถือการได้ ให้ไว้ เป็นคำปฏิญาณ ซึ่งท่านผู้ถือการ
ชั้นผู้ ใหญ่ได้เน้นไว้ในแผ่นในรายงานการประชุมว่าอย่างไรนี้ เรา
ของหัวดีทาง โยธมเพราะจำใจไม่รักที่จะยกเขตพระนครนี้ จะ
เห็นว่าการที่เราจะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการเลือกตั้งให้เหมาะสมควร

ศาลจะมีภาระให้ผู้แทนราษฎรอันมีสมรรถภาพแล้ว ก็ย่อมจะไม่เพียงพอ และโดยพระพรทานนายกรัฐมตรีซึ่งเป็นผู้นำอันเข้มแข็งของประเทศ ไทยว่า แม้ท่านจะเจ้าศรัทธาผู้เลื่องชื่อก็คงหนึ่ง ข้าพเจ้าขอ ร้องประท้วงกันว่าเราไม่มีผู้เข้าแข่งขันกับท่านเลย และอีกท่านหนึ่ง ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นท่าน เมื่อท่านไปสมัครรับ เลือกกองแล้ว ก็ไม่มีผู้ทูลเลขาว่าท่านจะไม่ได้ รับเลือกคงให้ เป็นนายถ ฐมนตรี และโดยพระพรทานการปรีดิ์ปรังกาอุปมาการเลือกผู้ให้ ให้ผู้ แทนราษฎรอันมีสมรรถภาพคนนั้น เราช่วยกันทำ ช่วยกันสร้าง เรา ก็จะได้กฎหมายเลือกครั้งหนึ่งตาม และยิ่งกว่านั้นเมื่อเราได้ปรีดิ์ปรัง คำถึงคณะกษัตริย์ให้เข้มแข็งซึ่งสามารถที่จะป้องกันชาติบ้านเมืองของ เราได้ เราฝึกกำลังตำรวจอันเข้มแข็งเช่นนี้แล้ว รัฐบาลไหนที่จะมา ถ้า แม้ว่ามีใคร มีความสนับสนุนจาก กองกษัตริย์หรือ กำลังตำรวจแล้ว ก็ ย่อมจะอยู่ไม่ได้ เพราะฉะนั้นกฎของรัฐธรรมนูญถ้าจะมีไม่ได้ ก็เป็น ความแต่ ใจทางหนึ่ง

และการที่เราจะให้ผู้ที่มีเลือกในระบอบประชาธิปไตยเข้าอยู่ในตำแหน่งบริหารชั้นสูง เช่นตำแหน่งปลัดกระทรวง ตำแหน่งอธิบดี และ ที่หัวหน้าของชนชั้น ก็เป็นสิ่งที่น่าทำให้ระบอบการปกครองของประ เทศไทยจึงโดยไม่มีผู้ช่วยรักษารัฐธรรมนูญและผู้ถือการใด ๆ ความ โศกที่เราจะมีคณะกษัตริย์อันเข้มแข็ง และกำลังตำรวจสนับสนุนรัฐบาล อยู่แล้ว ความล้มเหลวจะมีไม่ได้ ความปลอดภัยของรัฐธรรมนูญมี

บัญญัติ และความปลอดภัยของประเทศชาติด้วยมิใช่ แต่... วิธีการ
นั้นไม่เหมาะสมแล้วเราอาจจะแก้ไขให้มีผลรวดเร็วได้ เพราะฉะนั้นการ
ทั้งหลายและสมาชิกประเภทที่ ๒ นั้น ข้าพเจ้าพร้อมที่จะตกลงใจไว้ ให้
เป็นสมาชิกสภาสูง ให้อยู่ในตำแหน่งโคตลลภกิจของทางนั้น ใน
กรณีเช่นนั้น การที่สภาชำระหนี้แปรไปในเรื่องใด ๆ นั้นย่อมไม่เหมาะสม
ถ้าได้ เพราะว่าเรามีสภาสูงบังคับไว้ไม่ให้มันแปรไปได้ เมื่อเรามีสภา
สูงบังคับไว้ไม่ให้มันแปรไป ในทางที่ระบอบการปกครองระบอบนั้น
เหมาะสมแก่เหตุการณ์ และน่าจะเห็นการปกครองคณะผู้พิพากษาระ
ดับพิเศษหรือรัฐธรรมนูญมา เมื่อเรามีสภาสูงเช่นนี้แล้ว เมื่อมีข้อพิพาท
ระหว่างสภาสูงกับสภาต่ำ พวกนี้เราจะมิใช่มีศาลรัฐ (Supreme Court)
อย่างอเมริกา หรือสภาองคมนตรีอย่างกษัตริย์อังกฤษก็ได้ เพื่อที่จะตัดสิน
ข้อพิพาทระหว่างสภาสูงและสภาต่ำ และเมื่อเรามีสภาต่ำเช่นนี้ ใน
การที่พวกกษัตริย์ใหญ่จะไปสมัครรับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิก
สภาต่ำแล้ว ก็ย่อมชอบที่จะได้ รับเลือกตั้งจากประชาชนราษฎร ๆ นั้นเข้า
ทั้งหลายได้ รู้จักเป็นทนายคนแก่คณะผู้พิพากษาอื่นนั้นมาก เราทั้ง
หลายรู้ สักขุชานาไรอันนี้ของคณะรัฐบาลเป็นอันมากอยู่แล้ว เพราะ
ฉะนั้นในการเลือกทั้งนี้ไม่คงสงสัยเลยว่าท่านจะไม่ได้ รับเลือกตั้งเข้ามา
และไม่คงสงสัยว่าท่านจะไม่รับเลือกเป็นคณะรัฐบาลเพื่อบริหารกิจการ
ของประเทศ และในกรณีเช่นนั้นรัฐบาลก็อาจจะตั้งเป็นคณะรัฐบาล
คณะอื่น เพื่อบริหารกิจการของประเทศชาติให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญ

ในการแก้ไขในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถาบันแล้วเราจะไม่ถอยถอย
 เทียบถึงขบถเพราะการที่เราจะแก้ไขได้นั้น การที่ประเทศไทยจะก้าว
 หน้าขึ้นไปได้นั้นก็ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจในระหว่างประชาชนราษฎร
 ทั่วไป ถ้าเราเห็นต้องด้วยกับสิ่งที่ดีก็มีความเห็นว่าการขบถเพราะการ
 ขบถเพราะในบางกรณี เช่นขบถเพราะการที่ประชาชนราษฎรจะร่วม
 มีส่วนใจในการสร้างชาติไทยให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญทันเทียมนานา
 อาณานิคมของเขา แต่การที่เราจะร่วมมือร่วมใจกันระหว่างราษฎรนั้น
 เราไม่ควรร่วมมือกันในทางที่ระบอบขบถเพราะการ แต่เราควรร่วม
 ใจกันให้เป็นสมานฉันท์ในทางหนึ่งทางใด เช่นในการเลือกตั้ง เพื่อ
 จะทำให้ประเทศชาติก้าวหน้าสู่ความเจริญ และด้วยความปลื้มกับแนว
 รัฐธรรมนูญและคณะผู้ก่อการด้วย การปฏิวัติของคณะราษฎรก็ได้อ
 กระทำไปแล้ว ย่อมเป็นประโยชน์พระยานว่าได้กระทำไปก็ด้วยความบริสุทธิ์
 ใจ ด้วยความรักชาติอย่างสูงส่ง จึงเห็นได้ว่าการปฏิวัติครั้งนี้มีความ
 สำเร็จมาสู่ประเทศไทย เพราะฉะนั้นผลที่ท่านได้กระทำแล้วจึงเห็น
 เครื่องจางไว้ ในประวัติศาสตร์ ที่ท่านได้ก่อเกิดรัฐธรรมนูญมา ก็เมื่อ
 ประวัติศาสตร์จะได้นำวิกฤตการณ์ความดีของคณะผู้ก่อการไว้ แล้วเช่นนี้
 การที่เห็นราษฎรมาแก้ไขรัฐธรรมนูญด้วยการขบถเพราะการ
 นั้น ก็ประหนึ่งว่าท่านจะได้นำให้ ถ้อยจารึกนั้นได้มีผลลงไปในตัว
 ขณะหนึ่ง ถ้าเราจึงรักอย่างซื่อตรงให้หรือกับที่เราได้บูรณความ
 ดีของคณะผู้ก่อการไว้ นั้น เป็นคุณงามความดีซึ่งไม่มีค่าหนึ่งใด ๆ ด้วย

การไม่ยึดติดเพราะกาล แต่เราทั้งหลายมาร่วมมือกันสร้างชาติไทย
และไม่ว่าการยึดติดเพราะกาล แต่เป็นการประนีประนอมใจไว้ถาวรแห่ง
กฎหมายเดิมทั้ง หรือที่ปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เราจะส่งเสริมรัฐ-
ธรรมนูญให้ศักดิ์สิทธิ์ยิ่งขึ้นต่อไป ความเห็นที่แตกต่างระหว่างข้าพเจ้า
และสมาชิกอื่น ข้าพเจ้าหวังด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า ท่านทั้งหลายคงจะ
พิจารณาความเห็นนั้นไปในทางสุภาพชนชาวกระตือรือร้น มีหนังสือพิมพ์
บางฉบับที่ได้อ้างว่าผู้ไม่เห็นว่าเป็นด้วยเหตุผลเพราะกาลเป็นบุคคล
เช่นไร บางฉบับก็ตรงกันข้ามว่า ผู้ที่เห็นด้วยคตินั้นเป็นบุคคลเช่นไร
วิธีการเช่นนั้นเป็นการไม่สมควร เพราะว่าการนำจิตอันไม่เหมือน
กันเป็นธรรมดา เราต้องมาเป็นทั้ง ทุกคนกระตือรือร้นด้วยความบริสุทธิ์
ใจแล้ว ก็ควรจะไปด้วยความซมซานกันทุกฝ่าย ข้าพเจ้า สักยงค์
และสมาชิกในส่วนอื่นก็ได้แสดงความเห็นด้วยด้วยความบริสุทธิ์ ข้าพเจ้า
ไม่ได้วิพากษ์ของคณะในทนายฎะจึงหวังว่าข้าพเจ้าเห็นว่า ข้าพเจ้า
ไม่ได้วิพากษ์ แต่ข้าพเจ้าก็ว่าการแสดงเจตนาอันบริสุทธิ์นั้นก็ย่อมเป็น
คุณที่ประเสริฐกว่าจะหวังใจว่า ข้าพเจ้าได้กระทำมาด้วยความ
บริสุทธิ์ใจ ข้าพเจ้ามีใจอยู่ในชาติที่ระบอบสมัยใหม่ ฯลฯ ข้าพเจ้าขอ
ให้ทุกคณะมาขึ้นข้างเป็นพรรคของข้าพเจ้าแทนการร่วมพรรคท่านผู้แทน
ของราชธานีด้วยกัน

ข้าพเจ้าขอขานกล่าวถึงปัญหาอีกข้อหนึ่ง คือปัญหาที่เราควร

ลงมือไปในทางใดนั้น มติของประชาชนนั้นเป็นสิ่งที่เราควรจะต้องคำนึงเป็นอันมาก เกียรติยศของบุคคลแต่ละคนนั้นก็เป็นที่น่าคำนึงอันเดียวกัน ถ้าแม้ว่าเราลงมติดันไปในทางหนึ่งทางใดก็ตามย่อมไม่มีอะไรที่ระงับโทษท่านได้ แต่ทว่ามติของมหาชนเป็นสิ่งที่จะระงับโทษท่านได้ก็ด้วยารึกไว้ในประวัติการดีของประเทศไทยในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าได้กล่าวมาพอสมควรแก่กาลเวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอรับรองว่าในบรรดาที่ท่านผู้ใดที่มีความเห็นอย่างใดนั้นข้าพเจ้าไม่คิดจะโต้แย้ง แต่ทว่าในปัญหาการลงมติด้วย ความบริสุทธิ์ใจนั้นเป็นที่สุด ซึ่งท่านจะพอใจไปเป็นเวลานาน และจะเป็นอนุสรณ์ว่าท่านจะร่ำว่าไว้ในฐานที่ท่านเป็นผู้แทนราษฎรว่าท่านกระทำอะไรด้วยความบริสุทธิ์ใจ

๑๖.๑๘ น.

นายแก้ว สิงหะเกษนทร์ (พิริศร์) : ประวัติศาสตร์ของประเทศไทยอีกตอนหนึ่งที่เราเริ่มบันทึกกันตั้งแต่ครั้งแรกที่ญัตตินี้ยังเข้ามาสู่สภาฯ แล้ว ประชาธิปไตยของไทยที่ท่านวิริยะบุญแห่งวันที่ ๒๔ มิถุนายนได้พูดว่าหลังท่านเราต่อไปรอคอยมาจนให้แก่ราษฎรไทยทั้ง ๑๔-๑๕ ล้านคนนั้นจะยังคงยั่งยืนมั่นคงเป็นมรดกตกทอดมาถึงบุตร หลาน เหลน โหล่นสืบไปได้หรือไม่ หรือจะแตกสลายลงกลางกันนั้น ขอยกการปรึกษาหารือของสภาฯ เราในวันนี้ ฉะนั้นเพื่อความมั่นคง เพื่อความปลอดภัยของประชาธิปไตยของไทยเรา

ข้าพเจ้าขอเชิญให้สภาฯ นี้ได้โปรดกระหนก โต้ โต้กระลัดถึง
ข้อสำคัญอันนี้ไว้

เมื่อถึงท่านผู้มเกลยศแห่งยุบตราชอานฝ่ายค้านได้กล่าวว่าญัตติ
อันนี้ไม่น่าจะมาจากทางสมาชิกประเภทที่ ๑ ในชั้น ข้าพเจ้าขอ
กราบเรียนให้ท่านผู้นั้นทราบว่า พวกเราทุกคนเป็นเจ้าของประเทศไทย
ไทยร่วมกัน เราไม่ควรรวมแบ่งแยกเป็นเขา เป็นเรา ทุกคนเป็น
เจ้าของประเทศไทยด้วยกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว จะเห็นด้วยกับเสนอ
เข้ามาเพื่อขอถอนประเด็นข้อใดข้อหนึ่งของเราแล้วใช้ โศกทางนั้น ข้าพเจ้าไม่
เห็นว่าควรนำมาพิจารณาเรื่องเหล่านี้มาเป็นอารมณ์

มีคำกล่าวตอนหนึ่งในทำนองว่า ท่านผู้เสนอกฎ และท่านผู้
ทบทวนอยู่ในยุคกันถึง เป็นผู้ ทบทวนด้วยถาษาชาติ ในชั้นข้าพเจ้า
ขอกราบเรียนกับท่านผู้นั้นว่า เราได้ทำมาด้วยความระมัดระวัง โดย
สิทธิอันสมบูรณ์ หากใด เป็นสิ่งที่ดีท่านเข้าไปเห็นไม่

ท่าน ผู้นั้นว่าเราไม่ควรจะ ถ้าวหน้าไปด้วยอันนี้ ท่าน บอกว่า
ควรจะถ้าวหน้าไปด้วยวิธีที่เราควรจะมีสภาสูง สภาต่ำอะไรเหล่านี้ขอพ
เจ้าเห็นว่าอันนี้เรื่องหนึ่งนอกประเด็นของญัตตินี้ แต่ว่าไหน ๆ ท่านได้กล่าว
แล้วข้าพเจ้าจะได้ขอลดถ้าวางในโอกาสหลัง

ในการพิจารณาญัตตินี้สาระสำคัญหรือประเด็นสำคัญนั้น สภาฯ
นั้นจะได้พิจารณาถึงภาวะของผู้ ให้และภาวะของผู้รับ ผู้ให้ในชั้น
ข้าพเจ้าหมายถึงท่านจะประชุมแห่งวันที่ ๒๔ มิถุนายน ซึ่งเมื่อถึงก

เนื่อการปกครอง รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวไทย ผู้ที่ระ
 วัณม ถูกเกณฑ์ได้แก่พลเมืองทั้งประเทศ ขอให้สภากำนันไทย
 พิจารณาให้ด้วยเหตุว่า ผู้ที่ระวัณมถูกเกณฑ์มาเพราะเหตุที่ฐานากัน
 วิจารณ์เหล่านั้น ขณะนั้นภาวะของเวลาสมควรแล้วหรือ เราเป็นผู้ที่
 ความสมควรที่จะใคร่ขืนถูกเกณฑ์มาหาศาลแล้วหรือ นี่เป็นเรื่องที่จะ
 คำนึงถึงอย่างยิ่ง เราจะระงับคืนดีของข้ามิไปเสียทำไม ไม่ ข้าพ
 เจ้าใคร่จะขอกราบเรียนให้สภากำนันทราบกระหมัดถึงภาวะของผู้ที่ระวัณ
 มถูกเกณฑ์ ซึ่งข้าพเจ้าก็กระเรียนบอกอย่างหนึ่งว่ากฎหมายของประชา
 ชาติไทย

ในการพิจารณาถึงภาวะของข้าพเจ้า คือหมายถึงราษฎรทั้ง ๑๔
 ล้านคนซึ่งขึ้นกฎหมายที่ระวัณมถูกเกณฑ์อยู่หนึ่ง ระบุทางบ้านใด ๆ
 ก็ไม่ขาวไม่สะอาดเหมือนในก้นแก้วศึกษา แม้ว่ามีผู้บรรณบุญจะมีโค
 แขนงขึ้นวรรณะของราษฎรเข้าใจก็ตาม แต่ว่าเราชำระแย่งโคเป็น
 การภายใน โดยยึดหลักแห่งกฎหมายเป็นเกณฑ์ของการแบ่ง

พลเมืองทั้ง ๑๔ ล้านคนของเราเวลานี้ เราแบ่งโค โดยวิทยฐานะ
 เขกชั้นสองวรรณะ วรรณะหนึ่งโคแก่ๆ ที่ใคร่จะการศึกษา อีก
 วรรณะหนึ่งโคแก่ๆ ก็ยังเรียนการศึกษา หรือไม่ใคร่จะการศึกษา
 หรือไม่ใคร่จะการศึกษา ผู้ที่ใคร่จะการศึกษาหรือผู้ที่ไม่ใคร่จะการศึกษา
 นั้นแหละจะขึ้นมาเรียนที่ทางหน้าค้ำหรือทางราชการแล้วคนแทนปวงชนชาว
 ไทย คือเป็นผู้ที่ระวัณมถูกเกณฑ์มาหาศาลจากคณะราษฎรต่อไป ภาวะ

ของกุลทนายก็จะไ้ไว้มดุดกถ้องใหญ่ขึ้นเ็นอย่างไร ในจำพวกผู้
ผ่านการศึกยามแล้วนั้น หากไ้มีอะไรพฤคคิการต่าง ๆ เท่าที่
ผู้เสนอไ้ถวายเรื่งต่อสภาฯ นั้นมันจะเห็นไ้ว่าพฤคคิการเ็นทุก ๆ
อย่างนับแต่เ็นสมัยแต่ประเทศไทยไ้มีสภาฯ เ็นครั้งแรก สภาฯ ของ
เราไ้ถูกยุบ รัฐธรรมนูญมาตราไ้ถูกยกเลิก เ็นการกบฏ
พระเืองเ็นปฐมฤกษ์เสียแล้ว และต่อมาก็กการเกิดกบฏขึ้น และ
ประการที่สี่ก็มีการลระราชสมยิต ตอนทหาเมื่อเรื่ง ๆ มีสภาฯ ของ
เราไ้ยังไ้ขอพระราชบัญญัติสำคัญอีกละยั้งหนึ่ง ก็พระราชบัญญัติ
ักตั้งศาลพิเศษ พฤคคิการเ็นเหล่านี้แสดงไ้เห็นว่าการทนายของเร
ยังไม่พร้อมที่จะรวมดุดกถ้องใหญ่ หากไ้แบ่งแยกบรรดาผู้ ที่ไ้
รับการศีกษาชงเ็นบุคคลชั้นสำคัญ ของประเทศออกไปแล้ว แม้จะ
ไ้มีสติทไ้ ๆ สนิยสนุน แต่หากพฤคคิการเ็น ที่ไ้ผ่านมานั้นเรา
จะแบ่งแยกออกไปเ็นสองประเภท ประเภทหนึ่งไ้แก่ผู้ ที่เ็น
รัฐธรรมนูญ และอีกประเภทหนึ่งไ้แก่ผู้ ที่มีแต่จะทำลายรัฐธรรมนูญ
เพราะผู้ ที่เรื่งมาที่เรื่งกท่นรัฐธรรมนูญ นั้นมีจำนวนเท่าไ้กัน
ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านผู้ มีเกียรติทั้งหลายพอที่จะประมาณไ้ แต่ว่าขอ
ไ้ นักทนายเหล่านั้นซึ่งเรื่งไ้ เ็นผู้ มีตนของปวงชนชาวไทย เข้ารับ
มดุดกถ้องนั้นจากคณะราษฎรนั้นเ็นอย่างไรบ้าง เวลาที่บุคคลประเภท
นี้ไ้ มีกหัก ไ้ มีกฝืน ไ้เรื่งเรื่งแล้วหรือ เราพิศทวของเราไ้
หมดแล้วหรือ ในเรื่งนี้เ็นไ้ว่าทางคณะราษฎรจะไ้พยายามเรียกเขา

พวกเขา คือสมาชิกประเภทที่ ๑ เข้าไปรับการอบรมฝึกฝนเพื่อเตรียมตัว
 ไว้สำหรับรับมรดกก่อนนี้ เห็นกันว่าเธอเข้าไปร่วมในคณะรัฐมนตรี
 เธอเข้าไปเป็นเลขานุการรัฐมนตรีเหล่านั้น แต่ว่าพฤติการณ์เท่าที่เห็น
 มาแล้วรู้ สักว่ากลายเป็นตรงกันข้ามกับความปรารถนาของปวงชนชาว
 ไทยไป คือพวกนั้นเข้าใจไปว่าผู้ ที่เข้าไปรับการอบรม หรือเข้าไปฝึก
 ฝนเป็นรัฐมนตรีเป็นเลขานุการนั้นเป็นปฏิบัติกับราษฎร แม้แต่
 ในสภาฯนั้นก็ยังไม่ค่อยยอมให้ ว่า ไปเป็นฝ่ายรัฐบาลเสียแล้ว ไม่ใช่
 ฝ่ายราษฎร และยังตามชนบทด้วยแล้ว ฟังไม่ใคร่ที่เดียว เขาเห็น
 ไปว่าการที่เธอเข้าไปฝึกฝนอบรมเช่นนั้นเป็นศัตรูของราษฎรไป ทั้งนี้
 จะเห็นได้จากท่านผู้แทนประเภทที่ ๑ ที่ราษฎรเลือกเข้ามา ครั้นมาได้
 เป็นรัฐมนตรีบ้าง เป็นเลขานุการบ้าง เหล่านี้ ต่อมาราษฎรไม่เลือก
 เสียแล้ว เพราะเห็นผิดไปว่าเขากลายเป็นศัตรูของตนไป
 มีบุคคลอีกประเภทหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าได้ทราบเรียนในตอนแรกว่า
 เป็นชนผู้ ที่หยาบการศึกษาคือไม่ได้รับการศึกษานั้น ถึงหากว่าพวก
 เหล่านี้จะเป็นผู้ ปฏิบัติกิจการไปในวงแคบสำหรับ ครอบครัวภายใน
 ประเทศ ไม่เกี่ยวกับกิจการระหว่างราชการบ้านการเมืองก็ตาม แต่
 ว่าเราไม่อาจจะแยกเขาให้เด็ดขาดจากกันได้ เพราะว่าถ้าวัดปกครอง
 ระบอบเราว่าเป็นระบอบประชาธิปไตยมาจากบุคคลทุกชั้น ในที่นี้
 ถ้าวัดด้วย ผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยหรือไม่ได้รับการศึกษาเป็นอันเลือกทั้งเขา
 มา ถ้าหากว่าราษฎรสามัญประเภทหนึ่งผู้ ที่ยังได้รับการฝึกฝนไม่

เพียงพอแล้ว ในการเลือกตั้งที่จะกลายเป็นว่า “ตามข้อเลือกพิเศษ”
ไป เพื่อให้กระทำงานเข้า ในข้อนี้ ข้าพเจ้าขอแนะนำสถิติซึ่งกระทรวง
มหาดไทยได้ทำการสำรวจเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ ถึงเรื่องการศึกษาเพื่อ
ประกอบการศึกษาวิจัยของสภา ฯ ต่อไป

การสำรวจสำมะโนครัวครั้งสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ ประเทศ
ไทยมีจำนวนพลเมืองทั้งสิ้น ๑๔,๔๖๙,๑๐๕ คน ในจำนวน ๑๔ ล้าน
คนนี้ รวมพลเมืองที่ไม่รู้หนังสือถึง ๑๑,๓๕๒,๓๓๔ คน เฉลี่ยแล้ว
เป็นจำนวนบุคคลที่ไม่รู้หนังสือถึง ๓๘ เปอร์เซ็นต์เศษ พันธของเรา
เหล่านี้ยังคงใช้ เคียวต่างตระกูลหมัก และใช้ นวมขัดต่างฟากกา
สำหรับขมิไปขัดตามข้างฝาและเสาเรือนอยู่ ในจำนวนนี้พลเมืองทั้ง
ประเทศ คือ ๑๔ ล้านคน รวมผู้รู้หนังสือเพียง ๓ ล้านเศษ ๆ คือ
๓,๑๑๑,๗๗๑ คนเท่านั้น ในจำนวนนี้ไม่ใช่ว่าจะเป็นผู้สำเร็จการ
ประถมศึกษาทั้งหมักก็ตามใด จากจำนวนผู้รู้หนังสือ ๓ ล้านเศษ ๆ
นี้ มีผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาเพียง ๕,๐๗๗ คนเท่านั้น มีผู้สำเร็จการ
ศึกษามัธยมศึกษาเพียง ๑๒,๕๑๘ คน และสำเร็จชั้นประถมศึกษา
ชั้นประถมศึกษา มี ๑,๑๔๒,๙๐๑ คน ที่ยังเหลืออยู่นอกจากนี้รู้อย่าง
รู ๆ ปลาย ๆ หรืออย่างที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเคย
เคยจะพูดว่าครั้งหนึ่งว่า “มีความรู้ชั้นกั้นกะโหลกกะโหลก” อยู่ถึง
เกือบ ๒ ล้านคน ในจำนวนพลเมืองทั้งนี้หนังสือถ้าเทียบสถิติกับคนทั้ง
ประเทศแล้ว เราจะได้ว่าผู้รู้หนังสือทั้งหมด ๒๑ เปอร์เซ็นต์เศษ ๆ เท่านั้น

แต่ถ้าเขาแต่ละเพราะผู้ผ่านการประถมศึกษาขึ้นไป คือรวมทั้งประถมศึกษา
ศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ก็มีเพียง ๗.๘ เปอร์เซ็นต์เศษ
เท่านั้น

ทั้งนี้เห็นได้แล้วว่าประชากรของเรายังก้าวไปไม่ถึงครึ่ง และ
ยิ่งใกล้ครึ่งอีกมากทีเดียว ผู้ที่จะเป็นกลุ่ตทายาทของท่านมีจำนวนอย่างนี้
สำหรับ ที่ใดผ่านการศึกษามาแล้ว จากจำนวนเปอร์เซ็นต์ ที่กระจายเรียน
มานั้น แสดงให้เห็นว่าเรามีจำนวนคนทั่วทั้งดือน้อยเหลือเกิน ส่วน
จำพวกที่หนึ่งคือเราต้องการแบ่งออกเป็นสองพวก คือ เกษตกรรัฐ-
ธรรมนูญพวกหนึ่ง และทำลายล้างรัฐธรรมนูญพวกหนึ่ง จำพวก
ที่ เกษตกรรัฐธรรมนูญแรกยังฝักฝืนไม่เพียงพอ กล่าวคือ เราวิ
เศษ ส่วนประชากรอีก ๑๓-๑๓ ล้านคนนั้น ก็ยังคลุม เมื่อเป็น
เช่นนั้นในการที่เราจะรวมถูกกอนันมหาศาลนี้ไปแล้ว จะมีกลายเป็น
“เคย์อัมคอม” ไปหรือไม่

ในการที่ ประเทศไทยเรามีจำนวนพลเมืองที่ได้รับการศึกษาในระดับ
ประถมศึกษาสามัญขึ้นไปเพียง ๗.๘ เปอร์เซ็นต์นั้น มิใช่เป็นเพราะ
คนเราขี้เกียจเรียนเลยละเลยหาไม่ ทั้งนี้เห็นได้ชัดจากงบประมาณ
การศึกษาของชาติ คือเมื่อก่อนเปลี่ยนแปลง การปกครองใน พ.ศ.
๒๔๗๕ เรามีเงินบำรุงการศึกษาของชาติเพียง ๕,๘๕๓,๓๗๐ บาท
เท่านั้น บัดนี้เรามีเงินบำรุงการศึกษาดัง ๑๕,๕๔๙,๕๒๒ บาท ใน
จำนวน ๑๕ ล้านนี้ ยังมีใช้รวมเอาจำนวนเงินอีก ๓ ล้านซึ่งจะได้มาจาก

ประมาณสิบล้านบาท คือเก็บเงินการประเดิมคึกคักจากรายการรวมแล้ว ข้า
ด้วย ได้ทวีจากเดิมทั้ง ๒๐๐ เปอร์เซ็นต์ แม้กระนั้นการคึกคักของ
เรายังได้ไปไ้เพียง ๗.๕ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากการถูก
ลวงเล่ห์หน้าวไม่ไหวมาเมื่อสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ทั้งนี้สภาฯ ขอชมพระเจ้ายักษ์แล้วผู้ ที่จะเป็นกุลทนายาทที่จะมารับ
มรดกกัน เวลานี้เราบรรลุถึงแล้วหรือ เรายังเป็นลูกเขมือบ
เราหลาน เราท้าวเดินไปไ้ ในระหว่างนี้ก็ช่วยชาติที่พลัดบ้าน นม
ซึ่งได้แก่ท่านสมาชิกประเภทที่ ๒ ช่วยประคับประคอง ช่วยอุ้ม ช่วยชู
ให้เดินทางหาก เราจึงเดินกันมาไ้ แต่ถ้าหากว่าเราจะรีบรับเอา
มรดกก่อนไปเป็นสมบัติของเราเสียแต่ในขณะที่เราเดินไม่แข็ง คือตัว
บ่ไปไ้ไ้เพียงเกาะเกาะเช่นนั้นแล้ว ไ้ในกาลข้างหน้าภัยของประชา
ธิปไตยจะขึ้นอย่างไร ข้าพเจ้าขอกราบเรียนว่ากุลทนายาทที่จะมารับ
มรดกยังไม่พร้อม ยังไม่เคยโคซอ ยังไม่บรรลุถึงภาวะที่จะรับ
มรดกอันมหาศาลนี้ไ้ ถ้าหากว่าเรามารับก่อนรับไ้แล้ว ข้าพเจ้า
เห็นว่าประชาธิปไตยของไทยเราต้องสลายแน่

ท่านสมาชิกฝ่ายค้านท่านกล่าวว่าน่าจะปรีย่รุ่งพระราชาธิปไตย
เถิดดังเพื่อที่จะเทอศกท่านผู้ที่มีพระคุณแก่ประเทศชาติ คือท่าน
พระบรมชนกวันที่ ๒๔ มิถุนายน ให้มีทางที่จะเข้ามาเป็นผู้นำของเราต่อไป
ไ้ โดยอ้างว่ามีทหาร มีตำรวจ เป็นกำลังหนุนหลังนั้น ข้าพเจ้า

ไม่เห็นด้วย เพราะเห็นความหวังที่หมิ่นนัก และขอกราบเรียนต่อ
ท่านผู้ว่า ทหารบก ทหารเรือ เป็นทหารและเป็นที่วางใจของชาติ
ทำให้เป็นทหารและตำรวจของนักการเมืองคนใดหรือคณะใดโดยฉะเพาะ
ไม่ ในการที่เราระงับทหารมาเล่นการเมืองเช่นนั้น เป็นการ
ไม่สมควร

ท่านกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เรามีทางที่จะแก้ไขโดยไม่ต้องยึด
ถือการตั้งสภาขึ้นเป็นสภาสูง และสภาต่ำนั้น ในชั้นข้าพเจ้าจะ
กราบเรียน ข้าชก ครั้งหนึ่งว่า เป็นการ นอกประเด็น ของ ญัตติ อัน
เพราะประเด็นสำคัญของ ญัตติ มีอยู่ว่า จะยกหรือไม่ยกเท่านั้น แต่
เมื่อท่านได้พูดแล้ว ข้าพเจ้าอยากจะพูดเล็กน้อย ในการที่จะให้
มีสภาเพิ่มขึ้นเป็น ๒ สภานั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าจะทำให้งานของเรา
ชะงักงันเข้าไป นี่เป็นเรื่องหนึ่งที่เราคงจะคำนึงอยู่ และอีกประการ
หนึ่งเมื่อเรามีสภาสูงขึ้นแล้ว ประชาธิปไตยของเราจะไม่สมบูรณ์ จะ
ไม่เต็มรูป เพราะสภาสูงมีสิทธิยับยั้งกฎหมายต่าง ๆ อันเป็นความ
ปรารถนาของราษฎรได้ สภาข้างเป็นเสียงของราษฎรทั้งหลายต้อง
การ หรือเห็นว่าจะควรเป็นเช่นไร แต่ยังมีสภาสูงคอยยับยั้งเสียแล้ว
จะทำให้ประชาธิปไตยของเราเต็มรูปได้อย่างไร อีกประการหนึ่งเวลา
นี้ประเทศต่าง ๆ ที่เขามีกัน หลาย สภานั้น เขาก็ชักเอามา ๆ กันอยู่
แล้ว เท่าที่มียุติกันแล้วว่ามีอยู่เท่านั้น ที่เล็ก และ กำลังจะเล็กก็มี
อยู่มาก การที่เราจะนำเอาสิ่งที่เขาเล็กกันแล้วมาเป็นสมมติของเรา

ทั้งหลาย และเป็นมฤตูก่อกกชคไปถึงลูกหลานของเรานั้น ข้าพเจ้า
ไม่เห็นชอบด้วย

เพื่อความปลอดภัยของพระชาติไทย อันเป็นชีวิตชาติไทยของเรา
ข้าพเจ้าหวังว่าท่านผู้ มีเกียรติทั้งหลาย คงจะได้ ใช้กุศลพินิจพิจารณา
ญัตติอันนี้ด้วยความรอบคอบ เป็นที่สุดยิ่งกว่าการพิจารณาญัตติใด ๆ ที่
ผ่านมานี้แล้วในสภาฯ น

๑๖.๓๘ น.

นายปรีchy แก้วปลั่ง (สุรินทร์) : ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมบทเฉพาะกาลที่กำหนดพิจารณาอยู่ ข้าพเจ้า ขอเรียนเหตุ
ผลในทางที่เห็นว่าไม่ควร ระบียบบทเฉพาะกาล ต่อสภาฯ นี้ สักเล็กน้อย
ตามสิทธิที่มีในรัฐธรรมนูญ ที่ข้าพเจ้าขอค้าน ในทันทีด้วยความบริสุทธิ์
ใจ เป็นความเห็นของข้าพเจ้าโดยละเอียด เพราะ ถัดจากข้าพเจ้าจะอ้างเหตุ
ผลในทางที่เห็นว่าไม่ควรระบียบบทเฉพาะกาล ข้าพเจ้าจะขอค้านคำ
กล่าวของสมาชิกซึ่งเสนอมาอย่างประการก่อน

ข้อ ๑ ที่สมาชิกว่าในเรื่องแยกประเภทของสมาชิกผู้ ที่เสนอญัตติ
นั้นว่า ไม่สมควรแยกประเภทสมาชิกผู้เสนอ ข้าพเจ้ายังไม่เห็น
ด้วยในคำกล่าวนั้น การที่เห็นความเห็นควรจะเป็นประเภทใดเสนอมานั้น
ข้าพเจ้ามีความเห็นไปในทางที่ว่า ระบอบการปกครองอันเป็นการรวม
ระบอบการปกครองมาจากคณะราษฎรผู้เปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อคณะราษฎร

เปลี่ยนการปกครองมา ตั้งให้เจ้าให้ราชบุตร แต่ในขณะแรกก็เปลี่ยน
 ฐานะระบอบให้ราชบุตรไม่ได้ คณะราชบุตรจะต้องรักษาไว้เพราะราชบุตร
 และเพียงเห็นแก่ประเทศชาติ ถ้าไม่รักษาไว้แล้ว ระบอบนี้จะคงอยู่
 ไม่ได้ การรักษาให้เช่นนี้จะมีบุญใดไว้ในรัฐธรรมนูญว่า จะรักษา
 ไว้ให้ ๑๐ ปีเป็นอย่างช้า ครั้นเมื่อจะถึง ๑๐ ปีอยู่แล้ว หรือถึง ๑๐ ปี
 แล้ว เมื่อคณะราชบุตรผู้ทรงรักษาให้ราชบุตรยังเห็นว่ามอบให้ไม่ได้ ก็ควร
 เทศสวดว่าถ้ามอบให้แล้วจะเป็นอย่างไร และจำเป็นอย่างไร ก็อยู่ที่
 คณะราชบุตรผู้ร่างรัฐธรรมนูญจะเสนอมาขอขอยกพระเพลาเถล ถ้า
 ความจำเป็นว่าการที่จะมอบให้ ในเวลานี้ไม่ได้ด้วยประการใด ๆ เพราะ
 เหตุเช่นนั้น ๆ ข้าพเจ้าเห็นอย่างนี้ ข้าพเจ้าขอเปรียบเทียบกับคนอื่น
 การเลี้ยงม้า เจ้าของม้ามักไว้วางใจว่า ภายในระยะเวลาเท่านั้นจะ
 ปล่อยให้ ครั้นถึงกำหนดเห็นว่าม้าตัวนั้นปล่อยไม่ได้ ถ้าปล่อยเสีย จะ
 เสียหาย จำเป็นจะต้องผูกมัด ก็เปลี่ยนเชือกใหม่ผูกใหม่ต่อไป จำเป็น
 ด้วยหรือที่จะให้ม้าตัวนั้นออกตระเวนว่าอย่าปล่อยเสีย ผลไว้ก่อนดีกว่า
 ความรู้สึกของข้าพเจ้ามีดังนี้ เพราะฉะนั้นผู้ใดที่เห็นว่าควรจะมาจกคณะ
 ราชบุตร หรือสมาชิกประเภทที่ ๒

ประการที่ ๓ ต่อมา สมาชิกผู้หนึ่งบอกว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้
 มีสภาพสองสภาพเป็นถาวรจนกระทั่งนั้น ไม่เป็นความจริง ไม่ใช่เป็นการ
 นอกประเด็น เป็นการแสดงความคิดเห็นในการที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ
 เพื่อความก้าวหน้าของประเทศโดยไม่ขัดแย้งกับพระเพลาเถล

แสดงความคิดเห็นโดยไม่ต้องยึดติดเพราะกาลอันไม่เป็นการนอกปร-
กัม เพราะฉะนั้นก็สมมติว่านอกประเด็นก็ไม่ว่าเพียงเลย

ประการที่ ๓ คือมา สรรพคุณนั้นได้อ้างเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คือเหตุการณ์ต่างๆ นั้นมา
เป็นเครื่องอ้างว่าประชาชนยังไม่พร้อมที่จะรวมถูกต้องกัน นั่นก็ไม่ใช่
ความจริงสักเหมือนกัน เหตุที่เกิดขึ้นเช่นนั้นเกิดขึ้นจากบุคคลซึ่งไม่
ต้องการรวมถูกต้อง เป็นเหตุที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่ต้องการทำลาย เพราะ
ฉะนั้นเหตุซึ่งเกิดขึ้นจากบุคคลที่ต้องการทำลายมาเป็นเครื่องแสดง
ว่าราษฎรยังไม่พร้อมที่จะรวมถูกต้อง สภาฯ นี้ไม่ควรรวมฟัง

ที่ข้าพเจ้าขออธิบายเหตุการณ์ ๆ ต่อไป เหตุผลของฝ่ายสนับสนุน
ประการหนึ่งบอกว่า เวลานี้การศึกษาของผู้มีสิทธิออกเสียงยังไม่สำเร็จ
พร้อมศึกษาสามัญเกินครึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด ยังไม่ควรที่
จะให้สิ้นสุดบทบาทเพราะกาลในขณะนี้ ขอนข้าพเจ้าเห็นว่าไม่สำคัญเลย
เพราะอะไร เพราะตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๕ ตรีไว้ บัญญัติไว้
ถึงการศึกษาอย่างหนึ่ง และระยะเวลาอีกอย่างหนึ่ง เรื่องการศึกษา
บัญญัติไว้ว่า ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเพราะฉะนั้นให้ราษฎรในเวลาอันเร็วกว่า
๑๐ ปี คือหมายความว่า ถ้าผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับการศึกษาสำเร็จ
พร้อม ศึกษาสามัญเกินครึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดในเวลาใด
บทบาทเพราะกาลสิ้นสุดเวลานั้น แม้จะเป็นเวลา ๔ หรือ ๕ ปีก็ตาม ไม่
จำเป็นจะต้องให้ถึง ๑๐ ปี บัดนี้เพราะเหตุของการศึกษา ที่นัก

บัญญัติไว้ ในตอนท้ายว่า อย่างช้าต้องไม่เกินกว่า ๑๐ ปี คำว่า “ต้องไม่เกิน ๑๐ ปี” ในตอนไม่ควรระเหยียดเอาการศึกษาเข้ามาพัวพัน แม่การศึกษายังไม่เปรียบดณสามัญเกินทั้งก็ตาม แต่เมื่อถึง ๑๐ ปีแล้ว บทเฉพาะกาลก็สิ้นสุดลงเพียงนั้น

ทั้งคำกล่าวของฝ่ายเสนอลีกข้อหนึ่งว่า เวลา ความเข้าใจของประชาชนพลเมืองยังไม่พร้อมที่จะเข้าบริหาร ไม่พร้อมที่จะรับช่วงการบริหาร พวกอย่างตรงไปตรงมาก็ถือว่า ยังไม่สามารถนั้นเอง ในข้อนี้ความเห็นของข้าพเจ้าโดยเฉพาะ ข้าพเจ้าเห็นว่าเวลานี้มีประชาชนพลเมืองผู้ ที่ได้รับการศึกษาและผู้ที่เอาใจใส่ในการเมืองอยู่บ้าง พอที่รับช่วงเอากิจการบริหารของประเทศมาปฏิบัติ ตามความปรารถนาของคณะราษฎรได้แล้ว ทั้งข้าพเจ้าพิจารณาตามทางปฏิบัติ ซึ่งสังเกตการปฏิบัติที่ผ่านมาแล้ว และอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญประกอบพิจารณาพิจารณาในเรื่องนี้ ตามทางปฏิบัตินั้นเราอาจจะทำได้หลายอย่าง คือ การที่จะปล่อยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่เกี่ยวกับราษฎรเล็กละทิ้ง ขุนมาเข้าบริหารงานของประเทศต่อไปนั้น ที่เห็นว่าพอจะทำได้ ก็โดยที่ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า ผู้ชำนาญงานมีอยู่แล้วทุกกระทรวงทบวงกรม ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ คือข้าราชการทั้งหลายของรัฐบาลตั้งแต่ชั้นสูงสุดลงไปจนถึงเสมียนพนักงาน ตลอดจนกระทั่งกำนันผู้ใหญ่บ้านก็มีอยู่แล้ว ระเบียบนี้ใช้ว่าเมื่อหมดบทเฉพาะกาลแล้วจะเปลี่ยนตัวข้าราชการเสียก็ทำไม่ได้ เพราะผู้ชำนาญงานมีอยู่เช่นนั้นแล้ว บุคคลซึ่งราษฎร

เลือกตั้งเข้ามาในการที่จะช่วยบริหารงานของประเทศไทยนั้น เพียงมา
เป็นรัฐมนตรีช่วยๆ นโยบายให้รู้ชำนาญงานเหล่านั้นปฏิบัติงานให้ถูกต้อง
ตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาฯ นั้นเท่านั้น การควบคุมนโยบายเช่น
นี้ ผู้ชำนาญงานมีอยู่แล้ว เห็นว่าพอจะทำไปได้

อีกวิธีหนึ่งซึ่งเราจะทำได้ คือถ้าหากว่าเราจะไปปล่อยมือให้บุคคล
ซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นมาบริหารประเทศโดยลำพังแล้ว ถ้าหากบุคคล
ราษฎรช่วยประคับประคองไปก็ช่วยก่อน ในเมื่อคณะราษฎรหวังดีกับ
ราษฎร หวังดีต่อประเทศชาติ เมื่อยังมองเห็นว่าราษฎรจะกระทำไป
โดยลำพังไม่ได้ วิธีที่จะช่วยก็ควรจะมีใครไปเลือกตั้งด้วย แต่ถึงแม้จะ
ไม่สมัครรับเลือก หรือสมัครแล้วไม่ได้รับเลือกเข้ามา ข้าพเจ้าก็หวัง
ว่าคณะราษฎรผู้หวังดีต่อประเทศชาติ หวังดีต่อราษฎร ก็คงจะช่วยบริหาร
งานของประเทศไทยต่อไปได้ ในฐานะที่คณะราษฎรเป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อ
ประเทศชาติ มีบุญคุณต่อราษฎร ซึ่งบุญคุณนั้นราษฎรจะไม่ลืมเสีย
และในการที่คณะราษฎรได้บริหารประเทศมา ได้มีความสัมพันธ์กับ
นานาประเทศเป็นอันดี มีความสนิทสนมกับนานาประเทศอยู่เป็นอันดี
เช่นนี้ ราษฎรก็คงจะไม่ทิ้ง ราษฎรคงจะเต็มใจทำมาช่วยบริหารงานร่วม
ด้วย การทำเช่นนี้ถ้าได้ โดยรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๗ ให้สิทธิเลือก
เอาบุคคลภายนอก ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาเป็นรัฐมนตรีได้
มีจำนวนได้ถึง ๑๐ คน คือรัฐมนตรีทั้งหมดรวมทั้งนายกรัฐมนตรีด้วย
๒๖ คน เลือกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๕ คน และนายกรัฐมนตรี

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ๑๕ คน อีก ๑๐ คน เชิญทุกคนมาบนรถให้เป็นพิเศษ วิดีโอ
นั้นก็น่าจะประทับใจประเทศช่วยพระยูงให้ได้เหมือนกัน ส่วนสมาชิก
ที่มาร่วมจะต้องขึ้นมานั่งให้เป็นวีรชนครึ่งรถ ให้มีพิธีการไปก่อน
เพื่อบ่งชี้ว่ามีความชำนาญแล้วก็มีชัยให้ โยโกะบึกซึกา ซึ่วเฟงเจ้ามีความ
เห็นเช่นนั้น

ส่วนปัญหาความสงบนั้น ในเมื่อเรามองข้ามทำให้เราถูกรำคาญ
การบริวารประเทศแล้ว เรายังมีความสงบนะปดะกัถยหรือไม่นั่น ขึ้น
ขึ้นเจ้าชายฝากไว้กับจิต ใจของคนไทยทุกคน เพราะเหตุใด ชัยพฤ
ชัยฉัตรพลกราวชาวไทยทุกคนรักชาติไทย รักประเทศไทย ฉะนั้นประ
เทสไทยเย็นของเรารู้อยู่ทุกคน ก็ควรในหน้าที่เราต้องช่วยกันทำ ต้อง
ช่วยกันพระยูง ช่วยกันรักษา ความสงบนะปดะกัถยมีอย่างไม่น่าสงสัย
ความปดะกัถยก็ยังมีเราไม่ต้องพรวก เราไม่ต้องพรวก เรา
ไม่ต้องพรวกหรือพรวก เราไม่ต้องพรวกซึ่งกันและกัน เราต้องช่วยกัน
เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติแล้ว ก็ไม่เห็นจะมีข้อเท็จจริง
อะไรเลย เช่นเจ้าราชวรวงศ์เธอทุกคนก็มีความ ไม่ศึกษาความเสียใจเมื่อ
ราชวรวงศ์เธอเป็นวีรชนครึ่ง และคำว่า รักชาติหน้าที่ปรารถนาใครสู้ว่า
รักชาติความสงบนายในประเทศตามหน้าที่ของตนไทยแท้จริง เพราะคน
เองก็เป็นคนไทยเหมือนกัน ฝ่ายทหารก็ยกกันตั้งรกรากนอกประเทศ
แต่ปรารถนาเราลงภายในให้จงรายกาย เพศความสุขสมบูรณ์ของ
ราชวรวงศ์เธอ เพศความเจริญของประเทศชาติ เมื่อต่างคนต่างมีอุดมคติ

เช่นนี้ ความกลัวระบอบกษัตริย์จะมี ความเจริญก้าวหน้าก็ย่อม
ความปลุกปลอบใจของเรามีด้วยเงินด้วยดิน แต่ถ้ามองดู สักนิดก็
ของยุคใดไม่มียศ แต่กลับมีอำนาจว่ากันแล้ว ถ้าเป็นกษัตริย์
ชาติ เพราะฉะนั้นถ้าเราใช้ของกล่าวไว้ เราสร้างความปลุกปลอบใจกับ
เจ้าชเล่กับไว้กับน้ำใจของคนไทยทุกคน

ขกั๋ญหาหนิง จ้าพรเจ้าสพกตังความคักกักขะของวีรธรรมบุญ
 ในเรื่องยกยอพระพรหมมณ วีรธรรมบุญเป็นกตัญญูสูงสุก เป็นกตัญญู
 หมายเทวาท้องเคารพกตัญญูบูชา เราควรที่จะยกยอความวีรธรรมบุญ
 โดยวงศ์วงศ์ พยาหารอันนี้คือของเรารเจ้าพรวีรธรรมบุญ ไม่ควรระ
 พยายามอะไรวีรธรรมบุญหาด้วยข้ากักขะเรา เพราะฉะนั้นยกยอพระ
 กตัญญูวีรธรรมบุญโดยกตัญญูได้ ๑๐ ปี แล้วก็ไม่ควรขี้ดขี้ไ้ เราควร
 ทวักขัน ถ้าไม่ทวักขันจะกักขะจะขย้างทวักขันเจ้าพุกมาถวน ะให้
 มตังสภาระข้างสนมขย้างหนึ่งหนึ่งสนมกักขะทวักขัน กักขะมาขย้าง
 ขย้างหนึ่ง เราทวักขันแล้ว ทำใจความคักกักขันนตลงไม่มาคักข้อย
 และอีกประการหนึ่ง ในการยกยอพระพรหมกตัญญูหาเห็นว่ามี
 การจะสละกักขัก เพราะอะไรมาคักกักขานัน ครั้นเรยง ๑๐ ปี เรา
 กักขะ ๑๐ ปี สละกักขะจะไม่สละสละได้ ด้วยเหตุสละอันเจ้าพรเจ้า
 ังไม่เห็นด้วยในการขย้างกักขะเพราะกตัญญู หนึ่งโดยความมตัง
 นกักขะขย้างพรเจ้าพร นกักขะขย้างอันนั้น จ้าพรเจ้าสพไม่ได พ

เพีย... เพราะมีผู้ลี้ภัยมาเพียง ๒ ท่าน คือเจ้าของญาคูและผู้นับถือนักคฤหบดีท่านนั้น เพราะฉะนั้นก็ควรพิจารณาเห็นว่า ไม่ควรขัดขวางพระภิกษุสงฆ์ และสงฆ์ในโคตมยศชนเพราะเหตุด้วย

๔๖.๕๙ น.

นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ (แม่ฮ่องสอน): ข้าพเจ้าเห็นผู้หนึ่งได้ร่วมมือกับเสนาสร้างรัฐธรรมนุญแก่ ไชยเพชรเกษม และโคเซ็นชอริยวงศ์เข้าไป

เหตุผลที่ข้าพเจ้าเห็นชอริยวงศ์เข้าไปนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าทางฝ่ายบ้านทั้งสองที่โคเซ็นชอริยวงศ์ไม่ตรงกับเหตุผลที่ข้าพเจ้าได้เซ็นชื่อไปเลย แต่ที่ตรงเหตุผลนั้นข้าพเจ้าไม่เห็นว่ามีอะไรเกี่ยวพันกันสักอย่าง และฝ่ายค่านหาเหตุผลที่กล่าวถึงปัญหาเรื่องแรกว่าญาคูนี้ระบอบมาจากทางไท ซึ่งโคเซ็นชอริยวงศ์บ้านทั้งสองได้โคเซ็นชอริยวงศ์มาเมื่อนั้นว่ามีการเป็นของคณะราษฎรซึ่งเป็นผู้ก่อการมา เมื่อทางฝ่ายคณะราษฎรเห็นว่ายังไม่เห็นสมควรที่จะให้ราษฎรได้ปกครองตนเอง ก็ควรเป็นฝ่ายลดความรุนแรงเสนอเข้ามา ขอนข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญ ไม่ใช่เหตุผลที่ระบอบข้างที่กล่าว เพราะเหตุว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ชัดว่า การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญมาได้จากทางสภาผู้แทนราษฎรและจากทางรัฐบาลอีกทางหนึ่ง ก็เมื่อเช่นนั้นแล้วผู้แทนราษฎรที่นางในสภาฯ นี้ ก็มีสิทธิทำได้ ในสิ่งที่เราเห็นว่าเป็นการสมควร

และถ้ามีความระแวงสงสัยว่าพระม่ายทอดทิ้งการเป็นคู่เสนาจนมาแล้ว ฤๅ
หมายว่ารัฐธรรมนุญนั้นจะไม่ใช่เงินในเงินนั้น นั่นหนึ่งเป็นเหตุผลก
ดมาซึ่งม่ายพระม่ายจะต้องยอมจำนนว่าให้ ฤๅเหตุผลที่ไปท้าว
เราเห็นผู้เสนาจะมีของในวัง รัฐธรรมนุญแต่ ฤๅเพิ่มเติมเงินนั้น ก็มีอยู่ว่า
เมื่อหมกมุ่นพระม่ายแล้ว ก็ควรรู้สึกละอายใจที่นางมาถึง ถ้า
หากว่าเราบอกให้ราษฎรไปเล็ดลอดดูเห็นพระม่ายเข้ามาแต่จะบอก
ก็ควร ไม่ให้ไปเล็ดลอดดูเลย ๗ ซึ่งเวลานั้นฝ่ายพระม่ายจะเทศ
ชาติอย่างสำคัญอยู่ ข้าพเจ้า สักว่าจะเห็นการลี้ภัยหลบซ่อนอันตราย
มาก นี้ไม่ใช่เกี่ยวกับการศึกษาและไม่เกี่ยวกับระยะเวลา ๑๐ ปี แต่
เกี่ยวกับมีการปลุกปลุกของพระเทศชาติ ทั้งที่เราเห็นว่าควรเล็ดลอด
ทุก ๆ ตรงมีอยู่ ไม่เช่นนั้นแล้วในระบอบรัฐธรรมนุญนี้ก็ถูกเลือกเข้ามาเป็น
ผู้แทนราษฎรในทันที ทั้งก็ไปเกิดมีการประชุมและสั่งเข้าตรงไปยัง
ส่วนเราเห็นโทษที่ว่าทุก ๆ ตรงมีอยู่แต่อย่างใด สมัยแรกจนถึงสมัย
นั้นถ้าหากว่าเมื่อหมกมุ่นพระม่ายแล้ว ก็ไม่มีปัญหาว่าเราไม่มี
ฤๅ ข้าพเจ้าคิดว่าพระองค์นี้ในงานเช่นนั้น ก็คงจะพยายามที่จะคุมเท
ตัสทั้งทวีปและความสามารถให้ ถึงขนาดที่จะเข้ามาเป็น คู่เสนาใน
นี้ ในเมื่อถึงระบอบพระม่ายแล้ว แล้วก็จะหาโอกาสไปเป็น
ฝ่ายพระม่าย อันถ้าจะทำให้ระบอบการปกครองของเราสิ้นไป
ซึ่งเราเห็นว่า ภัยอันน้อยจะ มาสู่ระบอบการปกครองของเราซึ่งยังดี
มากไม่ลืมหาย ในชั่วระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา นี้ก็เกิดอุปสรรคเรื่อยมาทั้ง

ผู้เฒ่าได้กล่าวถึงแต่ละเหตุการณ์ระยะเวลาที่ล่วงเลยมาก็ปรากฏว่ามีผู้ใด
 เต็มใจช่วยชีวิตบ้าง แต่ก็รู้ว่าจะอยู่รอดอยู่เพียงใด ในเมื่อเป็นเช่นนั้นก็ไม่จำเป็นต้อง
 ท้าวเรื่องยวดยาวไปเรื่อย ๆ ในใจไม่แน่นอนอยู่ในหัวใจจะระแวงระแวง หาก
 เพราะคนไหนที่มั่งคั่งเพราะการงานใด ๆ ก็คิดว่าเราคงได้ผลดีกว่า รบค
 หอมในการไป สอน ๆ ของเขาเป็นโอกาสหนึ่งให้เราได้ไปก่อน เพราะถึงแม้ว่า
 ให้นึกถึง ๆ ก็ไม่เป็นการเสียอะไร ถ้ามีผู้ใดคิดจะไปในเรื่องนั้นอยู่เราควร
 ให้ผู้ใดที่คิดจะไปด้วยกันด้วย ๆ เราเห็นได้ง่าย ๆ ว่าเปรียบได้กับเขา
 ทดกไปอีกโดยนัย ถ้าหากเราไม่ทำอะไรก่อน มันจะหนักขึ้นอย่างไร
 ทำขึ้น ทั้งเวลาที่มีอยู่ของเรายังมี ๆ กัน คำนึงได้ ชื่อว่า เราได้ ชักตัก
 ธรรมะธรรมะบุญให้มันเต็มโดยแท้ เพราะเราได้ทำไปด้วยความเต็ม
 ใจอย่างจริงใจที่เห็น ๆ การที่เราจะมีความจริงนั้นเราอาจหาไหนเห็นได้ว่า
 ธรรมะมีมากแล้วในขณะนี้ ธรรมะจากทางศาสนา หรือ ธรรมะจากของ
 วิชาที่ศึกษาหาเรียนได้เป็นอันมาก

อนึ่งยังอยู่ตามธรรมดาว่า ในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านไปมานั้นเป็นเวลา
 อันสมควรแล้ว และควรศึกษาหาความรู้ซึ่งฝ่ายวิชาสามัญโอกาสทำได้
 เกือบ ๆ เหตุใดจึงไม่ทำให้ครบถ้วนสักพอได้ดังที่ผู้มั่งคั่งคนหนึ่งได้กล่าว
 เมื่อครั้ง ๆ ในเรื่องความสละสลวยอันชั่วพริบตาในเรื่องว่าธรรมะของเรามี
 ความยากเย็นนัก ๆ ถึงแม้ว่าไม่มีคนใด ๆ ก็ควรเปลี่ยนเป็นการปกครอง
 คนอันมีความมั่งคั่ง และฉลาดพอ ๆ แต่ปัญหามีว่าเราควรไปในทางไหน เรา
 ควรดำเนินในธรรมะวิชาธรรมะอันใดที่เราสามารถในทางนั้น เพราะคนทุก ๆ

ขณะก่อนไปทำหนังสือความสามารถกันนั้นไม่ได้ และผู้เสนอเองก็ไม่ได้
กล่าวเช่นนั้น สอดสีในสภาฯ ทุกคนข้าพเจ้าก็เชื่อว่ามีความสามารถ
ของทุกคน ชาวไร่ชาวนา ข้าพเจ้าว่าสามารถปกครองได้ แต่ว่า
เราจะให้ใครกันดีเพียงไร นี่ข้อหนึ่ง

และอีกข้อหนึ่งว่า ท่านผู้คำนึงสองคนก็คำนึงมาแต่ยังไม่ถูก-
แต่ในโอกาสที่คณะราษฎร ผูกข้อพระวาทญาณวิสูตรมณเฑียร และ
สมมติพระมณฑล ๒ ซึ่งท่านประสงค์จะให้ ได้เข้าไปในระหะ ๓๐ ปี แต่
ข้าพเจ้าประสงค์จะให้ผู้อื่นนั้น ร่วมมือช่วยเหลือในการปกครองบ้าน
เมืองต่อไปอีก ท่านมีความเห็นว่าควรมีสถาสูงหรือควรเลือกตั้งท่านเหล่านี้
นั้นอันมาขึ้นฐานศรัทธา ก็เมื่อท่านยังริบหรี่เช่นนั้น เราจะได้ ใจโดย
วิธีอันใด อันเราถ้อยอย่างนั้นท่านถือว่าเป็นการยากเท่า เราถ้อยอย่างนั้น
ก็ยากเท่าเหมือนกัน คุณเมธยาเทวตาได้ผลดีกว่าที่จะกล่าวพูดแต่ถ้อย
ให้เขาถ้อยสละช่วยเลี้ยวขวาไปเสียไป ข้าพเจ้าเห็นว่าเขามิสามารถ
จะไม่ไปถ้อยถ้อยให้ปลัดสมมิตเลียบก็เก๊ว

เมื่อได้ข้าพเจ้าจะยืนยันกล่าวไปถึงคำอธิบายของท่านผู้เสนอมา-
ดูเรื่องข้อของสภาฯ ท่านได้กล่าวไว้อย่างมีสภาฯ นั้นผู้ใดว่าไม่
เห็นแก่พระ คือว่าผู้ ที่เสนอเข้ามาว่าเขามิสามารถเหลือเกินที่ควรมิ
ควรมิฉะนั้นราษฎรหรือผู้แทนราษฎรด้วยกัน แต่ ที่จริงข้าพเจ้าเห็นด้วย
และไม่ได้อีกกล่าวคำหนึ่งอย่างว่าเสีย เขาถ้อยถ้อยมาช่วยความไว้ อีกถ้อย
ถ้อยอีก เราไม่ได้กล่าวลงไปโดยความไม่ยิ่งนัก เราถ้อยถ้อยมาช่วย

เห็นว่าเรทักโกะ ไม่โกะโกะไหน เขาไม่โกะก็กล่าว ว่าเราทักโกะ ไม่มีความรู้ที่จะ
 ราวทักโกะ ไม่มีความสามารถ การที่เรทักโกะว่า สึกก็ว่าสิ่งใดเราทักโกะ
 โกะหรือไมโกะ นั้นไม่โกะ เห็นสิ่งที่น่าจะตาย ข้าพเจ้าเห็นว่าคำกล่าวนี้
 สลัก ๑ ควรจะรีบทรวายไว้อีก แต่ที่เรทักโกะผู้ เสนอไม่โกะก็กล่าวคำทักโกะ
 สลัก ๑ นั้นเอง

ประการต่อไป ข้าพเจ้าเห็นว่าสภาฯ ควรจะโกะ พิหารณาด้วยวิธี
 จรรยาบรรณนี้คือความรอบคอบ ถ้าหากว่าเราไม่โกะ พิหารณาด้วยความ
 รอบคอบแล้ว ตลอดไปความรอบคอบในความสัมพันธ์ของประชาชน
 ของเรทักโกะ ซึ่งมีความหมายอันมีผู้ โทรมลิตชยมาเวลานั้น เกิดไม่
 ผู้ รบคอบชยขึ้น ความสัมพันธ์ความไม่เย็นปกติอย่างที่เป็นเช่นเคยแล้ว
 ข้าพเจ้าสงสัยว่าใครจะตั้งขึ้นศาล อย่างชาวต่างประเทศซึ่งมีมาแต่
 เรทักโกะ เราอยู่นานศาลในฐานที่ความสงบรอบคอบไม่เย็นปกติ ข้าพ
 เจ้าสงสัยว่าใครจะเป็นผู้ รบคอบ เช่นนั้น ข้าพเจ้าขอให้สภาฯ นี้
 พิหารณาด้วยความรอบคอบ

นายพงษ์ ศรีจันทร์ (อุตรดิตถ์) : เนื่องมาจากที่ข้าพเจ้า
 ขณะก่อนจะพูดเรื่องนี้นั้นเวลานี้ เป็นเรื่องซึ่งเราจะต้องทบทวน
 ศาลให้ถ้อยรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือความทักโกะหรือไม่ แต่ที่เราได้
 เติบโตขึ้นมาแล้ว เราพูดกันเฉพาะสำหรับประเภทที่ ๑ ด้วยกัน คือว่า
 ข้าพเจ้าได้ ได้กล่าวเห็นเห็นว่าไม่ควรให้ แต่ว่าการให้เรทักโกะ
 ๑ นั้นได้แก่ผู้ รบคอบ เราไม่ทราบว่าผู้ รบคอบที่เรทักโกะควรจะให้

หรือไม่ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอกล่าวไว้ โดยขอพิจารณาซึ่งคณะ
ราษฎร ท่านเหล่านั้นเห็นว่าท่านนั้นกระทำความผิดหรือไม่ ถ้าหากว่า
ท่านบอกว่าไม่ผิดก็แล้ว ก็สมควรแก่คุณ ก็ไม่ต้องพิจารณาอีกต่อไป

๑๑.๐๕ น.

นายเตียง ศิริขันธ์ (สกลนคร) : ก่อนที่ข้าพเจ้าจะกล่าวถึง
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอประทานแก่ซึ่งต้องใจของท่านสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรที่จะฟังเทศน์สมมติของข้าพเจ้าที่กล่าวมาแล้วถึง
สักเล็กน้อย

ในการแรก ข้าพเจ้าขอกราบเรียนให้ ท่านประธานที่เคารพ
และสภาฯ นี้ได้รับทราบไว้ด้วยว่า ทั้งฝ่ายค้านก็ตามและฝ่ายสนับสนุน
ก็ตามย่อมมีบทบาทสำคัญเหมือนกันแล้วว่า สุขุมคติของเรานั้นคือความ
ปลงภัยของประเทศชาติอันเนื่องด้วยประการหนึ่ง และประการที่ ๒ ก็
คือความผาสุกของพสกนิกร ประการที่ ๓ ก็คือความเจริญก้าวหน้า
ของประเทศชาติโดยไม่มีการหยุดยั้ง และอีกประการหนึ่งก็คือ การที่
ระบอบทุนนิยมจะอยู่ร่วมกันกับ ระบอบสังคมนิยมอย่างสันติ
ในที่สุดนี้ ประการนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าท่านสมาชิกผู้มีความเกี่ยวข้อง
กันอยู่ในสภาฯ นี้ จะไม่มีใครปฏิเสธว่าไม่เป็นอุดมคติที่เราจะพยายาม
ก้าวไปสู่ให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ แต่ว่าเมื่อเราได้จุดอุกคตนี้ไว้แล้วเราก็
ต้องคิดหาวิธีการที่จะนำเราไปสู่อุดมคตินี้ด้วยวิธีอย่างไร ท่านผู้

สนทนากับภรรยาเมื่อสักครู่นี้ได้ คงว่ากันผู้แทนจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อน
ของข้าพเจ้าว่าข้าพเจ้าไป ในทางที่ไม่ควรจะไป แต่ความจริงข้าพเจ้าเห็น
ว่าท่านเข้าใจคำพูดของข้าพเจ้าว่าจังหวัดอุบลราชธานีผู้หนึ่งก็ ผู้แทน
ราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีว่าท่านได้ใช้วิธีระดมราษฎรมาหาท่านนั้นเขา
อาจเห็นด้วย แต่เขาไม่เห็นด้วยในการแก้ไขวิธีระดมราษฎรเพราะตรง
รอยของราษฎรเอง ก็เมื่อถึงคราวหนึ่งเขาก็เห็นได้ว่าท่านว่า “แต่
โดยเพราะเหตุนี้ในวิธีระดมราษฎรมาหาแก้ไข” ดังนี้ การ
ที่ข้าพเจ้านั้นก็ช่วยด้วยเหตุนี้แหละ เพราะเขาเข้าใจเรื่องแก้ไขในบท
อะไรแล้ว แต่เขาไปใช้กันในเรื่องแก้ไขวิธีระดมราษฎรมาหาท่าน
ข้าพเจ้าก็ ความเห็นสองอย่างนี้จึงกันด้วยเหตุผลที่ดีขึ้นเพิ่มเติมกัน
เพราะเหตุว่าในการแก้ไขวิธีระดมราษฎรมาหาแก้ไขตามทวิภาค
กันอยู่ในทุกวันนี้ เราอาจจะแก้ไขได้ในทางที่จะทำหน้าได้ แต่ว่า
เราแก้ไขโดยวิธีการเช่นนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ฉะนั้นความคิด
เห็นนี้ว่าคิดไปก่อนจนกระทั่งถึงตอนนั้น ทุกคนนั้นก็อยู่ในที่นั้นมียศ
มีฐานะแล้วแต่จะมีอะไรก็ได้ คิดว่าก่อนนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าด้วยไป
คนละทาง คือด้วยตนไปข้างหนึ่ง และอีกฝ่ายหนึ่งไปอีกข้างหนึ่ง
อยู่ที่กันเป็นญัตติโดยวิธีวิธีการที่ระดมราษฎรมาหาแก้ไข
ผลก็ด้วยวิธีวิธีการที่ระดมราษฎรมาหาแก้ไขวิธีที่
ความจริงของประเทศไทยจึงเป็นวิธีที่วิเศษไม่ใช่นักคิด
เพราะฉะนั้นในเรื่องการแก้ไขกันนั้นจึงเป็นทางที่ดีกว่าวิธีที่

นักใจบุญรวมบุญในค้ำไม้เครื่องเซ่น ท่านสมาธิกแห่งพิริตรกล่าวว่า
ว่า บรมศาสดาสมาธิกผู้แทนอุบลฯ นำเอาเรื่องสภาสูงและสภาต่ำมา
กล่าวกันเช่นเรื่องนิตยภัต ท่านเจ้าขอประทานแด่เราว่า ถ้าเมื่อท่าน
สมาธิกผู้แทนจังหวัดอุบลฯ เสนอของ ข้าพเจ้าใด ซึ่งแจ้งว่า วิชาการเช่นนี้
เป็นวิชาการที่ไม่ชอยแล้ว ก็เป็นถาวรสมควรหรือไม่เท่าที่ผู้แทนราษฎร
จังหวัดอุบลฯ เสนอซึ่งแจ้งว่าวิชาการของตัวให้สภาฯ นั้นควรายข้าง ก็ขอให้
นักใจบุญรวมบุญในค้ำไม้กัน การพระมาศก็ท่านพระพิริตรจึงพิจารณาของ
จนจบแล้วไม่เสนอวิชาการของตัวเข้ามาสู่สภาผู้แทนราษฎรนั้นชอยไม่ชอย
ด้วยเหตุนี้ เมื่อเราทั้งสองท่านไปทางนี้ไม่ชอยแล้ว เราทั้งสองจะ
แสดงวิธีไปให้ทางบก ทางอากาศ หรือไปทางอุโมงค์ อย่างใดอย่าง
หนึ่ง เพราะพิจารณาตามกฤษฎีกาสมาธิกผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลฯ ได้กล่าว
นั้นไม่เป็นการละเมิดประเด็นอย่างใดเลย แต่กลับเป็นถาวรสมควร
อย่างหนึ่งด้วย ข้าพเจ้าขอกราบเรียนฟังอีกที นอกจากนั้นท่านได้ฟัง
ซึ่งว่าการสภาสูง และสภาต่ำทำให้ การปฏิบัติงาน ของประเทศชาติได้
ไปเสีย ข้าพเจ้าขอเรียนผู้ที่มีความรู้ ชอยในเรื่องสภาสูงและสภาต่ำ ทั้ง
มีได้ สักตามาโดยพระพรหม จึงได้ขอให้ ยมด้อยคำของท่านผู้ มีเกียรติ
ท่านเจ้าว่าสภาฯ ควรจะให้เป็นด้วยคำที่นำฟังและประกอบด้วยเหตุผล
ก็ด้อยคำแต่เพียงว่าสภาท่านนายกรัฐมนตรีมีรับขึ้น ท่านได้กล่าว
แต่ตามถ้อยคำของข้าพเจ้ารวมบุญพระพิริตร ซึ่งมีข้อความว่าดังนี้ :-

แต่เหตุผลที่ประณามการฉ้อโกงต่าง ๆ การมี ๗ สถานการณ์
ดังนี้ ถ้าใครยังไม่เห็นแก่ใจนัก เพราะว่าความที่ไต่
ส่งคดีก็การฉ้อโกงผู้แพ้นายกรู เท้าที่เข็นมาแล้วนั้นก็เห็นว่า
การประณามกันเวลาเท่าไรนัก แม้จะมีข้อกล่าวหนึ่งก็คงดำเนินการให้เร็ว
ทั้งสามฝ่ายซึ่งการเห็นกันนี้ อย่างเช่นกฎหมายฉุกเฉินในคราวอังกฤษ
ต้องประกาศภาวะฉุกเฉินนั้น ก็ไต่ผ่านรัฐสภาไทยเร็วพลันก็เลย
ถ้อยคำของบ้านผู้ มีเกียรติยศเราไต่กล่าวไว้ นั้น ก็สรุปได้ว่า
งานของสภาสูงและสภาต่ำร่วมกันไม่เป็นการขัดกันแต่อย่างใด เพราะ
ฉะนั้นฐานะของบ้านเราไม่มีผิด ในเรื่องสภาสูงและสภาต่ำ ข้าพเจ้าจึง
ขอเสนอเรื่องให้ท่านผู้ มีเกียรติยศหลายฝ่ายพิจารณาและพูดถามจากท่าน
ผู้ทรงคุณความรู้ โดยเหตุเพราะนั้นเอง

อีกเรื่องหนึ่งของท่านผู้ แพ้นายกรูจังหวัดพิริศ ไต่กล่าวว่าระบอบ
ประชาธิปไตยของประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญนี้ เปรียบเหมือนมดลูกซึ่งคณะ
รัฐมนตรีใช้ให้เป็นประโยชน์หรือระบอบนายกรูใช้ วิถีเปรียบเทียบเช่นนั้น
ในขณะนี้ ข้าพเจ้าเห็นวาทไม่เหมาะสมก็ เพราะว่าคำว่ามดลูกนั้นหมายถึง
ความ งาม ที่เห็นใจของทวีป สันนั้นไต่ ถึงแก่ความตายไปแล้ว ในกร
ณนี้ ถ้าระบอบประชาธิปไตยมาให้ เรายังมีชีวิตร่วมกันอยู่ ใน
ขณะนี้เราควรจะเปรียบว่าท่านผู้ถือการได้เป็นผู้นำ ไต่โดยเสน่หา และ
นายกรูเป็นผู้นำ เราจะสามารถว่า

ถ้าข้าพเจ้าจะเปรียบว่าข้าพเจ้า ก็มีความเห็นสอดคล้องกับกับ

ผู้เสนอเหมือนกันว่า ในการที่จะระดมเงินของชาติไปช่วยกัน
 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยท่านวีระชนแห่งวันที่ ๒๔ มิถุนายน ช่วย
 เน้นงานร่วมไปด้วย เรา โดยเหตุที่ความซื่อสัตย์ของประเทศชาติ
 ถูกล้ม และมีสำคัญแห่งการบริหารของแผ่นดินก็ตาม ย่อมอยู่ที่ท่าน
 วีระชนเหล่านั้น เหตุนี้การที่เราจะเห็นชอบให้ท่านมาบริหารราชการ
 แผ่นดินร่วมกับเราจึงเห็นควรจำเป็นอย่างยิ่ง แต่ว่าวิธีการที่เราจะ
 หนึ่งเห็นชอบ และให้ ท่านมาร่วมมือกับเรานั้น เราจะใช้ วิธีใดจึงจะ
 เหมาะสม เราใช้ วิธีการหรือจะใช้ วิธีชั่วคราว วิธีการที่ท่านผู้
 เสนอ ๆ เข้ามาสู่สภา เป็นเพียงวิธีการชั่วคราว คือ หมายความว่า
 ขอให้ท่านมาร่วมงานอยู่กับเราเพียง ๓๐ ปีเท่านั้น เมื่อพ้นกำหนด ๓๐ ปี
 แล้วต่อไปนั้นก็เห็นด้วยหากถึงปัญหาหนึ่ง แต่ความเห็นของคณะ
 ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีเห็นว่าให้ท่านผู้ มีเกียรติ
 แห่งวันที่ ๒๔ มิถุนายน ได้เข้ามาร่วมงานในสภา อย่างถาวร คือ
 หมายความว่า ให้ท่านอยู่ในสภาสูงบ้างและมาร่วมงานในสภาต่ำบ้าง
 เพราะฉะนั้นวิธีการที่เราเสนอต่อสภานั้น จึงเป็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
 โดยวิธีการ ไม่ใช่วิธีชั่วคราว ขอให้ท่านสมาชิกผู้ มีเกียรติ
 หลายไประบึกได้ ใจกว้างดูให้ คำว่า เจตนาของเรานั้นมีความมุ่งหวัง
 บัดหนึ่ง ท่านวีระชนแห่ง วันที่ ๒๔ มิถุนายน มาประคับประคอง และค้ำ
 คองเราเหมือนพี่เลี้ยงให้ โคนานที่ลูกเข็นนั้นมี ใช้วิธี

ในการต่อไปข้าพเจ้าขอเรียนว่า เวลาประชาชนชาวไทย

[illegible]

❖ ❖ ❖

[illegible]

ชนชาวไทยทั้ง ๑๔ ล้าน ผู้ที่กระตือรือร้นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมากคงจะผู้ถือการเปลี่ยนแปลงและการปกครองใหม่ เป็นประชาธิปไตยชาวไทย ๑๔ ล้านคน ในเวลานี้เองเหล่าผู้สละตนสู่ขบวนการไทยยุคทองแห่งมหานทีหนึ่งมาซึ่งเป็นเรื่องของราษฎรทั้ง ๑๔ ล้านคนแล้ว มันไม่สมควรขังนัก และการที่มากางว่าราษฎรทำไม่สมควรอย่างนั้นอย่างนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการร้ายความผิดเห็นได้ว่าราษฎรทั้ง ๑๔ ล้านคน มากกว่า เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าเรื่องเช่นนั้นเป็นเหตุการฉ้อโกงนักปฏิวัติพึงกล่าวการฉ้อโกง โดยละพาดอย่างยิ่งที่จะร้ายราษฎรผู้ถือการโนวินที่ ๑๔ มิถุนายน ซึ่งล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้และความสามารถ โดยละพาดอย่างยิ่งในคำมั่นประวัติศาสตร์ ก่อนที่จะเปลี่ยนการปกครองนั้น ข้าพเจ้าได้ขอเหตุผลเกินว่า ก็มีการปรึกษาหารือกัน ซึ่งท่านย่อมคาดไว้ว่าในการเปลี่ยนการปกครอง คือในการเริ่มปฏิวัตินั้น จำเป็นอยู่เองที่จะต้องมีเหตุการฉ้อโกง ตามมา ท่านจะต้องมีสายตาอันมองไกล และย่อมเล็งเห็นว่าการปฏิวัติซ้อน ๆ นั้นจำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้น ข้าพเจ้าอาจจะผิดพลาดในทางประวัติศาสตร์ ที่มีอยู่ทุกสิ่งได้ว่า “เมื่อมีการปฏิวัติครั้งหนึ่งแล้ว ก็ย่อมจะมีการปฏิวัติซ้อน ๆ ขึ้นมา” หลักฐานในประวัติศาสตร์แห่งการปฏิวัตินั้นมีอยู่ว่า ไม่มีประเทศใดที่ได้เปลี่ยนการปกครองแล้วจะไม่มีการปฏิวัติเป็น ๒-๓ ครั้งเลย ถึงเช่นการปฏิวัติในประเทศฝรั่งเศส ใน ค.ศ. ๑๗๙๙ ก็ได้มีการปฏิวัติเกิดขึ้น ๆ กันมาจนเกือบจะไม่มีการนับว่า ในทำนองเดียวกันจะเห็นได้ว่า

การปฏิวัติในประเทศไทยซึ่งมีชนมีช.ศ. ๑๙๓๐ นั้น หลังจากการ
ปฏิวัติเพียงไม่กี่วัน คือใน ค.ศ. ๑๙๓๑ ก็ได้มีเหตุการณ์หนึ่งซึ่งชื่อ
และเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๐ ก็มีการปล่อยข่าวกันขึ้น ทั้งนี้เป็นอัน เพราะ
ฉะนั้นเหตุการณ์เหล่านี้ข้าพเจ้าคิดว่าท่านผู้ถือการเปลี่ยนแปลงการปก
ครองได้คาดไว้ทีเดียวว่า จะต้องขึ้น ท่านจึงตั้งหลักหน้ใน หลัก
๒ ประการ เป็นหลักข้อที่ ๒ คือหลักรักษาความสงบภายใน นี้ก็คงจะ
ให้เห็นว่าถ้อยคำของเรา คือผู้ถือการเปลี่ยนแปลงการปกครองท่าน
ได้คาดไว้แล้วว่าจะมีการยุ่งเหยิงขึ้นในประเทศไทย เพราะการปฏิวัติ
เป็นงานยุ่ง ถ้าจะไม่คาดกันไว้เช่นนั้นก็ไม่ใช่จะมีเหตุผลนัก เพราะ
ฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าการที่จะยกเอาเรื่องเช่นนี้ขึ้นมาอ้างในเรื่องที่บรรยาย
บทเฉพาะกาลจึงไม่ค่อยกลมกลืนกัน เหตุนี้จึงน่าจะคิดว่า ก่อนที่ท่าน
ผู้ถือการระงับ รณภัยหน้ควรจะเพราะกาลลงไปเป็น ๑๐ ปีนั้น ท่านคงจะ
ต้องจะมีภาระอยู่ในเรื่องต่างๆ เช่นกันว่า เรื่องข้าวขาดหมากแพง เรื่อง
โรคผู้ร้าย น้ำท่วม และภัยต่างๆ ภัยประการทั้งปวง และเมื่อเสร็จแล้ว
จึงประมาณว่า เขาจะ ๑๐ ปีก็พละปลัดขมิได้ ก็เป็นเช่นนั้นแล้วก็จะเห็น
ได้ว่าถาวรถนักรองบทเฉพาะกาลนั้นควรจะอนุกรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ได้ และสภาผู้แทนราษฎรในสมัยแรกได้ก็ ย่อมได้ถนักรองโดยความ
ละเอียดถี่ถ้วนที่มีภาพแล้ว อนึ่งกำหนดเวลาถนักรองซึ่งเริ่มตั้ง
แต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว วันที่ ๒๗ มิถุนายน มาจนวัน
ได้ รับพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวร เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคมใน

พ.ศ. เกียวก็นั้น ก็มีเวลาร่วม ๖ เดือน เพราะฉะนั้นการไต่สวน
และการพิจารณาในเรื่องเงินเวลา ๑๐ ปี ข้าพเจ้าเห็นว่าอย่างใดก็
ตามที่ได้วินิจฉัยไต่สวนโดยระบบของเขื่อนยี่เกี๋ย เพราะฉะนั้น
เรื่องนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าเราไม่ควรเรียก ยกเฉพาะกาล ออกไปอีกเป็นเวลา
๑๐ ปี ยกท่านสมาชิกผู้ มีเกียรติคุณนั้น

ข้าพเจ้าไม่อยากจะกล่าวซ้ำในเรื่องการปล่อยมือของคณะราษฎร
เมื่อตอนยกเฉพาะกาลไปแล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าท่านผู้ ได้ดูสำคัญจะต้องได้
เห็นว่าการยกเฉพาะกาลโดยมาประกันฐานอยู่ในประเทศไทยนั้น เมื่อ
หมดยกเฉพาะกาลไปแล้ว ท่านคงจะไม่ต้องการการเมืองไปโดยเด็ด
ขาด ข้าพเจ้าเข้าใจว่าท่านคงจะปล่อยมือเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ข้าพเจ้า
ไม่เข้าใจว่าท่านจะล้างมือจากการเมืองเล็กก็เลย อย่างใดเสียท่านก็จะ
คิดร่วมร่วมของเรายู่ด้วย นี่เป็นความปรารถนาของประชาชน และ
เข้าใจว่าในขณะเมื่อร่างรัฐธรรมนูญได้ ก็คงกันเช่นนั้น การล้างมือ
ออกจากการเมืองก็เท่านั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่าท่านควรชวนแต่พวก
มีถวายนการจะไม่ปฏิบัติ แต่วิถีทางที่เราจะช่วยให้ท่านได้ใช้ตัวช่วยการ
เมืองอย่างไรนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าท่านสมาชิกผู้ มีเกียรติคุณมีความเห็น
สอดคล้องกันกับข้าพเจ้า คือการไปสมัครรับเลือกตั้ง ข้าพเจ้าเห็น
อย่างบริสุทธิใจว่า ถ้าท่านสมาชิกประเภทที่ ๒ ออกไปสมัครตาม
หลักต่างๆ แล้วก็ย่อมสำเร็จอย่างง่ายดาย เพราะความนิยมชมชอบของ
ประชาชนได้ ไปอยู่เป็นทุนแล้ว เป็นเรากท่านได้ ทำเกียรติคุณไว้เป็น

กันมาก ท่านควรจะได้รู้ถึงความสันนิษฐานจากบรรดาชนชั้นอย่างใด โลก
เพราะอย่างนี้จึงมีอำนาจควบคุมคนได้ ถ้าท่านใด สนิทกับคนอื่นทั้งใจ
ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านได้ไปเป็นเครื่องออกไปให้คนอื่น ข้าพเจ้าไปขอความเห็น
เสียงเช่นพวกที่รวมกันที่ ๓ ถ้า เพียงขึ้นชื่อ สนิทกันก็อาจทำได้ รือ
เลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยง่าย

อึ้ง เมื่อเราอยู่ในระบอบประชาธิปไตยนี้ เราควรระมัดระวังการ
สนิทกับคนอื่นทั้งเป็นการสนิทกับระบอบประชาธิปไตยที่ท่านได้เข้ามา
ประเทศไทยเช่นนี้ เพราะว่ากฎหมายได้จัดตั้งขึ้นและขึ้นของ
รัฐธรรมนูญ เพราะเป็นลาภหนึ่งของการปกครองนี้ไว้สำหรับ
ว่าการสนิทกับคนอื่นได้ไปเป็นเครื่องแข่งขัน ก็ถ้าไม่ไปเป็นเครื่อง
บุคคลใดโดยมีเหตุผล ถ้ามีบุคคลสนิทกับคนอื่นได้ขึ้น ก็
ไม่ไปเป็นเครื่องนำขึ้นหรือหน้าหรือหน้าการหาอย่างใดเลย ถ้าไม่
สนิทกับคนอื่นรัฐธรรมนูญได้จัดตั้งขึ้น จึงเห็นว่าเราควรระวังการ
โลกอย่างนี้เช่นบุคคลอื่นก็ตาม ข้าพเจ้าอยากจะได้ทราบเห็นว่า ขอ
ประทานโทษที่จะถามว่าในเวลานี้ ประเทศสหรัฐอเมริกา เราได้ทราบ
แล้วว่า โลกนั้นขณะนี้ในเวลานี้ ถึงแม้ว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา
เองก็ได้มีการบริหารและปกครองเป็นเช่นนี้แล้ว จึงอย่างนั้น
ตาม ในความดีและความไม่สงบของโลก และท่านเองความไม่สงบ
ภายใน คือการที่บุคคลและราชการภายในประเทศนี้ ท่านรู้

แล้วกลับลงเรือดำน้ำไปส่งตามสมัครรับเลือกตั้งการเมืองขึ้นดำรงที่ ๓ แล้ว
ข้าพเจ้าคิดว่าท่านผู้นำของพวกนายารสมัครรับเลือกตั้งเช่นเดียวกับคุณ

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะยกคำอธิบายนี้ ข้าพเจ้าต้องประมาณการว่าเขียน
ท่านประธานสภาผู้แทนราษฎรว่า ความจริงข้าพเจ้าไม่ต้องการกล่าวข้อ
ข้อนี้ใน ข้าพเจ้ามีข้อข้องใจเกี่ยวกับข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรที่
หนึ่ง คือเกี่ยวกับญัตติ ข้าพเจ้าคิดว่าญัตติอันเป็นญัตติที่ควรเวลา
เฉพาะกาลไป ๑๐ ปี คือควรยกไปอีก ๑๐ ปีแทนที่พวกคณะเป็นเวลา
อีก ๑๐ ปี แต่ทว่าญัตติมาตรา ๒๙ แห่งรัฐธรรมนูญนั้นเป็น
ญัตติซึ่งยกให้กระทรวงการคลังหรือสภาผู้แทนราษฎรจำกัดอรรถ
ในจำนวนหนึ่งเพื่อจ่ายเงินก่อนแก่สมาชิก สภาผู้แทนราษฎรประ
เภทที่ ๒ เป็นเวลา ๑๐ ปี แต่เมื่อญัตตินี้เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรก็หมาย
ความว่าญัตตินี้ข้อต่อเวลาอันเป็นข้อผูกพันที่สภาฯ จะต้องอนุมัติ
ถึงงบประมาณให้แก่สมาชิกประเภทที่ ๒ ไปอีกเป็นเวลา ๑๐ ปี เมื่อเป็น
เช่นนี้ก็หมายความว่ากรณีเช่นการต่อเวลาของการจ่ายเงินอันเป็น
เรื่องข้อผูกพันที่สภาผู้แทนราษฎร แต่ตามข้อบังคับข้อ ๒๖ มีความว่า
เรื่องข้อข้องเกี่ยวกับการจ่ายเงิน แม้แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจ่ายเงิน
อันเกินเท่านั้น ก็ยังมิพักต้องได้วิธีการรับรองจากท่านนายกรัฐมนตรี
แม้ว่าญัตตินี้ทำให้วิธีการรับรองจากท่านนายกรัฐมนตรีทั้งที่ข้าพเจ้าตั้ง
ใจไว้ ข้าพเจ้าจึงขอประมาณไว้กับท่านประธานสภาฯ ให้วิธีทวนไว้
ในฐานะที่ท่านเป็นผู้รักษาข้อบังคับ

ประธานสภาฯ: ตามที่ท่านสมาชิกมีความเห็นนั้น ข้าพเจ้าขอ

ให้คนให้ทราบทั่ว มาตรา ๔๗ แห่งรัฐธรรมนูญได้มอบอำนาจให้แก่สภา
ผู้แทนราษฎรที่จะตราข้อบัญญัติแห่งดินแดน ตามบทแห่งรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๖๓ ถ้าบทบัญญัติแห่งข้อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไว้ เป็นระ
บอบและวิธีปฏิบัติแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าคำที่ท่านเสนอนั้นกระชั้นชิด
ควรมีที่ควรระมัดระวัง และข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย และข้าพเจ้าก็ใคร่ขอยก

๔๗ ๓๑ ๒.

จนสภานิติบัญญัติ รัฐมนตรี : ข้าพเจ้าขอกล่าวในนามสมา
ชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ มีปัญหาขึ้นมาเฉพาะเท่านั้นเท่าที่
ที่เรารู้จักมาแล้ว รัฐสภาเห็นปัญหาที่ค่อนข้างระมัดระวัง และต่อผู้
ในระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ เย็นเย็นมาก โดยเหตุ
นี้จึงจะอย่างไร ๆ ก็ตาม ในระหว่างที่ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ประเภทที่ ๑ อยู่ด้วยคนหนึ่ง จึงจำเป็นต้องขึ้นมาช่วยการพิจารณา
กันในขณะนั้น ถ้ามองข้าพเจ้าจะได้กล่าวข้อความอย่างไรต่อไปนี้ ข้าพ
เจ้าขอกล่าวในนามที่ปรึกษาว่า ก็ที่ท่านสมาชิกหลายท่านปลง
มาแล้วว่าตัวของตัวมีฐานะควรจะกล่าวได้เพียงใด ข้อความที่ข้าพเจ้า
จะกล่าวนี้ ข้าพเจ้าก็เป็นที่จะต้องเวียนวนรอบของไปสักเล็กน้อยว่า จริง
อยู่ ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ เข้ามาอยู่ในคณะ
รัฐสภาแล้ว ข้าพเจ้าได้เข้ามาโดยท่านทั้งหลายและรัฐบาลรัฐ สักคำว่าโดย
ความใด และยิ่งกว่านั้น ในขณะนั้นข้าพเจ้าอาจจะยังสักขะพยานได้ว่า

ใน ครั้งก่อน ข้าพเจ้า ก็เคยได้ ซาฮาล แต่ได้ รั้ว ความมีคุณทำให้ อยู่
และถึงขณะนั้น ข้าพเจ้า เห็นสมควรที่จะจะบอก ข้าพเจ้า ก็คงจะ
ทำเช่นนั้นอีก ข้าพเจ้า จะปลงลาพักในส่วนหัวของข้าพเจ้า แล้วการที่
ข้าพเจ้า จะปลงลาพักในวันนี้ ข้าพเจ้า จะลาพักแยกเป็น ๓ ตอน ตอนแรก
นั้นเป็นปัญหาที่จะไปตรวจสัตว์และปัญหาเรื่องรายงานการประชุม ซึ่ง
จะหา ไปเป็นบรรพบุรุษต่อไปภายหน้านั้นสมควรที่พวกเราจะลงมือ
ทำด้วยใจ ไม่ใช้คนอื่นเขาทำ เราคนเดียวเป็นลูก ถ้าเราทำไป
ทางขวาไปทางซ้ายมากเป็นทางทิศ แต่ว่าถ้าทำในทางที่ไม่ตรงไปตรงมา
นั้นแหละคือการทำอย่างอื่นเอง ซึ่งข้าพเจ้า ก็ช่วยร่วมด้วยความเห็นใจใน
เพื่อนกันด้วย

ที่นั่น ข้าพเจ้า เห็นว่า เป็นส่วนสำคัญ
มาก ถ้าจะเทียบกับการประชุมกันครั้งสำคัญ ๆ ก็คือการทำข้อไขสวดถึง
กรรมพระคัมภีร์ข้อไขสวดนั้น พระที่มีอายุควรจะปลงลาพักเสียก่อน
ยักนั้นเราจะมีปัญหาว่าผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ ข้างท่าน คุณเหมือน
มีลาพัก ก็แสดงมากด้วยวิธีทำลายราษฎร หรือดูเหมือนว่าเรโยนอย่าง
มากแก่คนราษฎรที่มีลัทธิปัญญาชนนี้ด้วย ข้าพเจ้า จึงขอกล่าวด้วย
ความใจไว้จะบอกให้ท่านในเรียงเหล่านี้เสียให้ฟัง โดยไม่มีเหตุ
สงสัย

ระกอบพระชาติไทย หน้า ๕๓๖ ก. นาย ข. แต่เป็นคนในชาติ
สมควรที่จะคนมาด้วยซึ่งการนี้ทำ ราวกับจะกล่าวถึงคนราษฎรของเรา

ด้วย เราคนโง่คนทึบๆพวกนี้ไม่ใช่คนฉลาดอย่างคนพวกอื่น พวกเราโง่โง่เงา แต่
 ความซื่อตรงของสภามุขนายกผู้ตายเสียส่วนมาก ในทางกมลย์กันคือ
 เราเราต่างคนต่างก็ถูกบังคับให้ต้องเห็นด้วย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจะหนีไป
 ก็ใช้อย่างไร ข้าพเจ้าคนโง่ๆไม่ใช่ และคนอื่นเสียหลาย นั่นอย่าเพิ่งคิด
 เมื่อเราเป็นผู้นำคนพวกนี้ประเภทที่ ๔ เขามาช่วยกัน เราจะไม่คิดเสีย
 ด้วยกัน เราคิดด้วยกัน และถ้าเราเห็นด้วยหรือไม่นั้น เราต้องปรึกษา
 กันเสีย ข้าพเจ้าพาดพิงถึงเหตุนี้ ข้าพเจ้ากล่าวถึงนั้นข้าพเจ้ามีข้อ
 สนับสนุนในทางกฎหมายอีกว่า ความที่ทำงานกันคนละคนละงานนั้นเป็น
 การทำลายรายชื้อหรือเปล่า ท่านผู้นำคนพวกนี้ไม่มีสิทธิความรัฐ-
 ธรรมนูญและตามกฎหมายที่ระบุขึ้นมาได้ รัฐธรรมนูญและกฎหมาย
 นี้ใครเขียนผู้บอก ถ้าพวกเราเห็นสมควรว่าพวกเราเองนั้นแหละ ซึ่งตง
 อยู่นั้นสมควรคนหนึ่ง คือเขียนสัญญาประชาคม ที่ตกลงกันว่าเราขอ
 ให้เขาเขียนให้เราได้เช่นนั้นใช่หรือไม่ ถ้าเขาเขียนมาด้วยข้อถูกต้องทาง
 เช่นนี้ ถ้าไม่เราจะไม่บอกว่าเขาทำลายรายชื้อ และคนที่เรากำลังจะ
 ไปถามมากที่สุด ถ้าแม้ว่าเราไม่เห็นด้วยเราก็มีโอกาสดูการได้พูดกัน
 ในคณะ สมมติว่าไม่มีใครเห็นด้วยเลย พระพิณ ๔๐ ยก พวกไปเช่น
 นั้น ถ้าฉันคิดว่าเราพอหรือ แต่คนที่เรากำลังจะไปถามในขณะนั้นหรือ
 เราจะไม่ไปเช่นนั้นเราจะไม่ไปพูดกันเลย การที่เราไปเช่นนั้นจึง
 ควรเสียเปรียบกว่าที่เขาขึ้นมาเช่นนั้น ซึ่งเราจะได้มีโอกาสดูคนที่
 เราจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เพราะฉะนั้นควรจะขอเชิญเขาไป

ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีเรื่องยุ่งยากมาก ท่านอาจารย์ครับ ข้าพเจ้าไม่
 ธรรมดาอย่างที่คนอื่นได้ แต่ข้าพเจ้าพึ่งตัวเอง ข้าพเจ้ารู้ว่าข้าพเจ้า
 แล้วยังมีความขี้ใจ แต่ข้าพเจ้ามีความเห็นผิดความผิดของ เพื่
 ประโยชน์อะไรก็เกิดขึ้นสำหรับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเรียนให้
 ลมหายใจว่า ข้าพเจ้ามีความเห็นอย่างนั้นแล้ว เมื่อสมัยที่ข้าพเจ้า
 กำลังจะเรียนยังคิดถึงเรื่องเหล่านี้บ้าง ข้าพเจ้ารู้ว่าข้าพเจ้าคิด
 ประโยชน์ตัวเองไว้ เป็นประโยชน์สำหรับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าคิดว่า
 ข้าพเจ้าของเรา ยังไม่มีความดีความชอบเหมือนที่คนอื่นเขาได้
 ที่สามารถจะมีความดีความชอบ ถ้าเราทำดีทั้งใจทั้งกายหรือ
 ทั้งใจทั้งกายแล้วคนอื่นเขาจะ ข้าพเจ้าว่าความดีความชอบหลังจาก
 ข้าพเจ้า ความดีความชอบใหญ่หลวงที่จะเกิดขึ้นในการปกครอง แต่
 ข้าพเจ้าเราได้ใช้ประโยชน์อยู่มาจนมาถึง ๔๐ ปีแล้ว ถ้า
 เราทำดีทั้งใจทั้งกาย เราจะทำดี มีสมาธิกับเรื่องเหล่านี้คงอยู่
 ในใจสมาธิกับเรื่องเหล่านี้ อย่างเดิม หรือว่าเราควรจะทำใจอย่างไ
 ของเราหนึ่งสมาธิกับเรื่องเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ให้คนอื่นเขาได้
 ประโยชน์ได้โดยมาก ข้าพเจ้าเห็นว่านี่เป็นปัญหาที่สำคัญมาก
 ซึ่งข้าพเจ้าถูกประณามไว้ว่าประณาม หรือประณามที่ ๒ มีความกระ
 ปรี่ว่า ถ้าข้าพเจ้ายังไม่เรียน หรือออกความเห็นอย่างนี้ ท่าน
 จะคิดว่าข้าพเจ้าเป็นคนดี แต่ข้าพเจ้าเสียใจ ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับ
 ความดีของคนอื่น ข้าพเจ้าเห็นว่าเรื่องนี้น่าจะมีความดีเสมอไม่ว่า

ความเร่งรีบของเราก็ เพราะฉะนั้นสมาชิกทุกคนควรจะช่วยกันคิดไม่
ว่าประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ และอีกประการหนึ่ง ถ้าหากว่าท่าน
สมาชิกประเภทที่ ๑ ไม่เร่งรีบทำเรื่องคะแนนในเรื่องนี้แล้ว ท่านก็ย่อม
ต้องรีบคิดอะไรอย่างอื่น และทุกๆ กันเหมือนกัน เมื่อข้าพเจ้าได้กล่าว
แล้วว่า ปัญหาเรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญ เราทั้งสองจะต้องใช้เวลาจน ๆ
เพราะเราจะต้องพิจารณาหาทางในเรื่องนี้ ถ้าเป็นงานใช้ก็ได้ด้วยก็ทุกอย่าง
เวลานั้น ขณะที่เราพูด ก็ยังมีเสียงเป็นเวลากลับ ๒ มี จังหวะตุ้กลั่นลงไป
ข้าพเจ้าคิดว่าเมื่อถึงเวลาที่เราจะมีพิจารณาเกี่ยวกับเวลานี้ แต่ถึงกระนั้น
ก็ดี เมื่อผู้ใดได้เสนอเข้ามาในสภาฯ นแล้ว ข้าพเจ้าอยากกระตุ้น
ไปโดยมาก ยากที่เราจะต้องให้เรากำเนินงานไปโดยทั่วกัน จึงอยากกระตุ้น
เรื่องนี้ให้เร่งรีบและรีบขึ้นสู่สภาฯ เราได้ใช้ระบบการปกครองรัฐ-
ธรรมนูญ มาเป็นเวลา ๘๖ ปี และท่านมาช่วยกันยกให้เรากลับไป อีก
๒ ปี ถ้าเป็นฐานของฐานะตั้งแต่จากตั้งท่านจึงมาเป็นผู้แทน ท่านไม่คิด
บ้างเลยหรือว่า เรมเรียนให้เขาย่างใครอย่างหนึ่งเขาเต็มลงในบทเพราะ
การพูด เขาก็เต็มสติเห็นการวางหรือให้เจ้าระเบียบประชาธิปไตย
ให้เขาเรียน ท่านให้คิดแล้วหรือคิดว่า ถ้าหากว่าเรามีปัญหาคงไว้ ใน
สมัยรัฐธรรมนูญนี้เขาจะยังคิดใหม่นี้ว่า คือปัญหาเรื่องที่จะสมาชิกประเภท
ที่ ๑ ให้ได้เสีย เราผู้แทนราษฎรอย่างเด็กประถมเวลา ๑ หรือประถม-
มัธยม ๒ คำว่าวิชาการประจำการไม่ควรมีสิทธิเห็นสมาชิกประเภท
ที่ ๑ ..... เพราะรัฐสภาจะต้องประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่ ๑

ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนรัฐมนตรีเป็นต้น ทั้งนี้ถ้าได้กล่าวไว้
ในการบันทึกเงื่อนไขการส่งเสริมสิทธิของราษฎร ท่านผู้เลขาและผู้สั่งมี
สมมติเห็นว่าควรทำดังนี้ระเบียบประ โยชน์นี้ และขอให้ผู้ดูแลและควบคุมให้
แก่ฝ่ายบ้านนอกการทำงานให้เร็วหรือไม่ว่า และลดข้อห้ามเข้าพบเจ้าหัว
ระเทศบ้างท่านสมาชิกประเทศผู้ ฝ่ายบ้านนอกได้กล่าวถึงสภาฯ ข้าพ
เจ้าเป็นผู้ตั้งใจในร่างสภาสูงนี้มาก มีคำคัดค้านว่า สภาสูงนั้นเดิม
หมกมุ่น ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าไม่จริง มีอยู่ประเทศเดียวที่เสียสละ
คือประเทศอังกฤษ ทำไปจึงเสีย เพราะประเทศอังกฤษมีสภาค้ำ
ไว้โดยทำอะไรก็ได้หมดทุกอย่าง สภาสูงจึงยอมเสียสละไปเอง ข้าพเจ้า
อยากยกตัวอย่างประเทศสำคัญอีกประเทศหนึ่ง คือประเทศสหภาพบริ
ตัมวิธ สภาสูงยิ่งเข้มแข็งแรงกล้าอยู่ในเวลานี้ ดังท่านผู้เลขาจารย์ของ
โลก หรือประเทศศาสนาของโลกอะไรก็ตาม และท่านจะเห็นว่าประเทศ
ที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยยังมีสภาสูงด้วยเหมือนกัน นั่น
เราจึงสามารถประ โยชน์จะได้ลงมือ เราจะได้ร่วมกันกันที่ในสภา
สภาทำเรื่องสภาสูงจะขอประ โยชน์โดยทุกอย่าง สภาสูงนี้ขอ
เป็นพลเรือน ไม่ควรจะมีสภาค้ำขึ้นข้างหลังได้ สภาสูงคือสภาสูง
แห่งทุกประเทศ เพราะฉะนั้นจึงเป็นทางหนึ่งที่เราได้ คิดแต่ใช้
ไม่ใช่อยกย่องพระบรมมณูประโยชน์ เช่นนี้ อีกประการหนึ่ง คือ กล่าว
ว่าสภาสูงเป็นสภาค้ำ ถ้าไม่มีสภาค้ำก็ยกย่องสภาสูงเหมือนกัน

ชนไม่เป็นความเรียงทั้งนี้เพราะได้ความแล้ว กล่าวถึงประวัติสถาปนา
เดิมของ พระเมืองสุทนต์แห่งระงันละ และเหตุอันเนื่องกันมาโดย
ดังนี้ ข้าพเจ้าหวังใจว่าผู้ใดสนใจผู้สนใจผู้ใดจะพึงทราบถึงความเห็น
ของข้าพเจ้าได้แน่ได้ พิจารณาถึงทางไกล เพราะได้ตรวจกันโดย
ข้อนี้ในเรื่องอยุธยา

๑๗. ๔. ๕ น.

นายสาวง สันทพันธ์ (ผู้ตรวจชำระ) ข้าพเจ้าผู้หนึ่งเห็นด้วย
ความเห็นของบุคคลซึ่งกล่าวกันเป็นอันว่า เมื่อครั้งมีกษัตริย์ตามมาตาม
๒๕ แห่งกษัตริย์ราชวงศ์อยุธยาแล้ว พระองค์เจ้าได้ยึดตามมา
ภาคข้อใช้ชื่อมีคำพูด ๒๐ ที่ และทรงเห็นว่าโดยที่กล่าวถึงมีพระ
ในยุคนั้นก็ยังไม่เห็นว่ามีใครบ้าง ที่ ๆ ได้มี เพื่อมหาดไทย
ที่จะ และทรงเห็นว่าข้าพเจ้า เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้าได้มีเรื่องเห็นแล้วว่า
รัชกาลในระบอบพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชได้มีมาปกครองมาตั้งแต่
เห็นว่าในเวลานั้นนั้นเอง และที่เวลานั้นนั้นเอง รัชกาลได้มี
ผู้ปกครองมา ๆ มาแล้ว ถึงกับเพื่อระบอบราชวงศ์อยุธยาแล้ว
ให้ รัชกาลไม่สามารถจะระบอบการที่จะระบอบมาขึ้น เห็นไปด้วยความ
เป็นระบอบเดียวระบอบในเวลานั้นเอง แล้วระบอบนี้เองที่ไม่สามารถ
ที่จะระบอบระบอบการระบอบระบอบราชวงศ์อยุธยาแล้วระบอบมาขึ้น
จึงคณะราชวงศ์อยุธยาได้ไว้ ได้พิจารณาเห็นว่าระบอบและระบอบ

นั้นเองก็บอกพยานรัฐธรรมณูญ แลเจษฎ์รัตนารมณูญว่า นายรัฐ-
 ธรรมณูญ ครั้นต่อมาข้าพเจ้าใคร่ขอร้อง แลว่าข้าพเจ้าไม่ได้อธิษฐาน
 ข้าพเจ้าซึ่งอ้าง รายนามที่เรียกข้าพเจ้าว่า รัฐธรรมณูญอ้าง ครั้น
 นั้นคน นั้นแสดงให้เห็นว่าระบอบการระบอบยังไม่เข้าใจ เพราะรัฐธรรม-
 ณูญนี้เขียงเขียนตรงใหม่สลับหรือเขา นั้นแหละย่อมจะมีผลเห็นว่ารายนามจริง
 รายนามกันด้วยระบอบนี้ เมื่อมีคนที่ไม่มีความรู้ เป็นส่วนมากระบอบ
 ระบอบนั้นก็โดยง่าย ข้าพเจ้าขอพูดด้วยความจริงไว้ว่า แลแต่ผู้แทน
 รายนามซึ่งมีอยู่ในคน และถึงระบอบที่ประจำตำแหน่งไปทั้ง ๔ ปีแล้ว
 ก็ตาม ข้าพเจ้าก็ยังคิดว่า ยังไม่รู้ที่รู้เหตุการณ์ของเขียงเขียนซึ่ง
 วัตถุ ซึ่งถ้าไม่มีใครเคยเข้าใจรู้ โดยว่ากันไปตามบุคคลคนแล้ว ก็คง
 ยังไม่รู้ข้าพเจ้าก็ยังไม่รู้ ด้วยเหตุฉะนั้น เมื่อเห็นข้าพเจ้าจึง คิดเสีย
 ความรู้ตามระบอบเขียงเขียนที่หาที่หาได้บริพัตรกิจการของระบอบที่ลี้ลับ
 ไปก็ด้วยความระแวงในทุกๆ ทาง ไม่รู้ในทางการเมือง ไม่รู้ในทาง
 เศรษฐกิจ และในทางทหารอื่นใด เมื่อท่านใดมีวิสัยกิจการของระบอบ
 ที่ลี้ลับที่ระบอบข้าพเจ้าเช่นนี้ ท่านจะคงความกระตือรือร้นตลอดทุก
 ปี เพราะเหตุว่าเขียงเขียนของระบอบแห่งรัฐธรรมณูญเช่นนี้ ข้าพเจ้า
 ก็คิดว่ามีความเลียดายเขียงอย่างมาก ฉะนั้นเมื่อผมขอแสดงเพราะการ
 การรัฐธรรมณูญแล้ว ทำอย่างไรจึงจะได้ท่านนี้ ก็ ขาดความ
 เป็นผู้นำระบอบนี้ ข้าพเจ้าได้คิดว่าท่านใดจะเลียดมาเป็นผู้นำ
 ระบอบนี้ ท่านใดไม่ได้อธิษฐานเป็นผู้นำระบอบแล้วก็จะหาวิธีใด

ยากที่จะไต่ถามมาเป็นผู้นำประเทศชาติอีก ตามกฎเกณฑ์รัฐธรรมนูญ
นั้น ผู้ที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีส่วนมากจะต้องมาจากรัฐ
แทนราษฎรที่ราษฎรเลือกตั้ง เมื่อเขียนเช่นนี้แล้วท่านผู้เขียนยังอาจจะ
หรือเป็นผู้มาของประเทศอยู่เวลานี้ หากท่านไม่สมัครรับเลือกตั้งแล้ว
ก็ไม่มีทางอะไรที่จะไต่ถามมาเป็นผู้นำของเราอีก หรือหากว่าบางวัน
สมัครรับจะเล่นเกมการเมืองรับเลือกและเข้าไปสมัคร สมัครว่าท่านรัฐ-
มนตรี ท่านอธิบดี หรือท่านนายกรัฐมนตรี ก็สมัครด้วย แม้แต่หรือ
ทศเสถียรและเลือกท่านเหล่านั้นเป็นผู้แทนราษฎร เพราะวิธีของแ
มคือว่า ๑. ผู้ที่จะเขียนแผ่นพับนั้นจะต้องเขียนตามแบบของเขยวกัน
มีความชอบพอกัน รักใคร่เห็นอกเห็นใจกัน เมื่อเขียนเช่นนี้ด้วยความ
ศรัทธาเห็นชอบแก่ ภัยกับความไม่ถึงการดี การเสียสละเพื่อ
ท่านผู้เขียนรัฐมนตรี ท่านผู้เขียนอธิบดี ท่านผู้เป็นนายกรัฐมนตรี
มาแล้ว ยังขาดสมัครแข่งเอาตำแหน่งผู้แทนอีก ดูเป็นการระโมกซ์
หมกมุ่นไป เมื่อเขียนถึงนี้แล้วนักก็ไม่เลือกที่จะทำอะไรอีก แต่เพราะ
ไต่ถามเหล่านั้นมาเป็นผู้นำของเราได้อย่างไร ถึงหากท่านได้ทำคุณ
ความดีไว้หลายอย่างแล้วก็ตาม ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย
เป็นอันขาดก็แล้ว ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าท่านได้ มีภาระอันยากและหนัก
โยนอีก เพราะเหตุว่าถ้าท่านจะไม่ยกไปแล้ว เราอาจจะไม่ได้คนที่สมควร
เป็นผู้นำประเทศ จึงอ้อนผู้แทนของเราไม่ให้ไปไหนอีก ถ้า
เราจะไม่หาได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นผู้แทนราษฎร

มาถึง ๘ ความแล้ว ข้าพเจ้าขอพูดด้วยความจริงใจและพูดกันอย่างเปิดเผย
 โรคเรื้อรังโรคชราที่เกี่ยวกับข้าพเจ้า ยังไม่เห็นรักษาให้หายเป็นอันขาดในประเทศ
 ไทย เพราะถ้าใครอยากจะเป็นผู้นำและหาญกล้าหน้าคนหมู่มาก ถ้า
 ข้าพเจ้าเห็นสมควรจริงแล้ว ข้าพเจ้าจะต้องเห็นด้วยกับวิธีใหม่ของคน
 ผลการงานมีผลมาซึ่งความก้าวหน้าใคร่ขอออกสวามิภักดิ์ถวายรัฐธรรมนูญของ
 เราไว้ เป็นสิ่งสมควรที่สุดก็จริง ไม่อยากจะให้คนอื่นมาแก้ไข ไม่อยาก
 จะให้มีการเปลี่ยนแปลง และยิ่งกว่านั้นบางคนก็พูดเลเหลาะแหละไป
 ในทางตรงที่ว่า คณะราษฎรอยากยึดไปเอง ถ้าไม่มี ลพบุรี เว ชุมทรา วาหา
 ความจริงข้าพเจ้าเห็นว่าหาเขียนเช่นนั้นไม่ ทุกอย่างในโลกนั้นย่อมเป็น
 ธรรมดา สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วย่อมมีความเปลี่ยนแปลงแปรผกผันเป็นธรรมดา
 คนเราเกิดมาแล้วก็ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย ยิ่งกว่านั้นบางคนเกิด
 มาแล้วยังไม่ทันแก่ เจ็บแล้วก็ต้องตายก็เกิดแล้ว ไม่เห็นอะไรเป็นของจริง
 บางอย่างเมื่อคนเขียนจริงก็ดื้อก็ดื้อ แต่กับคนอื่นเขาไม่เห็นของดีก็
 ดื้อก็ดื้อ ดื้อก็ดื้อ กฎหมายรัฐธรรมนูญของเราจะต้องดำรง
 สมบัติสืบคงมั่นคงไว้ เราทั้งสองคนก็ใช้กันไว้ การเปลี่ยนแปลงแก้ไข
 นั้น เราไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขในทางที่จะให้ละเมิดสิทธิ์ แต่เราจะต้อง
 เปลี่ยนแก้ไขในทางที่เราจะให้ก้าวหน้าไป การแก้ไขครั้งนี้เพื่อสวัสดิ
 เสถียรรัฐธรรมนูญของเราให้ใช้ได้ตลอดไปชั่วเวลาช้านาน ไม่ใช่แก้ไขให้
 เลื่อง แต่แก้ไขให้มั่นคงยิ่งขึ้น จึงมีเหตุผลสมควรแก่แก้ไขอันนี้เท่านั้น
 ยังมีผลมาซึ่งความก้าวหน้าสืบและแสดงความจริงใจว่า ข้าพเจ้าพวกเรานั้นจะ

มันถึงกับนั้นจนกระทั่งถึงเฝ้าพระเจ้าไม่ได้ ฟังทูลแต่ด้วยวิธีอ้อมทางพระว่า
 นนาคีหรือ หรือสมมติอยู่ประเภทอื่น ไม่เคยพบเห็นที่ไหนเลยอย่างนี้ ท่าน
 พระยาศรีสุนทรหรือไม่ เราจะต้องคลำตามด้วยวิธีอื่น ท่านก็ยังไม่ไ้
 ว่าจะอย่างไร เพราะฉะนั้นขอยกเรื่องให้ทางฝ่ายรัฐบาลฟังว่าเรามีความ
 คืบคลานเห็นอย่างไร ชื่อนนาคีพวกนี้ว่า เมื่อท่านพระรัตนตรัยหนึ่งก็
 กล่าวว่าเราโยนน้ำพิฆะรพณาเรจนนี้คล้ายกับเป็นการปลุกเร้าสัตว์กัน คำว่า
 "นาคี" นั้นก็สมกับคำของพระท่านใช้ เมื่อเช่นนั้นท่านพระรัตนตรัยนั้นก็
 อยู่ในคณะรัฐบาลนี้ด้วย และคณะรัฐบาลนั้นก็เคยพูดกับพวกพวกเรา
 พวกพวกนี้ถือ เพราะเป็นผู้ถือการวันที่ ๑๔ ซึ่งเราว่ากันอยู่ ๆ ไปแล้ว
 แล้วเราควรเคารพเช่นนั้นแล้ว และประกอบกับท่านพระรัตนตรัยกล่าวว่าเรา
 มาปลุกเร้าสัตว์กัน ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้จดโยธาสันตยา ข้อนี้ว่าทำ
 ด้วยท่านเป็นพระ ดังนั้นเมื่อเราเคารพของไปให้พระทูลเกล้าฯ เราใส่บาตร
 พระแล้ว ถ้าไม่เคารพซึ่งเคารพหรืออีกด้วยแล้ว ก็จะเป็นเรื่องที่น่า
 กังวล ๆ ไปมันยุ่งแล้ว เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นควรขอขมาพระรัตนตรัย
 ในบัดนี้ด้วย

๑๗.๕๗ 11.

นายพัน สุพรรณสาร (พระนครศรีอยุธยา) : สมุดบันทึก
 ได้เก็บเก็บมาในระหว่างประเภทที่ ๑ เท่านั้น และถ้ายังฟังไปก็ไม่
 มีเรื่องอะไร คืบคลาน ๆ กับพวกนั้นเหมือนกัน แต่ว่าข้าพเจ้าสรุปประเด็น

โคก กัมปี ประเด็นของคดีเห็นจะยุ่งยากเหลือเกินในเรื่องนี้คดี ๓ ประการ คือ ประการที่ ๑ อ้างว่าราษฎรของเรายังไม่พอใจในข้อเรียกร้องการปกครอง ในประเด็นข้อนี้เมื่อใดก็ตามที่พวกโคกยังคุยกันฉันท์ ข้าพเจ้าสงสัยว่าราษฎรเห็นว่าการปกครองของเราบกพร่องไป ประการที่ ๒ ประการที่ ระหว่างที่รัฐบาลไทยบริหารราชการมาอัน คดีคดีละเมิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองนี้ ผู้ซึ่งอ้างว่าโคก กัมปี คดีการกล่าวร้ายถึงรัฐบาลและราษฎรอื่น ๆ นั้น ซึ่งทางฝ่ายกบฏก็อ้างว่าผิด คำนี้สำคัญอย่างไร เช่นข้าพเจ้ามีความเห็นว่าการปกครองบ้านเมืองนั้นย่อมผันแปรไปตามกาลสมัย อย่างที่เรียกว่าการปกครองระบอบใดจะเหมาะสมกับประชาชนนั้น ก็คงแล้วแต่ประชาชนในบ้านเมือง และข้อเท็จจริงที่โคก กัมปีต่าง ๆ นั้น ข้าพเจ้าสงสัยว่าท่านผู้แทนประเภทที่ ๑ นั้นอ้างว่าไม่เข้าใจ หรือเข้าใจบ้างก็ไม่ละเอียดละออพอ เพราะเหตุว่าคดีนี้ไม่มี และเราไม่มีการทำงานอย่างใกล้ชิดกับประชาชนนัก เมื่อเดี๋ยวนี้แล้วข้าพเจ้าใคร่จะขอวิจารณ์ท่าน นายกรัฐมนตรีถึงความ ความเห็นในเรื่องนี้เพื่อประโยชน์ในการลงคะแนนลง และข้าพเจ้าคิดว่าท่านขึ้นก็ควรจะอธิบายให้ฟัง ถึงแม้ว่าเราไม่ต้องการเห็นว่าควรระบอบใดไม่ดีกว่าดี แต่ว่าเราควรจะให้ฟังให้ละเอียดละออ เราขอถามว่าเดี๋ยวนี้ คำนี้ ว่าการยกย่องและยกย่องเปรียบกันไปถึงไหนแล้ว ยังไม่ชัด ถ้าจะยกย่องกันว่าดี ๆ อย่างนี้จริงของเรารบอบนี้ใช้ประโยชน์หรือไม่ คดีการกล่าวร้ายถึงราษฎรไทยที่ใคร ๆ ใน

๒๕. เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอทูลขอท่านช่วยขยายเพื่อประโยชน์ความเจริญ
ในการสงครามนั้นต่อไปด้วย

พล. ต. หลวงพิณสกลคราม นายกรัฐมนตรี: ท่านที่ท่าน
สมาชิกประเภทที่ ๑ ให้ข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นนายอยู่ช่วยชี้แจงให้
ความเห็นแก่ที่ประชุม ข้าพเจ้ายินยอมที่จะให้ความเห็นแก่ที่ประชุม
และก็ขอภาชนะให้ความเห็นอย่างตรงไปตรงมา และข้าพเจ้าจะไม่เข้า
ข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ข้าพเจ้าขอภาชนะเล่าเสียก่อนว่า ในการที่เราได้เปลี่ยนแปลงการ
ปกครองมานั้น สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ท่านที่
หลายคงทราบดีแล้ว ว่าเพราะเหตุที่สถานะบ้านเมืองของเราได้ถอยลง
ไป จนเราอาจจะกล่าวได้ว่า ถึงขีดแล้วที่พวกเราต้องเปลี่ยนแปลงการ
ปกครอง เพื่อช่วยกันมาปรับปรุงและสร้างชาติของเราต่อไป และ
ด้วยเหตุที่เราได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเอง จึงเห็นได้ชัดแล้วว่า ท่าน
สมาชิกทั้งฝ่ายที่เป็นผู้เสนอทั้ง และฝ่ายค้านทั้ง คงไม่ปฏิเสธว่า
การสร้างชาติของเราได้เจริญก้าวหน้ามาขึ้นแต่พอไรสมควรแก่การ
ที่ได้ผ่านพ้นมาแล้ว ๘ ปี ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาทั้งนี้ ก็เห็น
ได้แล้วว่าเราได้เปลี่ยนมาเพื่อที่จะทำงานเพื่อที่จะสร้างชาติ ในการที่
เราจะช่วยกันทำงานให้บ้านเมืองของเราก้าวหน้าขึ้น ก็อยู่ด้วยความ
สามัคคีในบ้านเมืองอยู่ในสันติสุข และการที่บ้านเมืองจะอยู่ในสันติสุข

นั้นถืออยู่ด้วยระเขยยทก ที่ हमारे सम्बन्ध कन शाकिของเรา เพราะฉะนั้น
 คณะราชทูร คือคณะของข้าพเจ้าเอง ที่ได้เปลี่ยนการปกครองนั้น
 ก็ได้ศึกษาและได้ส่วนส่วยส่วนทุกสิ่งทุกอย่าง และเห็นว่าระเบียบการ
 ปกครองในระบอบรัฐธรรมนูญจะเป็นกรณีส่งเสริมและจะเป็นกรณีให้
 ชาติไทยเรายกมันอยู่ในความสันติสุขแล้ว และช่วยกันประกอบและ
 สร้างชาติให้เจริญสมกับความสามารถของทุกท่านที่ต้องการ ไม่ว่า
 ทั้งแต่กิจการทั้งผู้ใหญ่

ข้าพเจ้าอยากได้ประวัติของการเปลี่ยนการปกครองนี้เกิดขึ้น
 ในการเปลี่ยนการปกครองนั้น เราได้ร่วมกันเปลี่ยนการปกครองมา
 ซึ่งเรียกว่าคณะราชทูร และได้ทำงานอันสำเร็จมาแล้วจนกระทั่งบัดนี้
 แต่ว่าก่อนนั้นเราได้ศึกษากันอย่างไร เราได้ศึกษากันว่า เราเห็น
 บ้านเมืองเสื่อมโทรมเช่นนั้น ไม่มีทางอื่นที่เราจะได้ทำงานในหน้าที่ของเรา
 เป็นพลเมืองคนหนึ่ง ควรจะมีสิทธิมีเสียงในการปกครองชาติบ้านเมือง
 เราจึงได้ยอมเสียสละ คือ เรายอมตาย และเราไม่คาดหวังเลยว่า
 เราจะได้อายุยืนพอกันในคน แต่กระนั้นก็ตาม เราเห็นว่าเราควร
 แต่ทำไมเราจึงทำเล่า เราทำเพื่อเป็นตัวอย่าง ถ้าแม้ว่าเราตาย
 ไปแล้ว เราอยากได้คนรุ่นหลังทำตาม เพื่ออะไร เพื่อขึ้นเก็บ
 เพื่อการสร้างชาติของเราใหม่ขึ้นถาวรและเจริญ เพราะฉะนั้นเราจะ
 ได้ว่าเมื่อเวลาที่เราศึกษากันตอนนั้นเราก็คงไปคิดว่าท่านสมาชิกผู้
 ท่าน ทว่าเราไม่ยกยอพระคุณอันเสียอีก เราคิดว่าเราเปลี่ยนการ

ปกครองแล้ว เราต้องการสันติสุข ในการที่เรากำลังจะสันติสุขนั้น ก็ด้วยความสามัคคีของคนทั้งหลาย คือรัฐบาลเก่า ซึ่งข้าพเจ้าอยากจะเรียกว่า การฝ่ายเรือนายในสมัยนั้น เราเอาใจทำงานด้วยเพื่อช่วย ให้ท่านร่วมการปกครองของเราต่อมาในระบอบรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นเราเห็นว่าพวกเราไม่ได้ทำสิ่งใดล่วงเกินท่านไปกว่าเดิมเพื่อเปลี่ยน การปกครองเลย นอกจากนั้นเรายังคิดอีกว่า ถ้าเราเปลี่ยนแล้ว เรายังมีอำนาจอยู่อีก ไม่มีปัญหาว่าเรายังมีภัย เพราะเหตุว่า เรามีผู้เห็นว่าเราเป็นกบฏ เราเปลี่ยนการปกครองมาแล้ว เมื่อเปลี่ยน เสร็จแล้วเราจะทำอะไรเลย เราจะไม่ทำอะไรเลย แต่ในที่สุด ปัญหาก็คือได้ถกกันถึงมาถึงความปลอดภัยของพวกเขา เพราะว่าใน โลกนี้ พวกที่เปลี่ยนการปกครองแล้วก็ปล่อยไปในวันในพรุ่งนั้น ไม่มีปัญหาว่าเรายังมีภัย เพราะฉะนั้นเราก็ได้ถกกันคิดว่า เราควรจะมีสมาชิก ๓ ประเภท ประเภทหนึ่งนั้นคือให้พระมหากษัตริย์ ท่านทรงเลือกตั้ง เพื่อเอาพระทัยท่าน ท่านจะได้ร่วมมือกับเราทำงานต่อไปด้วยสันติสุข ในจำนวนสมาชิกประเภทที่ ๒ นั้น คณะราษฎรก็ได้เข้าร่วมอยู่ด้วยเพื่อ ให้ช่วยกันประกันความสงบสุขของประเทศชาติและความปลอดภัยของพวกเขา คณะราษฎรสมัยนั้น อีกประเภทหนึ่งให้ราษฎรทำการเลือกตั้ง เข้ามาเพื่อทำงาน ร่วมกันกับสมาชิกประเภทที่ ๓ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรง แต่งตั้ง เมื่อได้วางหลักเกณฑ์กันแล้ว เราก็ยังเห็นห่วงในความ สันติสุข เราปลอดภัยยิ่งขึ้นไปอีก เกรงว่าผู้ไม่นิยมในระบอบการ

ปกครองใหม่ที่จะเผอิญว่าถูกละเลยจนเกินไป แล้วคิดทำลายเราในภายหลัง เพราะในขณะนั้นของการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นทุกท่านควรจะปฏิบัติเสียว่า เราทุกคนยังไม่ได้อ่านรู้ ในระบอบการปกครองระบอบใหม่ที่จะอยู่ต่างไกลจากชุมชนมนุษย์แล้ว ก็ยังไม่ทราบกันสายไล่ไล่เหวเลย ด้วยเหตุนี้เราจึงมาจัดระยะเวลาไว้สมัยหนึ่ง ให้สภาพนั้นพอมีสมาชิกประเภทเดียว คือ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ตามความศักดิ์สิทธิ์ของพวกเราก็คงถาวร ก็ให้ดำเนินมาโดยพื้นดินอยู่สืบความประพฤติการจนถึงขั้นนี้ และมาถึงกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ว่า ฉลาด ๆ ควรมีสมาชิกประเภทเดียวอีก แต่ประเภทที่รวมถูกละเลยเท่านั้น ก็หมกมุ่นเพราะเวลา—เวลา ๑๐ ปี ซึ่งท่านผู้มเกลียวก็คงเห็นแล้วตามที่ได้ชี้แจงมาแล้ว เราคิดกันมานาน และคิดไปในการระดมขอให้ผู้อื่นทำเสมอ ไม่มีเจตนาจะรวบอำนาจเอาไว้ เรา ๑๐ ปีนี้ ทว่าข้าพเจ้าเองก็เคยเสนอเวลาว่า รัฐธรรมนูญให้เหตุผลว่า ประคัมรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นผู้ไปประชุมร่างว่า ให้เรา ๕ ปี เพราะ ๑๐ ปี นานไประบอบงานไม่ไหว แต่ในที่สุดก็เห็น ๑๐ ปี คงจะตามความเห็นส่วนมากว่าคงประชุม และการร่างรัฐธรรมนูญนั้นก็มีคณะราษฎร พระยาเกล้าฯ และพระยามโนฯ เป็นหัวหน้าของเรื่องและคนกลาง ซึ่งทุกท่านคงเห็นชัดว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ร่างขึ้นในอิทธิพลของพระมหากษัตริย์และของพระยามโนฯ ส่วนพวกเราคงจะยาวนาน พระยามโนฯ นี้เรียกประชุมตามความเห็น หัวหน้าพระประดังค์ด้วย

พระทศเดส^๑ให้ฟัง ยามศรวา^๒ใน^๓ประชุม^๔นั้น^๕เรา^๖ไม่^๗ยอม^๘คำ^๙กลัด^{๑๐}
 ขู่^{๑๑}เชิญ^{๑๒}อย่าง^{๑๓}เดิม^{๑๔}ที่^{๑๕} และ^{๑๖}เรา^{๑๗}ก็^{๑๘}ต้อง^{๑๙}ยอม^{๒๐} ใน^{๒๑}ที่สุด^{๒๒}รัฐ^{๒๓}ระ^{๒๔}มณู^{๒๕}ซึ่ง^{๒๖}ใน^{๒๗}นั้น^{๒๘}
 มี^{๒๙}กำหนด^{๓๐}ศั^{๓๑}ทศ^{๓๒}เพราะ^{๓๓}กาล^{๓๔} ๑๐^{๓๕} ปี^{๓๖}ก็^{๓๗}ยว^{๓๘}าก^{๓๙}ฏ^{๔๐}ใช้^{๔๑}มา^{๔๒}รบ^{๔๓}กัน^{๔๔} และ^{๔๕}ด้วย^{๔๖}พวก^{๔๗}
 ข้า^{๔๘}พเจ้า^{๔๙}คต^{๕๐}ทณ^{๕๑}ผู้^{๕๒}นิยม^{๕๓}ใน^{๕๔}ระ^{๕๕}บอ^{๕๖}ย^{๕๗}และ^{๕๘}ระ^{๕๙}ชา^{๖๐}ชน^{๖๑}ทั้ง^{๖๒}ฝั่ง^{๖๓}น้ำ^{๖๔} อ^{๖๕}ย^{๖๖}ส^{๖๗}ระ^{๖๘}มา^{๖๙}
 ไม่^{๗๐}ห^{๗๑}ย^{๗๒}ศ^{๗๓}ห^{๗๔}ย^{๗๕}ชน^{๗๖}ทุก^{๗๗}ปี^{๗๘} และ^{๗๙}ยัง^{๘๐}ถ^{๘๑}ว่า^{๘๒}นั้น^{๘๓}เร^{๘๔}ก^{๘๕}ม^{๘๖}ำ^{๘๗}น^{๘๘}ง^{๘๙}ของ^{๙๐}ศ^{๙๑}ต^{๙๒}ระ^{๙๓}ผู้^{๙๔}ถ^{๙๕}อ^{๙๖}การ^{๙๗}ไม่^{๙๘}ไ^{๙๙}ด^{๑๐๐}
 เขา^{๑๐๑}ประ^{๑๐๒}โย^{๑๐๓}จ^{๑๐๔}น^{๑๐๕} ใน^{๑๐๖}การ^{๑๐๗}เ^{๑๐๘}ล^{๑๐๙}ย^{๑๑๐}น^{๑๑๑}การ^{๑๑๒}ปล^{๑๑๓}ก^{๑๑๔}ระ^{๑๑๕}ของ^{๑๑๖}ถ^{๑๑๗}ก็^{๑๑๘}หา^{๑๑๙}ไม่^{๑๒๐} พวก^{๑๒๑}เรา^{๑๒๒}ไม่^{๑๒๓}เ^{๑๒๔}า^{๑๒๕}
 เจ้า^{๑๒๖}ค^{๑๒๗}ณ^{๑๒๘}พ^{๑๒๙}ท^{๑๓๐}ล^{๑๓๑}ฯ^{๑๓๒} ซึ่ง^{๑๓๓}เ^{๑๓๔}ย^{๑๓๕}น^{๑๓๖}ผู้^{๑๓๗}นำ^{๑๓๘}ใน^{๑๓๙}การ^{๑๔๐}เ^{๑๔๑}ล^{๑๔๒}ย^{๑๔๓}น^{๑๔๔}การ^{๑๔๕}ปล^{๑๔๖}ก^{๑๔๗}ระ^{๑๔๘}ของ^{๑๔๙} ท่าน^{๑๕๐}ก็^{๑๕๑}ไม่^{๑๕๒}ร^{๑๕๓}ย^{๑๕๔}เ^{๑๕๕}ย^{๑๕๖}
 น^{๑๕๗}าย^{๑๕๘}ก^{๑๕๙} เพราะ^{๑๖๐}ระ^{๑๖๑}ใด^{๑๖๒} เพราะ^{๑๖๓}ยัง^{๑๖๔}แ^{๑๖๕}ส^{๑๖๖}ก^{๑๖๗}อ^{๑๖๘}ก^{๑๖๙}ชน^{๑๗๐}หนึ่ง^{๑๗๑}ว่า^{๑๗๒} เรา^{๑๗๓}ไม่^{๑๗๔}ค^{๑๗๕}อ^{๑๗๖}ง^{๑๗๗}การ^{๑๗๘}
 อ^{๑๗๙}ำ^{๑๘๐}น^{๑๘๑}า^{๑๘๒}ง^{๑๘๓} เรา^{๑๘๔}ค^{๑๘๕}อ^{๑๘๖}ง^{๑๘๗}การ^{๑๘๘}ทำ^{๑๘๙}เพ^{๑๙๐}อ^{๑๙๑}การ^{๑๙๒}ปล^{๑๙๓}ก^{๑๙๔}ระ^{๑๙๕}ของ^{๑๙๖}ท^{๑๙๗}ก^{๑๙๘}ก็^{๑๙๙}เ^{๒๐๐}ห^{๒๐๑}มา^{๒๐๒}สม^{๒๐๓} และ^{๒๐๔}
 ข^{๒๐๕}ย^{๒๐๖}ำ^{๒๐๗}ถ^{๒๐๘}ม^{๒๐๙}อ^{๒๑๐}ก^{๒๑๑}ก^{๒๑๒}ชน^{๒๑๓}หนึ่ง^{๒๑๔}ว่า^{๒๑๕} เพ^{๒๑๖}อ^{๒๑๗}ส^{๒๑๘}ัน^{๒๑๙}ศ^{๒๒๐}ล^{๒๒๑}สุ^{๒๒๒}ข^{๒๒๓}ของ^{๒๒๔}ย^{๒๒๕}ำ^{๒๒๖}น^{๒๒๗}เ^{๒๒๘}ย^{๒๒๙} และ^{๒๓๐}ช^{๒๓๑}่วย^{๒๓๒}ก^{๒๓๓}ัน^{๒๓๔}ห^{๒๓๕}ว^{๒๓๖}ำ^{๒๓๗}
 ซ^{๒๓๘}า^{๒๓๙}ก^{๒๔๐}ิ^{๒๔๑}ให้^{๒๔๒}เร^{๒๔๓}ว^{๒๔๔}เ^{๒๔๕}ย^{๒๔๖} เพราะ^{๒๔๗}ศ^{๒๔๘}ะ^{๒๔๙}นั้น^{๒๕๐}ใน^{๒๕๑}วัน^{๒๕๒}ที่^{๒๕๓} ๒๕^{๒๕๔}, ๒๕^{๒๕๕} ร^{๒๕๖}ุ่ง^{๒๕๗}มา^{๒๕๘} เรา^{๒๕๙}ก็^{๒๖๐}ไ^{๒๖๑}ด^{๒๖๒}เ^{๒๖๓}ย^{๒๖๔}เ^{๒๖๕}
 เขา^{๒๖๖}คน^{๒๖๗}น^{๒๖๘}อ^{๒๖๙}ก^{๒๗๐}มา^{๒๗๑} คือ^{๒๗๒}เจ้า^{๒๗๓}ค^{๒๗๔}ณ^{๒๗๕}ม^{๒๗๖}โน^{๒๗๗}ฯ^{๒๗๘} มา^{๒๗๙}เ^{๒๘๐}ย^{๒๘๑}น^{๒๘๒}น^{๒๘๓}าย^{๒๘๔}ก^{๒๘๕}ร^{๒๘๖}ัฐ^{๒๘๗}ม^{๒๘๘}น^{๒๘๙}ค^{๒๙๐}ร^{๒๙๑}ี^{๒๙๒} น^{๒๙๓}ั^{๒๙๔}ไม่^{๒๙๕}ไ^{๒๙๖}
 ด้^{๒๙๗}ว^{๒๙๘}ำ^{๒๙๙}ไ^{๓๐๐}ด^{๓๐๑}เ^{๓๐๒}ย^{๓๐๓}ก^{๓๐๔}มา^{๓๐๕}เ^{๓๐๖}ย^{๓๐๗}ๆ^{๓๐๘} ทั้ง^{๓๐๙}ร^{๓๑๐}ั^{๓๑๑}ง^{๓๑๒}ก^{๓๑๓}ว^{๓๑๔}ย^{๓๑๕}ความ^{๓๑๖}ท^{๓๑๗}ัง^{๓๑๘}ใจ^{๓๑๙}ของ^{๓๒๐}พ^{๓๒๑}ว^{๓๒๒}ก^{๓๒๓}เ^{๓๒๔}า^{๓๒๕}ม^{๓๒๖}เ^{๓๒๗}ก^{๓๒๘}ม^{๓๒๙}ำ^{๓๓๐}น^{๓๓๑}า^{๓๓๒}ง^{๓๓๓}ว^{๓๓๔}ำ^{๓๓๕}
 ข^{๓๓๖}ย^{๓๓๗}ำ^{๓๓๘}เ^{๓๓๙}ย^{๓๔๐}า^{๓๔๑}ว^{๓๔๒}ะ^{๓๔๓}ว^{๓๔๔}า^{๓๔๕}ว^{๓๔๖}า^{๓๔๗}เร^{๓๔๘}า^{๓๔๙}ได้^{๓๕๐} ย^{๓๕๑}ี^{๓๕๒}ก^{๓๕๓}ำ^{๓๕๔}น^{๓๕๕}า^{๓๕๖}ง^{๓๕๗}เ^{๓๕๘}ล^{๓๕๙}ย^{๓๖๐}น^{๓๖๑}การ^{๓๖๒}ปล^{๓๖๓}ก^{๓๖๔}ระ^{๓๖๕}ของ^{๓๖๖}แล้ว^{๓๖๗}ม^{๓๖๘}ำ^{๓๖๙}ศ^{๓๗๐}ระ^{๓๗๑}
 ก^{๓๗๒}ำ^{๓๗๓}อ^{๓๗๔} ใน^{๓๗๕}ที่^{๓๗๖}ส^{๓๗๗}ก^{๓๗๘}ถ^{๓๗๙}ย^{๓๘๐}ก^{๓๘๑}เจ้า^{๓๘๒}ค^{๓๘๓}ณ^{๓๘๔}ม^{๓๘๕}โน^{๓๘๖}ฯ^{๓๘๗} เ^{๓๘๘}ย^{๓๘๙}เ^{๓๙๐}ย^{๓๙๑}น^{๓๙๒}น^{๓๙๓}าย^{๓๙๔}ก^{๓๙๕}ร^{๓๙๖}ัฐ^{๓๙๗}ม^{๓๙๘}น^{๓๙๙}ค^{๔๐๐}ร^{๔๐๑}ี^{๔๐๒} และ^{๔๐๓}ข^{๔๐๔}ย^{๔๐๕}ให้^{๔๐๖}
 ท^{๔๐๗}ำ^{๔๐๘}น^{๔๐๙}ไ^{๔๑๐}ศ^{๔๑๑}ว^{๔๑๒}ระ^{๔๑๓}ว^{๔๑๔}ัฐ^{๔๑๕}ม^{๔๑๖}น^{๔๑๗}ค^{๔๑๘}ร^{๔๑๙}ี^{๔๒๐}ใน^{๔๒๑}ส^{๔๒๒}ม^{๔๒๓}ย^{๔๒๔}นั้น^{๔๒๕} พ^{๔๒๖}ว^{๔๒๗}ก^{๔๒๘}ำ^{๔๒๙}น^{๔๓๐}อ^{๔๓๑}ก^{๔๓๒}เ^{๔๓๓}ย^{๔๓๔}ท^{๔๓๕}ง^{๔๓๖}นั้น^{๔๓๗} ไม่^{๔๓๘}ไ^{๔๓๙}ด^{๔๔๐}
 พ^{๔๔๑}ว^{๔๔๒}ก^{๔๔๓}อ^{๔๔๔}การ^{๔๔๕}ส^{๔๔๖}ำ^{๔๔๗}ย^{๔๔๘}ก^{๔๔๙}ย^{๔๕๐}ว^{๔๕๑} น^{๔๕๒}แ^{๔๕๓}ส^{๔๕๔}ก^{๔๕๕}ให้^{๔๕๖}เ^{๔๕๗}ย^{๔๕๘}อ^{๔๕๙}ย^{๔๖๐}แล้ว^{๔๖๑}ว^{๔๖๒}ำ^{๔๖๓}เรา^{๔๖๔}ไม่^{๔๖๕}ไ^{๔๖๖}ด^{๔๖๗}ค^{๔๖๘}ง^{๔๖๙}ใ^{๔๗๐}ระ^{๔๗๑}
 วั^{๔๗๒}ธ^{๔๗๓}ำ^{๔๗๔}อ^{๔๗๕}ำ^{๔๗๖}น^{๔๗๗}า^{๔๗๘}ใน^{๔๗๙}เ^{๔๘๐}ว^{๔๘๑}ง^{๔๘๒}การ^{๔๘๓}ปล^{๔๘๔}ก^{๔๘๕}ระ^{๔๘๖}ของ^{๔๘๗}น^{๔๘๘}ท^{๔๘๙}อ^{๔๙๐}มา^{๔๙๑}เ^{๔๙๒}ย^{๔๙๓} แต่^{๔๙๔}เ^{๔๙๕}ย^{๔๙๖}น^{๔๙๗}ท^{๔๙๘}ำ^{๔๙๙}เ^{๕๐๐}ย^{๕๐๑}ใจ^{๕๐๒}ใ^{๕๐๓}ห^{๕๐๔}ว^{๕๐๕}ำ^{๕๐๖}
 ไ^{๕๐๗}ด^{๕๐๘}ให้^{๕๐๙}อ^{๕๑๐}ำ^{๕๑๑}น^{๕๑๒}า^{๕๑๓}ง^{๕๑๔}า^{๕๑๕}ว^{๕๑๖}เ^{๕๑๗}ย^{๕๑๘}น^{๕๑๙}การ^{๕๒๐}ก^{๕๒๑}่อน^{๕๒๒}เว^{๕๒๓}ล^{๕๒๔}า^{๕๒๕}เ^{๕๒๖}ล^{๕๒๗}ไป^{๕๒๘}ใน^{๕๒๙} ที่^{๕๓๐}ส^{๕๓๑}ก^{๕๓๒}ว^{๕๓๓}ัฐ^{๕๓๔}ระ^{๕๓๕}ม^{๕๓๖}ณู^{๕๓๗}ถ^{๕๓๘}ไ^{๕๓๙}ด^{๕๔๐}
 เล^{๕๔๑}ก^{๕๔๒}ไ^{๕๔๓}ด^{๕๔๔}ใช้^{๕๔๕} แล้ว^{๕๔๖}ก็^{๕๔๗}ไ^{๕๔๘}ด^{๕๔๙}ว^{๕๕๐}ัก^{๕๕๑}ไ^{๕๕๒}ด^{๕๕๓}ว^{๕๕๔}ัก^{๕๕๕}ก^{๕๕๖}ัน^{๕๕๗}ไ^{๕๕๘}ด^{๕๕๙}แล้ว^{๕๖๐}ก็^{๕๖๑}เ^{๕๖๒}ล^{๕๖๓}ก^{๕๖๔}ถ^{๕๖๕}ย^{๕๖๖}ก^{๕๖๗}ั^{๕๖๘}น^{๕๖๙}มา^{๕๗๐}รบ^{๕๗๑}กัน

เอง ภายใไป ๑๘-๑๙ คน จนถึงในที่สุดสภานี้จึงได้ตั้งศาล
พิเศษขึ้นชำระคดีกันยี่สิบ ๑๘ คนเป็นครั้งแรก

ในกรรพชาฟเจ้าโก ชนแรงให้ท่านผู้เถรปกครองหลายครั้งของ
ความทรงใจของคณะราษฎรของเรา เป็นมาดังนี้ ได้ทำงานช่วยมา
ถึงยี่สิบคน ก็ได้ฟังความเกิดความเห็นหลายทาง และในที่สุดก็ได้เห็น
ญัตติของท่านผู้แทนโก ชนเข้มมาว่าเราควรระงับการทะเลาะวิวาท และ
ข้าพเจ้าก็ได้นำเรื่องนี้มาปรึกษาหารือกับท่านผู้แทนในเรือน ข้าพเจ้าก็
อยากระงับคดีเก่าเดิมว่า เรื่อง ๑๐ ปีหรือ ๑๐ ปีนั้น ไม่ใช่ของสำคัญ
เลย เท่าที่ข้าพเจ้าได้ทำงานอยู่ในยี่สิบนั้น ถ้าหากว่าได้ปล่อยไป
หมดก็หมดทะเลาะวิวาทไปแล้ว บ้านเมืองอยู่ในสันติสุขซึ่งจะเห็นได้
เราทุกคนสร้างชาติของเราให้เจริญแล้ว วันนี้ เคียงกันก็ได้อีก ข้าพเจ้า
ยินดีออก และออกไปแล้วไม่ใช่ออกไปทะเลาะวิวาททำหน้า ชำระใจอยู่
ที่ไหนก็ได้ทั้งนั้น เพราะเหตุว่าข้าพเจ้าเองได้รับตำแหน่งตั้งแต่ทำ
ศึกแล้วถึงที่สุด ไม่มีอะไรอีกแล้ว เพราะฉะนั้นขอเลิกไป
ได้ แต่ว่าความปลอบเกลี้ยของชาติ อยากจะยักยอกว่า ความ
สันติสุขและความปลอบเกลี้ยของชาตินั้นเป็นสิ่งสำคัญ ถึงแม้ท่านผู้แทน
ฝ่ายค้านได้บอกเองว่าความปลอบเกลี้ยเป็นอย่างไร คณะราษฎรควร
ระงับการตัดสินคดีทั้งหมด เพราะเหตุว่าบ้านเมืองไม่มีสันติสุข เรามี
การรบราฆ่าฟัน แย่งชิงกัน และยิ่งเราเป็นประเทศน้อย ถ้าบ้าน
เมืองไม่สงบนั้นก็เหมือนท่านนั้นเอง ข้าพเจ้าจะยกตัวอย่างให้ฟัง วันที่

๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๒ เราได้เข้ามาเฝ้าสภาฯ ใหม่ เพียงแค่
เฝ้าสภาฯ วันที่ ๒๐ เท่านั้นเงินตกลงไปแล้ว สมมุติกับเจ้าคุณพหลฯ
ทำงานแต่ปัญหาเรื่องทาง ๆ เหล่านี้ ไม่ได้ ถิ่นไม่ไถ่นอน ขึ้นคั้งแต่
เจ้าคุณศุภวันเจ้า นุ่งกางเกงพระคตอวัน ไม่มีเวลาแต่งตัว เรา
ไม่ได้เรียกงานเลยตลอดระยะเวลา แต่เงินก็ตกลงไปได้ สมเป็น
หัวคิดในเรื่องเช่นนั้น ไม่ใช่เพราะพระคตอพระคตอ และพวก
ผมต้องออกไปเลย

สมมุติขึ้นต้นว่า ถ้าหากความประสงค์มีมันแน่นอน เมื่อไรก็
ได้เหมือนกัน ด้วยความบริสุทธิ์ใจจริง ๆ เพราะพวกเราเองเห็นชอบ และ
ไม่ใช่ว่าจะมาขึ้นเป็นเกิดในทันทีเหมือนอย่างเวลานั้นผมเป็นลมทุกวัน หนัก
ใจอยู่มาก และยังกว่านั้นยังระบับขึ้นคำพูดของผมได้ อีก คือวัน
ที่ ๒๓-๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ เราจึงยื่นให้พระยามโนฯ ได้
เพราะนึกว่าเจ้าคุณมโนฯ และพระมทากษัตริย์ ในสมัยนั้นจะได้ช่วยปลด
ยักษ์ วิกษารัฐธรรมนูญ จะได้ช่วยให้ บ้านเมืองสันติสุขตลอดมา ก็
เมื่อในปี ๒๔๗๕ ยังให้คนอื่นทำได้เพราะหวังว่าเราก็คง เพราะฉะนั้นทำ
ไม่ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ เราทำกันอีกไม่ได้ ถ้าบ้านเมือง ะอยู่ในสันติสุข
แห่งสันติสุขขึ้นจนเกือบจะเท่านั้นก็ผมเป็นห่วง และผมขอพระว่ยนว่า ใน
การที่จะปลดพระคตอไปอีก ๑๐ ปีนี้ คือการปฏิวัติการปลดพระคตอ
ในปีนี้นั้น ขยาล้มว่าในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้นเราได้ปฏิวัติมา ใน
ขณะนั้นเราได้กำลังทหารและพลเรือนเข้าไปขอพระว่ยนว่าท่านรัฐธรรมนุญ

ไก่อมา ค่ะมา เรามีสมาชิก ประเภทเกี้ยว คือประเภทที่ ๒ ทำงาน
มาจน มาส่งช่วงให้ ท่าน มาในสมัย ที่มีสมาชิก ๒ ประเภท อัน
หนึ่งเห็นได้ว่า สมาชิกประเภทที่ ๒ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเลือก
นั้นยังอยู่ และผมไม่ได้ถูกถอดสมาชิกประเภทที่ ๑ ซึ่งราษฎรเลือกตั้งว่า
จะไม่มีความรู้ ถึงแม้โดนแต่ไรมาแล้ว ผมได้โดยพฤตินัยที่จะ
หนึ่งสี่พิมพ์ผดุงพิศ สมเห็นว่า ถ้าใครเห็นคนเป็นคน มันแหละคน
ก็กระเห็นคนไม่ใช่คน ผู้นั้นก็ไม่ใช่คน ผมไม่ได้ถูกถอดสมาชิกประเภท
ที่ ๑ ราษฎรเลือกตั้ง แต่ว่าเรตงนั้นมันสลับซับซ้อนกัน คือว่าถ้าหากว่า
เราปล่อยให้หมดไปอย่างนี้ ผมจึงว่าเท่ากับเราปล่อยไว้ คือหมายความว่า
ว่าสมาชิกซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเลือกตั้งนั้นไม่มีอีก หมายความว่า
พวกเราที่ราษฎรเลือกตั้งมานั้นจะตั้งบริหารราชการแผ่นดินไปฝ่ายเดียว
ส่วนพระมหากษัตริย์นั้นไม่ทรงเกี่ยวข้อง แต่ว่าผมพูดไม่เพียงพอ
ถึงฝ่ายพระมหากษัตริย์ ผมขอเปรียบกันไป พูดกันง่าย ๆ ว่า
พระมหากษัตริย์จะเลือกตั้ง ท่านก็เลือกพวกผมอีกนั้นแหละ แต่ว่าคน
อันซึ่งมีความรู้ ก็พอจะช่วยทำงานเพื่อชาติบ้านเมืองแล้วถึงกับโอกาสทำ
ได้ก็ยังทำอยู่นั้น ในการที่จะเป็นรัฐบาล ผมขอไทย ไม่ใช่ระบอบหรือ
อะไร ในการที่จะเป็นรัฐบาลนั้น โดยที่เราจะตั้งส่วข้างยาวมีมาถนัด
ในเมื่อเรามาเป็นส่ว แทนราษฎรแล้วเราก็คงส่วข้างยาวมีที่จะเขยิบเป็นนายก
หรือรัฐมนตรีอีก ทนความรู้ สักของข้าพเจ้าเป็นคดีย่างนี้คือ ส่วข้างยาวมี
ตัวเองจากข้างนอก คือไม่ใช่ในชุดเข้ามาระหว่างของฝ่ายบริหาร ฉะนั้น

ต่างประเทศ ข้าพเจ้าเห็นว่า คนที่เขาเป็นนายธนาคารใหญ่ ๆ ยากที่เขา
ก็เข็นรัฐมนตรว่าการกระทรวงการคลัง พยเข็นรัฐมนตรว่าการคลังเข็น
การปกครองแล้ว คนนี้ได้อำนาจการธนาคารมาหลายธนาคารแล้ว
เขามีความสามารถ เพราะฉะนั้นราษฎรชอบ อย่างในญี่ปุ่นสมัยนี้
คอยสนใจในเรื่องนี้ ผู้จัดการทางมีตชุยหรือผู้จัดการทางมีตชุยนี้ เขา
สามารถกำหนดการเดินเรือได้ทั่วโลก ถ้าอย่างนั้นเขาเข้ามาเข้านั้น
ได้ และบ่งบอกว่านั่นพลเมืองแม่ ในระบอบประชาธิปไตยของเขา
พร้อมมูลอยู่แล้วด้วย นอกจากเรื่องการศึกษาก็ยังมีเรื่องอื่น ๆ อย่าง
สนุน เพราะฉะนั้นพวกที่เข็นรัฐบาลนั้นเขาสร้างบารมีของเขาอยู่ข้าง
นอก คนรู้จักไม่ใช่แต่ในเมือง ในต่างประเทศเขาก็นับว่ารู้จักมาก สนิ
มคิดว่า ผู้จัดการทางมีตชุยเข็นรัฐมนตรัคมานานแล้ว ทั่วโลกรู้จัก
แล้ว แต่ว่าอย่างเราวมทั้งสมค้วย เรายังไม่ถึงกับรู้จักทางขวางไว้
อย่างนั้น พวกกันอย่างเห็นออกเห็นใจ ราษฎรของเราจึงทนอยู่ เราไม่
มีผู้ทางจะสร้างอย่างนั้นได้ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องพยายามกันต่อไป
ถ้าบ้านเมืองของเราเจริญ เราก็สามารถเข็นอย่างนั้นได้ คนสมค้วยจะ
เรียนว่า ในการที่พวกผมเข็น ได้สร้างบารมีอะไรมา ความจริงผมไม่มี
อะไร เป็นคนธรรมดา แต่มีศักดิ์ พงษ์พานิชมากโดยไปเปลี่ยนการปกครอง
ของชน พวกสมค้วยเลยสละเลซึกเนื้อเพื่อให้ มีท่านเข้านั่งอยู่ในที่
เพื่อการปกครองระบอบที่อยู่นั้น ผมเลยสละชีวิตกัน นับว่าผมได้สร้าง

ยารมณีไว้ เพราะฉะนั้นก็เลยออกมาได้อย่างนี้ และทุกท่านก็ตั้งใจรัก
เพราะฉะนั้นเมื่อจะเข้ามาเป็นรัฐบาล ผมขอพูดถึงในแง่การของตัว
ไปว่า ความจำเป็นถ้าจะต้องมีพหุมาก่อนแล้ว จึงจะสามารถถ่วงของ
ตำแหน่งได้ ระลึกแต่เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้นไม่พอแน่นอน ไม่ใช่
ระตุกท่าน ผมทั้งสองขออย่าไว้เสมอไปรักเขาให้ดีกว่า

นอกจากนั้น ผมเห็นห่วงก็คือว่า ถ้าหากว่าการเข้ามาเป็นสมา
ชิกหรือมาเป็นรัฐบาล ไม่ใช่ตัวระบอบ แต่ยังคงสภาพก็อย่างท่านที่นั่ง
อยู่ในที่นี้ คือ มีน้ำใจกระขอบประชาธิปไตยอย่างนี้ สมกับนักมาก
นักผมใคร่จะเรียนอย่างตรงไปตรงมา ผมเห็นห่วงผู้ระมา เป็นสมาชิก
ในวันพ้นยหระเพราะกาลแล้วมาก คือผมได้ คิดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
อยู่เสมอๆ เท่าที่เจ้าหน้าที่สอบสวนได้ ก็ว่าความปลอญภัยจากระบอบ
เก่ายังไม่สิ้นเสีย ยืนยัน กระขอบเก่าจะไม่มันเย็นไปไม่ได้ ถ้าหากเรา
ปล่อยไปแล้วเป็นของแน่ ก็คงกลั้มมาอีก นี่ไม่ใช่เขียนเสียให้ วัฏจักร
แก่กระเรียนเรื่องจริงที่ล้มทวายแต่เป็นห่วงอยู่ ถ้าไม่เรื่องนี้แล้ว วันนั้น
หรือพอจะผมไปอยู่บ้านผม สมกับเขา หรือถ้าจะให้ผมไปรับตำแหน่ง
เดิมของผมคือหัวหน้าแผนกทหารปืนใหญ่ ซึ่งผมชอบมากที่สุด ผม
ชอบเขียนคำหรือคำราชของทหารปืนใหญ่ เพราะเคยเล่นมาแล้ว สนุกก็
แต่ว่าเราความปลอญภัยนี้ ผมอยาก ระลว่าต่อไปว่า เท่าที่ตำรวจ
สอบสวนคือ เรื่องระขอบเก่ากับระขอบใหม่จะ ต้อง รบกันไปอีกนานจน
กว่าระขอบใหม่จะชนะ และผมขอยืนยันว่า ในช่วงชีวิตเรา บางทีก็ถูกเรา

ด้วย เราทั้งสองก็น่าไปอีก และแบ่งกันในเรื่องระหว่างรอยเท้ากับรอยใหม่
 นั้น เพราะเหตุที่เราทั้งสองประสานงาน เราต้องการความสุข เราต้องการ
 การสร้างชาติ เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔
 มิถุนายน ๒๔๗๕ นั้น เราจึงไม่ได้ทำอะไรเลยกับพวกที่เห็นตรงกันข้าม
 ใครจะไปไหนก็ได้ ทำอะไรก็ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ท่าน
 ทั้งหลายจะเห็นว่า เราทำมาผิดกันไกล เช่นฝรั่งเศษย์ปฏิวัติกัน เขาก็
 ฆ่ากันนับพัน ๆ คน จนถึงกับเขาไล่รถไล่เกวียนไปฆ่ากัน ส่วนเรา
 เปลี่ยนกัน เปลี่ยนทั้งพระมหากษัตริย์ เปลี่ยนทั้งอำนาจอะไรอะไรด้วย
 เราไม่ได้ทำอะไรกันเลย มีได้ มีการเสียเลือดเนื้อกันเลย และผลว่า
 ในชีวิตเรา ในชีวิตลูกของเรา พวกวิถัรระมอยเก่าแก่แก่นักไม่หมด
 เพราะว่าเราปล่อยไว้ หมายความว่าเราเปลี่ยนระบอบการปกครองและ
 เปลี่ยนพระมหากษัตริย์เลย ผลให้มันอยู่ไกล ๆ การเปลี่ยนแต่พระมหา
 กษัตริย์ ตัวอย่าง เช่น สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ เปลี่ยนจากพระเจ้า
 ตากมาแล้ว ฝ่ายพระเจ้าตากเป็นอย่างไร ฝ่ายพระเจ้าตากต้องลดประ
 พราหมณ์หมด ถึงกระนั้นนักก็ ตอนหลังก็ยังปรากฏว่าเรามีการแย่งกัน
 อภิเษกกันอีก นั่นตัวอย่างที่เราเห็นมาแล้ว แต่พวกเราเห็นว่าคนไทยด้วยกัน
 กันเราควรจะมีศักดิ์กัน สมควรสมานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันสร้างชาติ
 แล้วเราจะได้มีความสันติสุขด้วยประการทั้งปวง มีโรงอุตสาหกรรม
 มีโรงพยาบาล มีถนนหนทาง อะไรก็เรียบร้อยประการ อย่างที่เรา
 ทำกันเวลานี้ มีเรือเดินทะเล มีอะไร ๆ อีกมากมายที่เราเห็นอยู่นี้ ก็คล้ายแล้ว

เรียกว่าโง่งานของชาติก็ แต่เราไม่ได้ถำอันตรายใครเกินเหตุ จึงทำให้
พระภิกษุยอมอยู่ แต่ทว่าพระภิกษุระบอบเก่า เพราะฉะนั้นถ้าผู้ใดให้คำมั่น
ไว้ว่าระบอบเก่ากับระบอบใหม่นั้นจะเป็นอันสิ้นสัดกันแล้ว ไม่มีอะไรกัน
แล้ว ผมขอข้ออ้างว่า ผมยกเพราะเพราะกาลเมื่อไรก็ได้ ขึ้นตามความ
เห็นของผมว่าเป็นอย่างไร ผมก็ขอความนี้ยังไม่หมดกันไว้ พวกผม
ขอให้หมก มีกลางพยายามกัน แต่พวกตรงข้ามเราไม่ยอม ก็ไม่
ทราบจะทำอย่างไร เขาแสดงท่าทีว่า ขอให้ ถึงลูกหลานเหลนของเรา
ก็ทิ้งรบบกันอยู่นั่นเอง ก็มีปัญหานี้ว่า ถ้าเช่นนั้นทำไมจึงไม่แก้เอา
ถ้ามีการแก้ก็ต้องทำแต่ๆอย่างพระพุทธรูปที่พวกตรงข้ามกับพวกเจ้า
คาถา ซึ่งได้ผลก็มาแล้ว แต่เราทำไม่ได้ จะไปล้มเรื่อเขาด้วยกันนั้น
พันสมัย และกลัวว่าอย่าช่วย แต่ฆ่า ๑๘ คนเท่านั้นพออยู่แล้ว เป็นพระ
ภิกษุที่เราเองไม่ล้มเหตุการณ์นั้น ถ้าเราจะให้หมกไปวิ่งๆ ๓๖ ให้
ระบอบใหม่มั่นคงแล้วจะเป็นอย่างไร ดูอย่างฝรั่งเศสเมื่อครั้งพระเจ้า
หลุยส์ที่ ๑๖ นั้น เขาไปประหารกันทีเดียว ล้มอย่างหนึ่ง เราจะปราบ
ด้วยวิธีอื่นก็ได้ พวกที่อยู่ในระบอบเก่าไม่เปลี่ยนหัวมาเป็นระบอบใหม่
ก็ให้หนีไปเสียจากเมืองไทย สภาฯ นั้นก็มีมติให้รัฐบาลทำไว้ ให้ชก
กฎหมายว่าพวกคนให้ผมเรียกทรัพย์สินแล้วในเรศไปให้หมก ขยโกน อย่าง
รัสเซียเขาทำ รัสเซียเขาว่ารัสเซียเขงเขินกัน แต่ว่าเราไม่ได้ไปเป็น
คอมมิวนิสต์กับเขาด้วย นแหละผมก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็เมื่อพวกผมได้
ฝั่งรูกฝั่งรากมาอย่างนี้ รู้จัก รู้ เห็นในทางทหารในทางตำรวจและทาง

ราชการก็ได้ร่วมมือกันมา แม้ข้าราชการเหล่านั้นก็ไปช่วยกัน
ปรามภย ใต้คิดหรือญ่ว่ามาญ่กันมา ช่วยกันคนละนิกะหนอย
ถ้าหากว่าระบอบเก่ากลับมาแล้วก็จะระไ้ วยโทษกันไปด้วยคนละนิกะ
ละหนอย บ้างพวกที่ไ้เห็นถั่วหาญด้วยแล้ว ถ้าทำนบวระชกสยเข้ามา
ก็บ้เล่ายากหนอย พวกเหล่านั้นสมถ์ค้องคิดเห็นลกเขาเหมือนกันว่าคว
ระทำอย่างไร ถ้าหากว่าควระให้พวกผมช่วยงานก็ค้องอยู่ ถ้าหากว่า
ระให้ออกไปไ้ พวกผมก็ทลทหน้าท เพราะเป็นคนระชาการ แต่ก
ค้องญ่ญ่ทกันเย็นแ่น ระเห็นพวกไหนไม่ทราย ค้องน้กแล้วแต่ทประชุม
รวินเจอย มนคิกลอยน้กเคียว เรื่องความปลอญกย ที่ผมว่า ว่าระค้อง
ค้องสู้กันระหว่างระบอบเก่ากับระบอบใหม่ เมื่อเวลานั้นไม่มีอะไรก็ค้อง
เจียบไป ถ้ามีอะไรโหล่ซนน่าล้ก พวกเรากันเอง เราจะไปทำอย่างอื่น
ระไปฆ่าหรือระไปเนรเทศไปก็ทำไม่ได้ เพราะเหตุว่า เราสงสารกัน
เห็นอกเห็นใจกัน ด้วยังไปพยายามคาทพยาเวรกันก็ค้องฆ่ากัน ใน
ที่สุดผมเห็นว่า ถ้าเราไม่คยทระเพราะกาลก้เก่ากับญ่ญ่ท หมายความว่า
ว่าเก่ากับระเก่า ใจอย่างไ้ไ้ทำเมื่อนท ๑๔ เมื่อวันท ๒๔ ไ้เปลี่ยน
จากพระมหากษัตริย์มาอยู่ในคณะราษฎรก็สมาชิกรัฐประเทท ๓๐ คราว
นี้ระพณะทระเพราะกาลก้เก่าหมายความว่าเปลี่ยนจากพระมหากษัตริย์ ไม่มี
สิทธิระลค้สมาชิกรัฐประเทท ๓๐ และทั้งเปลี่ยน จาก ความ วยนิคชอย
จระระราษฎรไปอยู่ในนิคชอยราษฎร ๑๔ ล้านคน ซึ่งระค้องเป็นผู้ร
บิชาชโยโดยลำพัง และในจำนวนราษฎร ๑๔ ล้านนั้น ขย่ำล้มว่า ผมเอง

ก็เป็นราษฎรคนหนึ่ง ผมก็คิดราษฎรเหมือนกัน ความจริงพวกผมนั้น
ก็จริงไม่ใช่คนชั้นคนใด คือว่าพวกธรรมดาเหมือนกัน ไม่ใช่เป็นรัฐบาล
ผิดไปจากคนธรรมดาอะไร แต่เคยเห็นทำไมจึงเลี้ยงมันเสีย คำว่า
รัฐบาล ราษฎรเกลี้ยกันก็ ยิ่งถ้าใครมาเข้ากับรัฐบาล ราษฎรก็เกลี้ย
ฉะนั้นหากจะมีบางท่านคิดว่า ถ้ามาเข้ากับรัฐบาลแล้วจะทำให้ราษฎร
เกลี้ยกัน นี่แหละเราจะต้องช่วยกันแต่ การแก้ นั้นเราแก้ไปในทางที่ดี
คือ ทบทวนหลักเกณฑ์ ถ้าไม่ราษฎรก็เกลี้ยรัฐบาล ถ้ารัฐบาลก็
ราษฎรก็เกลี้ยไม่ได้ ถ้าข้าราชการก็เห็นพ้องเห็นแม่ปฎิบัติกันอย่างนั้น
ราษฎรก็ไม่เกลี้ยก เราเราเห็นกันไป อย่างพระยารัษฎาฯ ในสมัย ใต้
ท่านจะตายไป ท่านก็เขียนราษฎร แต่ในที่สุดราษฎรก็อยากจะทำ
เช่นสรวัย ชินควัย แต่ก็ซื้อเสียงรัฐบาลและข้าราชการเกลี้ยกันถ้าผม
พวกไปแล้วก็จะขัดขวางระบอบเก่า แต่ก็ต้องพูดเพื่อก่อนแหละ ก็คือ
เมื่อสมัยก่อนเปลี่ยนแปลง การปกครองนั้น รัฐบาลไม่ได้ให้สัตยา
ราษฎร มิได้คิดถึงออกราษฎร มิได้ คิดว่า การบำรุงอาชีพราษฎรเป็น
หลักเป็นหัวใจแห่งการบริหารราชการแผ่นดินอย่างรัฐบาลระบอบใหม่
นี้ปฏิบัติ ข้าราชการสมัยนั้นจำนวนไม่น้อยไปรักราษฎรมากไป ผมเอง
ก็อยู่ในสมัยนั้น แต่ไม่เคยไปรักกับเขาด้วย คือข้าราชการไปหาราษฎร
ไปดูเรื่องอะไรต่าง ๆ ร้อยแปดประการ ราษฎรก็กลัว ไปรักเขาชั่วบ้าง
เราไปบ้าง เราแดงโมบบ้าง เขาถูกสาวเขาบ้าง ราษฎรมากก็กลัวทำอะไร
ก็เอาเงินไปบ้าง และเงินทองก็มาจนเวลานี้ก็มี ทั้งนี้เป็นอัน เวลาไป

กระทรวงการก็ไปกินของราษฎรเปล่า ๆ แล้วยังไม่พอยังเอาข้าวสารเอา
อะไรมาลัก เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเราต้องช่วยกันแก้ไข เว้นจากการทำ
ให้เสื่อมดังที่กล่าวมานี้ เณราษฎรเห็นว่าผู้ที่เข้^{๒๕}เป็นรัฐบาลนั้น คือผู้ที่
จะช่วยความสุขให้ราษฎรคงที่อยู่นี้เวลานี้ แต่ทางรัฐบาลและสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรนั้นเราเท่ากับผู้ที่ใหญ่ เราเป็นผู้ใหญ่ เรา
ต้องช่วยในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรมที่เราจะช่วยอย่างช่วยลูก ถ้า
ใครยังพยายามทำผิดรัฐบาลให้เสียก็เท่ากับขัดขวางตัวของเราเอง
ที่จะมาเป็นรัฐบาลไม่ได้ เพราะราษฎรก็มีความว่า รัฐบาลเลว รัฐบาล
เป็นศัตรู แล้วใครจะอยากมาเป็นรัฐบาล และใครจะชอบรัฐบาล
ในที่สุดผมก็เรียนต่อที่ประชุมมาอีกยาว ในหลักสำคัญแล้วแต่ที่
ประชุมจะมีมติเอา ถ้าหากว่า ในความปลอดภัยของเราไปได้ ผม
ก็ไม่ขัดข้อง แต่ถ้าไปไม่ได้แล้ว ก็โปรดใคร่ครวญว่า เราควรจะทำ
อย่างไร

นายอรุณ ทองบั้งโชติ (พระนคร) : สำหรับร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้เท่าที่ได้อภิปรายมาทั้งผู้สนับสนุนและผู้คัดค้าน ก็
ได้อภิปรายกันมานานแล้ว และยังมีสมาชิกที่ข้องใจอยากจะได้เสียง
ท่านนายก รัฐมนตรี ท่านนายกรัฐมนตรีก็ได้ชี้แจงเหตุผลให้
ทราบแล้ว เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอให้ลงมติ เพราะเราได้อภิปราย
กันมา ๓ ชั่วโมงแล้ว

นายกวทรมัน แพร นายแก้ว สิงห์ตะเสนทร์ วิษรวง

นายพุดเทศ กาญจนเสริม (ศรีษะเกษ) : ข้าพเจ้าขอเบิก
หลักฐานต่อไป เพราะเรื่องนั้นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งรัฐธรรมนูญของ
เราเคยมีมากี่ครั้งแล้ว ใช่เพียง ๒ ครั้งเท่านั้น ผู้แทนราษฎรมาอยู่ใน
ที่นั้นหลายคนก็ยอมเห็นผู้ใดที่ริบเอาไปทำการในส่วนนี้ เรื่องรัฐ-
ธรรมนูญเป็นสำคัญก็ไปเห็นสำคัญยิ่ง คือถ้าจะมีสักครั้งหนึ่ง ขอให้
ผู้แทนราษฎรได้แสดงความคิดเห็นบ้างว่าควรจะไปอย่างไร ความคิด
เห็นเหล่านั้นจะไปอย่างไร เราอย่างพระราชบัญญัติรวมศาไม่ไป
เพราะฉะนั้นขอเบิกเอกสาร แม้จะเห็นอย่างก็มีครั้งเดียวเท่านั้น ข้าพเจ้า
ขอเบิกหลักฐานต่อไป

นายเคียะ ศิริจันทร์ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ รบวร

ประธานสภาฯ : ผู้ใดเห็นควรเบิกหลักฐานต่อไป ขอไปโปรด
ยกขึ้น

สมาชิกยกมือ ๓๗ คน

ประธานสภาฯ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอไปโปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๔๐ คน

ประธานสภาฯ : เห็นอันที่ประชุมตกลงยกหลักฐาน ยกข้าพ-
เจ้าได้ รับมติอันหนึ่งว่า การลงมติคราวนี้ขอให้ลงคะแนนด้วย เมื่อ
คราวประชุมครั้งถัดมาในเรื่องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ให้ละเมิดโดยเด็ดขาด เรื่อยต่อไปก็ให้ยื่นขึ้นแสดงความเห็น ถ้า
เห็นชอบถือว่า "ข้าพเจ้าเห็นชอบ" ผู้ที่ไม่เห็นชอบก็ยื่นขึ้นว่า "ข้าพเจ้า

ไม่เห็นด้วย” และใครไม่ยอมออกความเห็นถ้อยชนว่า “ข้าพเจ้า
ของออกความเห็น” มีธรรมเนียมเช่นนั้น ยักมีผู้เสนอมาให้ถึงมือ
ถ้อย ผู้ใดมีความเห็นประการใด

นายสุวิชัย พันธะเศรษฐ (เที่ยงใหม่) : ในเรื่องญัตติแก้ไข
เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๔๘๓ ซึ่งสภาฯ ได้อภิปรายกันมา
มากมายแล้วนั้นก็เห็นที่ประจักษ์อยู่แล้วว่า ในแนวความคิดความเห็น
นั้นเห็นที่ทราบกันดีว่าเราจะไปอย่างไรกัน และเป็นเรื่องสำคัญที่
เราจะต้องแสดงความจริงใจให้แก่ประเทศชาติ คือหมายความว่า
เมื่อเราจะเอาเพียงไหน เราต้องการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประการ
ใด หรือว่าเรามีความคิดเห็นแตกต่างอย่างไร เราควรจะแสดงตัวให้
ประจักษ์แก่ประเทศชาติ อันนี้แหละที่เราจะได้ทำไว้ในประวัติ
ศาสตร์ ก็เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วการลงคะแนนลง อย่างข้าพเจ้าจะลงขึ้น
แสดงว่าข้าพเจ้าเห็นชอบก็ไม่มีโอกาสแสดง และจะไปบอกว่าข้าพเจ้าลง
เห็นเห็นชอบด้วยก็ไม่สามารถทำได้ ก็เมื่อเช่นนี้แล้วก็ขอให้พวกเรา
ทุกคนแสดงความจริงใจลงคะแนนอย่างเปิดเผย อย่างที่เราเคยกระ
ทำอย่างแก่ชื่อประเทศเป็นต้น

หลวงวิจิตรวาทการ รัฐมนตรี : คือในเรื่องนี้ยังอยู่ในรัฐ
ธรรมนูญมีข้อเคลือบเถิน มีในรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๓ บอกว่า การ
จะลงเสียง ลง คะแนนท่านให้ใช้วิธีใดก็ได้ ถ้าเห็นเรื่องแก้ไขรัฐ

ธรรมนูญ การออกเสียงลงคะแนนเรียกชื่อ และต้องมิเสียงเห็นชอบ
ด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นไม่ต่ำกว่าสามในสี่แห่งจำนวนสมาชิกทั้งหมด
นั้นเป็นรัฐธรรมนูญ วิธีเรียกชื่อเป็นอย่างใดก็ได้ มีคำอธิบายไว้ ในข้อ
วินิจฉัยของสภาฯ บอกว่า ให้เรียกชื่อสมาชิกลงคะแนนเป็นรายตัว วิธีนี้
อยู่ในประเภทลงคะแนนโดยเปิดเผยของข้อ ๔๖ เพราะฉะนั้นการที่จะ
ลงคะแนนลับเป็นการผิดข้อบังคับสภาฯ และมีรัฐธรรมนูญด้วย

ประธานสภาฯ: ก็แล้วแต่ที่ประชุมวินิจฉัย เพราะเหตุว่าการ
แสดงความคิดเห็นของทุกคนหนึ่ง ที่เขาเสนอว่าเขาอยากเรียกชื่อแล้ว
ก็ลงคะแนนลับ ก็เคยมี แต่ในที่สุดที่ประชุมวินิจฉัย

หลวงวิจิตรวาทการ รัฐมนตรี: เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับสำคัญมาก
ในเวลาที่ร่างข้อบังคับสภาฯ นี้ได้เคยให้ข้าพเจ้าลุกขึ้นชี้แจงว่า การลง
คะแนนเป็นรายตัวมีไว้ทำไม ในเวลานั้น ถ้าจะกัน รายงาน มาดูก็ได้
ข้าพเจ้าว่าเพราะมีข้อบังคับ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ให้ไว้ซึ่งมีใช้วิธี
เรียกชื่อ และวิธีเรียกชื่อนี้ ถ้าท่านจะถามกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
อย่างเช่นคุณหลวงประจักษ์ฯ ท่านคงจะอธิบายได้ว่า คำว่า "เรียกชื่อ"
ก็ไม่ได้มาจากคำฝรั่งเรียกว่า แอปเปล นอมินาล (Appelle Nominal) แอป
เปล นอมินาลนั้นคือวิธีเรียกให้ ยืนยัน และบอกว่า "เห็นชอบด้วย" หรือ
"ไม่เห็นชอบ" ด้วยกันนี้ มีอยู่ในรายงานการประชุมของสภาฯ ถ้าเพื่อ
ความแน่ใจถามเจ้าคุณศรียุทธฯ ประธานสภาฯ และหัวหน้าร่างข้อบ
บังคับในเวลานั้นท่านจะอธิบายได้ว่า ข้อความที่ข้าพเจ้าชี้แจงนั้นถูกต้อง

ประธานสภา ฯ : ความที่ท่านเสนอว่าข้าพเจ้าควรเลิกขึ้นได้นั้นท่าน
 สำหรับฉัน เมื่อเป็นเช่นนั้นก็เห็นจะต้องเป็นไปตามที่ท่านเสนอซึ่งมีเหตุ
 ผลถูกต้อง เมื่อข้าพเจ้าจะเลิกตั้งญัตติธรรมดา นอกจากรัฐธรรมนูญ
 หมวด ๖๓ และมีข้อแห่งประจักษ์ด้วยแล้ว ข้าพเจ้าจะเลิกได้
 เพราะข้าพเจ้ามีส่วนร่วมอยู่ด้วยในคราวนั้น และถ้าเพ็ดสงให้ท่านทั้ง
 หลายเห็นว่า ข้าพเจ้าเป็นอันตรายที่สุด ถึงจะมีผลอย่างไร และยก
 เลิกให้เร็ววันหรือไม่ก็ได้ จะต้องทำตามข้อบังคับ เพราะฉะนั้นในการ
 ถกเลิกซึ่งข้าพเจ้าขอให้เรียกชื่อ ถ้าผู้ใดเห็นด้วยก็ยกว่า “ข้าพเจ้า
 เห็นชอบ” ผู้ใดไม่เห็นด้วยก็ยกว่า “ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย” ส่วน
 ผู้ที่ไม่มีความเห็นอย่างไร ก็ยกว่า “ข้าพเจ้าของคอกออกความเห็น”
 ขอให้เลขาธิการเรียกชื่อ

เลขาธิการสภา ฯ : นายกวดหุ้มแพะ

นายกวดหุ้มแพะ (ธนะวี) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภา ฯ : หลวงฉางสงคราม

น.อ. หลวงฉางสงคราม (สงวีวิทย์ระเทศย์ ๑) : ข้าพเจ้า
 เห็นชอบ

เลขาธิการสภา ฯ : ร.อ. กุศลชัย ฉายาเนลลุต ร.น.

ไม่มา

เลขาธิการสภา ฯ : หลวงเกรียงศักดิ์พิชิต

พ.อ. หลวงเกรียงศักดิ์พิชิต (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายแก้ว สิงหะชนนทร์

นายแก้ว สิงหะชนนทร์ (พิชิต): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: หลวงโกวิทอภัยวงศ์
ไม่เห็น

เลขาธิการสภาฯ: หลวงจรวงกลางสนาม

พ.ต. หลวงจรวงกลางสนาม (นครสวรรค์): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: พระขจรเนติยุทธ

พ.อ. พระขจรเนติยุทธ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายเขมชาติ บุณยรัตพันธุ์

นายเขมชาติ บุณยรัตพันธุ์ (ร้อยเอ็ด): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: ชุมคุปตพงศ์ประพัทธ์

ชุมคุปตพงศ์ประพัทธ์ (พิษณุโลก): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายจรูญ สืบแสง

นายจรูญ สืบแสง (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายจันทเขตร์ ฉัตรภูติ

นายจันทเขตร์ ฉัตรภูติ (ชลบุรี): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: ชุนจันนงภูมิเวท

พ.ท. ชุนจันนงภูมิเวท (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายจรัส มหาวงค์นันท์

นายจรัส มหาวงค์นันท์ (น่าน): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายจำลอง คาวเรือง

นายจำลอง คาวเรือง (มหาสารคาม): ข้าพเจ้าขอสงวน

ข้อถกความเห็น

เลขานุการสภาฯ: นายจิตตะเสน บัญจะ

นายจิตตะเสน บัญจะ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: น.ค. จิบ ศิริไพบุลย์ ร.น.

น.ค. จิบ ศิริไพบุลย์ ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายจู้ ถัมศิริลา

นายจู้ ถัมศิริลา (ระนอง): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายฉ่ำ จรัสเนตร

นายฉ่ำ จรัสเนตร (นครศรีธรรมราช): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายเลลา เตาตานนท์

นายเลลา เตาตานนท์ (ตราด): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายเฉลียว ปทุมรส

นายเฉลียว ปทุมรส (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายช่ออัน อำพล

นายช่ออัน อำพล (สมุทรปราการ): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : น.ท.ชลิต กุลกำมัชร ร.น.

น.ท.ชลิต กุลกำมัชร ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : พ.ต.ท. ชัน รัตมิต

พ.ต.ท. ชัน รัตมิต (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : ทลวงชาณุสงคราม

พ.อ. หลวงชาณุสงคราม (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : หลวงชำนาญนิติเกษตร

หลวงชำนาญนิติเกษตร (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : นายชิต เวชประสิทธิ์

นายชิต เวชประสิทธิ์ (ภาคี) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : นายชอุ่ม ธีรชานนท์

นายชอุ่ม ธีรชานนท์ (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : ทลวงเชวงศักดิ์สงคราม

พ.ต. หลวงเชวงศักดิ์สงคราม (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : นายเชื่อน สวัสดิ์ยาณี

นายเชือน สวัสดิ์ปาลี (ทรง): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พ.ต.ไชย ประทีปะเสน

พ.ต.ไชย ประทีปะเสน (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายซิม วีระไวทยะ

นายซิม วีระไวทยะ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายคิเรก ชัยนาม

นายคิเรก ชัยนาม (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงเทศาภิวงศ์วรวัฒน์

หลวงเทศาภิวงศ์วรวัฒน์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายเดือน บุนนาค

นายเดือน บุนนาค (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ม.ล.ค้อย ชุมสาย

ม.ล.ค้อย ชุมสาย (ประวศกัษัตริย์): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายทวี ลพานุกรม

นายทวี ลพานุกรม (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายเตี พวงนุ้ม

นายเตี พวงนุ้ม (กระบี่): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายเตียง ศิริขันธ์

นายเตียง สิริขันธุ์ (สกุลนคร): ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย

เลขานุการสภาฯ: นายถวิล อุดล

นายถวิล อุดล (ร้อยเอ็ด): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ร.ต. ถัด รัตนพันธ์

ร.ต. ถัด รัตนพันธ์ (พัทลุง): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายทวี บุญยเกษตร

นายทวี บุญยเกษตร (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายทอง กันทาธรรม

นายทอง กันทาธรรม (แพร่): ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย

เลขานุการสภาฯ: นายทองดี จันทร์กุล

นายทองดี จันทร์กุล (ราชบุรี): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายทองดี ฅนภาพสินธุ์

นายทองดี ฅนภาพสินธุ์ (มหาสารคาม): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายทองดี หาญศึกษา

นายทองดี หาญศึกษา (ชัยภูมิ): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายทองพูน อังกินันท์

นายทองพูน อังกินันท์ (เพชรบุรี): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายทองม้วน อัดถาวร

นายทองม้วน อัดถาวร (มหาสารคาม): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายทองชัย ไชยมยุญม

นายทองอยู่ เอี่ยมบุญอิม (แทนบุรี) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ
 เลขานุการสภาฯ : น.ค. ทองหล่อ ข้าหิรัญ ร.น.
 น.ค. ทองหล่อ ข้าหิรัญ ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๑) :
 ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : นายทองอินทร์ ภูมิพัฒน์
 นายทองอินทร์ ภูมิพัฒน์ (อัครราชธานี) : ข้าพเจ้าไม่
 เห็นด้วย

เลขานุการสภาฯ : นายกัน พรหมพิทักษ์กุล
 นายกัน พรหมพิทักษ์กุล (บุรีรัมย์) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ
 เลขานุการสภาฯ : ร.อ. ทิพย์ ประสารสุข ร.น.
 ร.อ. ทิพย์ ประสารสุข ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒) :
 ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : นายจวิฑ์ สุประภาคนันท์
 นายจวิฑ์ สุประภาคนันท์ (สระบุรี) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ
 เลขานุการสภาฯ : หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์
 น.อ. หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๓) :
 ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : นายเชียร วิบุลากร
 นายเชียร วิบุลากร (สงขลา) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงนฤเบศร์มานิต

หลวงนฤเบศร์มานิต (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พ.ท. น้อม เกตุnutí

พ.ท. น้อม เกตุnutí (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงนาวาวิจิต

น.อ. หลวงนาวาวิจิต ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๓): ข้าพ-

เจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงนิเทศกลกิจ

น.ต. หลวงนิเทศกลกิจ ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒):

ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ขุนนรินทรชัย

พ.ต. ขุนนรินทรชัย (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายนิ่ม เรืองเกียรติ

นายนิ่ม เรืองเกียรติ (ฉะเชิงเทรา): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ร.ต. เนตร พูนวิวัฒน์

ร.ต. เนตร พูนวิวัฒน์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายเนบ พหุลโยธิน

นายเนบ พหุลโยธิน (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายบรรจง ศรีจรูญ

นายบรรจง ศรีจรูญ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายบุญช่วย ชูทรัพย์

นายบุญช่วย ชูทรัพย์ (ก่านแพงเพชร): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายบุญแท้ง ทองสวัสดิ์

นายบุญแท้ง ทองสวัสดิ์ (แม่ฮ่องสอน): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายบุญล้อม พงษ์สุนทร

นายบุญล้อม พงษ์สุนทร (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายบุญศรี จันทนชาติ

นายบุญศรี จันทนชาติ (ลำปาง): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายบุญศรี วิลยรัตน์

นายบุญศรี วิลยรัตน์ (เชียงใหม่): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: ชุมนุสการกิตติศักดิ์

ชุมนุสการกิตติศักดิ์ (อุบลราชธานี): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: พระประจักษ์จันท์

พ.อ. พระประจักษ์จันท์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายประจวบ มุขนาค

นายประจวบ มุขนาค (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงประคินชุมนุธรรม
หลวงประคินชุมนุธรรม (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พระยาประมวญวิชาวุฒิ
พระยาประมวญวิชาวุฒิ (สมาชิกประเภทที่ ๓): ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พ.อ. ประยูร ภมรมนตรี
พ.อ. ประยูร ภมรมนตรี (สมาชิกประเภทที่ ๓): ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงประสิทธิ์อินทรกรรม
หลวงประสิทธิ์อินทรกรรม (พระนครทวีปยุธา): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ร.อ. ประเสริฐ สุขสมัย ร.น.
ร.อ. ประเสริฐ สุขสมัย ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒):
ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พระประสงค์เกษมราชฎี
พระประสงค์เกษมราชฎี (นครราชสีมา): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายปรีกษ์ แก้วปลั่ง
นายปรีกษ์ แก้วปลั่ง (สุรินทร์) ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ชุนปลัดปรบักษ์
พ.ท. ชุนปลัดปรบักษ์ (สมาชิกประเภทที่ ๓): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายเชยม บุดะโชติ

นายเปี่ยม บุดะโชติ (บุตรพี่บรรหาร): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายผล แสนสระดี

นายผล แสนสระดี (ขอนแก่น): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงพรหมโยธี

พ.อ. หลวงพรหมโยธี (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พระยาพหลพลพยุหเสนา

พล.ต. พระยาพหลพลพยุหเสนา (สมาชิกประเภทที่ ๒):

ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายพนัธ ภูณิศาสตร์

นายพนัธ ภูณิศาสตร์ (สุรินทร์): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พระพิฆารณพิทักษ์

พ.ต.อ. พระพิฆารณพิทักษ์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงพินิตยทศศิลป์

พ.ท. หลวงพินิตยทศศิลป์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายพิพัฒน์ ภัทธานนท์

นายพิพัฒน์ ภัทธานนท์ (กาญจนบุรี): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ชุมพิพัฒน์ โกศา

ชุมพิพัฒน์โกศา (ทนงศาย): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ชุมพิพัฒน์สภาร

ร.อ. ชุมพิพัฒน์สภาร (สมาชิกประเภทที่ ๓): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พระพิพิธภักดี

พระพิพิธภักดี (ยัตยานัน): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายพงษ์ ศรีจันทร์

นายพงษ์ ศรีจันทร์ (อุตรทิศต์): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายพุ่มเทศ กาญจนเสริม

นายพุ่มเทศ กาญจนเสริม (ศรีสะเกษ): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายพ้อง สิทธิธรรม

นายพ้อง สิทธิธรรม (อุบลราชธานี): ข้าพเจ้าขอสงวน

ข้อถกความเห็น

เลขานุการสภาฯ: นายพิน สุพรรณสาร

นายพิน สุพรรณสาร (พระนครศรีอยุธยา): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายบุญไญ อินทรวัดิน

นายบุญไญ อินทรวัดิน (เชียงใหม่): ข้าพเจ้าขอสงวน

ข้อถกความเห็น

เลขานุการสภาฯ: พระยามานวราชเสวี

(พระยามานวราชเสวียนได้ลงคะแนนเสียงในฐานเป็นประธานสภาฯ)

เลขาธิการสภาฯ: นายโมรา ฅตกลาง

นายโมรา ฅตกลาง (หงษ์): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายหม้ง สายชุ่มอินทร์

นายหม้ง สายชุ่มอินทร์ (ทาก): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายยล สมานนท์

นายยล สมานนท์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายย่นยง เจียมไชยศรี

นายย่นยง เจียมไชยศรี (สมุทรวาสกร): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายเย็น ศิริมหา ไม่มาประชุม หลวง

โยชาณัติการ

พ.ท. หลวงโยชาณัติการ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: หลวงรวรวัธสิทธิ์พล

พ.ท. หลวงรวรวัธสิทธิ์พล (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: พระราชญาณกิจรักษา ไม่มาประชุม หลวง
ราษฎร์วิรุฬหกิจ

หลวงราษฎร์วิรุฬหกิจ (ศรีสงฆ): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ชุมเรียงวิริยะพร

พ.ร. ชุมเรียงวิริยะพร (สมาชิกประเภทที่ ๑): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ร.ต. ลมัย กฤษณะภักดิ์ ไม่มาประชุม

นายเลียง ไชยกาล

นายเลียง ไชยกาล (อัยการชำนาญการ): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายเลือน พงษ์โสภณ

นายเลือน พงษ์โสภณ (พระนคร): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายวนิช ปานะนันทน์ ไม่มาประชุม นาย

วรการบัญชา

นายวรการบัญชา (เชียงใหม่): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: เจ้าวรทัศน์ ฅล้าพูน

เจ้าวรทัศน์ ฅล้าพูน (ลำพูน): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ร.อ. วัน รุยาพร ร.น.

ร.อ. วัน รุยาพร ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงวิจิตรกัญญกุล

พ.อ. หลวงวิจิตรกัญญกุล (สมาชิกประเภทที่ ๑): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงวิจิตรวาทการ

หลวงวิจิตรวาทการ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พระวิชัยพุทธบูชาภณ

พ.อ. พระวิชัยพุทธบูชาภณ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงวิจิตรสงคราม

พ.อ. หลวงวิจิตรสงคราม (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายวิเชียร สุวรรณเทต

นายวิเชียร สุวรรณเทต (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พระยาวิสุทธิธรรมพินธุ

พระยาวิสุทธิธรรมพินธุ (อุทัยธานี): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงวิภาควรรณกิจ

พ.อ. หลวงวิภาควรรณกิจ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ขุนนิมิตสรกิจ

ร.อ. ขุนนิมิตสรกิจ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: ขุนวิริยะเทวท้าว

ร.ท. ขุนวิริยะเทวท้าว (นครปฐม): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายวิศาล ไชยฉานนท์ ไม่น่า นายวิศิษฐ์ สุวรรณวิทย์

นายวุฒิ สุวรรณรักษ์ (สุราษฎร์ธานี) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : พระเวชยันตรังสฤษดิ์

น.อ. พระเวชยันตรังสฤษดิ์ (สมาชิกประเภทที่ ๓) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : นายแวละ๊ะ เบ็ญฮาบีร์

นายแวละ๊ะ เบ็ญฮาบีร์ (ยะลา) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : จุฬศรไกรพิศิษฐ์

ร.ท. จุฬศรไกรพิศิษฐ์ (อุบลราชธานี) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : พระยาศรีบุทโธเสณี

พล.ร.ต. พระยาศรีบุทโธเสณี ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๓) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : นายศิริ ยำเพ็ญอยู่ ไม่มาประชุม พระ
ศิปลศัสตราคม

น.อ. พระศิปลศัสตราคม (สมาชิกประเภทที่ ๓) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : พระยาศรีธรรมราช

พระยาศรีธรรมราช (สงขลา) : ข้าพเจ้าขอแสดงความเห็น

เลขานุการสภาฯ : เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ

เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: พระยาศรีนครชัย

พระยาศรีนครชัย (เลย): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: ขุนศรีศราทร

พ.ต.ถ. ขุนศรีศราทร (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: หลวงศรีสุพรรณดิฐ

หลวงศรีสุพรรณดิฐ (ชุมพร): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: หลวงศุภชลาศัย

น.อ. หลวงศุภชลาศัย ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพ-

เจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: น.ท. สงม จุฬนุพร ร.น.

น.ท. สงม จุฬนุพร ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพ-

เจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายสงวน วนนทร

นายสงวน วนนทร (สุโขทัย): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายสงวน ศุภรักษ์

นายสงวน ศุภรักษ์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: ก. สงวน พะยุงพงศ์

ด. สงวน พะยอมพงศ์ (ปราจีนบุรี): ข้าพเจ้าขอแสดงความเห็น

เลขาธิการสภาฯ: น.ท. สงวน รุจิรภา ร.น.

น.ท. สงวน รุจิรภา ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: พ.ต. สมาน เทพหัสดิน

พ.ต. สมาน เทพหัสดิน ณ อยุธยา (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: ขุนสมานหารทิศศักดิ์

ขุนสมานหารทิศศักดิ์ (พระนคร): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายสรวย ฅล่ำปาง

นายสรวย ฅล่ำปาง (ลัวปาง): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: หลวงสฤษฏ์ยุทธศิลป์

พ.อ. หลวงสฤษฏ์ยุทธศิลป์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: น.ท. สวัสดิ์ จันทร์มณี ร.น.

น.ท. สวัสดิ์ จันทร์มณี ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: หลวงสวัสดิ์วีระวงศ์

พ.อ. หลวงสวัสดิ์ธรรมรงค์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงสวัสดิ์ธรรมรงค์

พ.ท. หลวงสวัสดิ์ธรรมรงค์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายสวัสดิ์ ไสยสิทธิ์

นายสวัสดิ์ ไสยสิทธิ์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายสว่าง สนิทพันธุ์

นายสว่าง สนิทพันธุ์ (สุพรรณบุรี): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงสังวรยุทธกิจ

น.อ. หลวงสังวรยุทธกิจ ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒):
ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายสำราญ ศรีสวัสดิ์

นายสำราญ ศรีสวัสดิ์ (ฉะเชิงเทรา): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงสินาค โยธารักษ์

พ.อ. หลวงสินาคโยธารักษ์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพ-
เจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: หลวงสินธุสงครามชัย

พล.ร.ต. หลวงสินสุตงกรมชัย ร.น. (สมาชิกประเภทที่ ๒):
ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ นายสีห์หมั่น วณิชสิน
นายสีห์หมั่น วณิชสิน (เชิญใหม่): ข้าพเจ้าเห็นชอบ
ความเห็น

เลขานุการสภาฯ: ขุนสุวัตรฉนวน
พ.ศ. ขุนสุวัตรฉนวน (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: พระสุธรรมวินิจัย
พระสุธรรมวินิจัย (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ
เลขานุการสภาฯ: นายสุรินทร์ ชินนิตย์
นายสุรินทร์ ชินนิตย์ (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายสุวิชัย พันธะเศรษฐ์
นายสุวิชัย พันธะเศรษฐ์ (เชิญใหม่): ข้าพเจ้าเห็นชอบ
เลขานุการสภาฯ: หลวงสุนทรเทพหัสดิน
หลวงสุนทรเทพหัสดิน (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ: นายเสกธ เจตสมมา
นายเสกธ เจตสมมา (รองลง): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภา ฯ : หลวงเสรีเรึงฤทธิ

พ.อ. หลวงเสรีเรึงฤทธิ (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภา ฯ : นายโสภณ สุภธีระ

นายโสภณ สุภธีระ (ขอนแก่น) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภา ฯ : นายไสว อินทรประชา

นายไสว อินทรประชา (สุโขทัย) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภา ฯ : นายอดุล ฅสายบุรี

นายอดุล ฅสายบุรี (นราธิวาส) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภา ฯ : หลวงอภัยสรสิทธิ์

พ.ต. หลวงอภัยสรสิทธิ์ (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้า
เห็นชอบ

เลขานุการสภา ฯ : นายอมร ผลประสิทธิ์

นายอมร ผลประสิทธิ์ (จันทบุรี) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภา ฯ : พระยาอมรวิสัยสรเดช

พ.ต. พระยาอมรวิสัยสรเดช (ลำปาง) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภา ฯ : ชุนตุนกุลประชากร

ชุนตุนกุลประชากร (นครสวรรค์) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภา ฯ : ชุนตุนสรกรณ์

ขุนอนุสรณ (นครพนม) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : ขุนอนุสรณสิทธิกรรม

ขุนอนุสรณสิทธิกรรม (เพชรบูรณ์) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : นายอรุณ ทองบั้งไซค์

นายอรุณ ทองบั้งไซค์ (พระนคร) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : หลวงอรรถสารประสิทธิ์

หลวงอรรถสารประสิทธิ์ (สมาชิกประเภท ๓) : ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : พ.ต. อำไพ รูปะสุต

พ.ต. อำไพ รูปะสุต (สมาชิกประเภทที่ ๓) : ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : นายอำไพ อิศรางกูร ณ อยุธยา

นายอำไพ อิศรางกูร ณ อยุธยา (สิงห์บุรี) : ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : พระอุดมโยธาธิปัตย์

พ.อ. พระอุดมโยธาธิปัตย์ (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขานุการสภาฯ : ม.ล. อุดม สนิทวงศ์

ม.ล. อุดม สนิทวงศ์ (สมาชิกประเภทที่ ๑) : ข้าพเจ้า

เห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: ร.ท. อุต นิตยสุทธิ์

ร.ท. อุต นิตยสุทธิ์ (นครราชสีมา): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: นายเอี่ยม สุภาพกุล

นายเอี่ยม สุภาพกุล (นครราชสีมา): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

เลขาธิการสภาฯ: หลวงพิบูลสงคราม

พล.ต. หลวงพิบูลสงคราม (สมาชิกประเภทที่ ๒): ข้าพเจ้าเห็นชอบ

ประธานสภาฯ: มีคะแนนดังนี้ ผู้ที่แสดงความเห็นชอบมี ๓๖๔ คะแนน เพราะฉะนั้น คะแนนในเรื่องนี้เกินกว่า ๓ ใน ๔ ของสมาชิกทั้งหมดแล้ว เป็นอันที่ประชุมตกลงว่าให้ตั้งการแห่งรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ไว้พิจารณาต่อไป ในวาระต่อไปตั้งกรรมาธิการ เปรียบกรรมาธิการวิสามัญหรือสามัญ

ขุนบุรีสการภักดีคดี (อุบลราชธานี): ข้าพเจ้า ขอ เสนอกรรมาธิการวิสามัญ

นายแก้ว สิงห์เสนหะ นายนุญแห่ง ทรงสวัสดิ์ วัชรอง

ประธานสภาฯ: ผู้เสนอขอตั้งกรรมาธิการวิสามัญ ถ้าไม่ผู้ใดมีความเห็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมอนุมัติ มีจำนวน

ขุนบุรีสการภักดีคดี (อุบลราชธานี): ขอ เสนอ

นายอรุณ พงษ์ชัยโชติ นายสมร ผลประสิทธิ์ วัลลภ

ประธานสภาฯ: ผู้เสนอชื่อ ๑๔ คน แล้วผ่านจนเรียบร้อย

นายพัน สุพรรณसार (พระนครศรีอยุธยา): ข้าพเจ้าเห็นว่า
วามากเกินไป ขอเสนอ ๙ คน

มีสมาชิกวิจารณ์

ประธานสภาฯ: ข้าพเจ้าขอเห็นด้วยที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใด
เห็นควรทั้งกรรมการวิสามัญ ๙ คน ขอได้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๓๓ คน

ประธานสภาฯ: ผู้ใดเห็นควรให้ตั้งกรรมการวิสามัญ ๑๕
คน ขอได้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๓๗ คน

ประธานสภาฯ: เห็นด้วยที่ประชุมตกลงให้ตั้งกรรมการวิสามัญ
๑๕ คน ขอเสนอชื่อ

พ.ต. อ่ำไพ รูปะสุต (สมาชิกประเภท ๒): ข้าพเจ้าขอ
เสนอ นายอ่ำไพ วิชาญกุล

มีสมาชิกวิจารณ์

ขุนอนุสรกรสิทธิ์ (นครพนม): ข้าพเจ้าจะเสนอ นายแก้ว
สิงห์เกษม

มีสมาชิกวิจารณ์

น.อ. หลวงชินงนาวาสวัสดิ์ ร.น. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรม: ข้าพเจ้าขอเสนอพลเรือตรีบุญธรรม

มีสมัญญานามว่า

นายกวดหุ้มแพร (คนบุรี): ข้าพเจ้าขอเสนอหลวงอำว-
นาวาสวัสดิ์

มีสมัญญานามว่า

ร.ต. ถัด รัตนพันธ์ (พิบูล): ข้าพเจ้าขอเสนอพระพิ-
ทวารณพัลลภ

มีสมัญญานามว่า

นายพุทธเดช อัญจนเสริม (ศรีสะเกษ): ข้าพเจ้าขอ
เสนอนายถ่วง สนิทพันธ์

นายสว่าง สนิทพันธ์ (สุพรรณบุรี): ข้าพเจ้าขอ

น.อ. พระเวชยันตรังสถัญญ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
เกษตรและปศุสัตว์: ข้าพเจ้าขอเสนอหลวงพรหมโยธี

มีสมัญญานามว่า

พล.ต. พระยาพหลพลพยุหเสนา (สมานึกประมุขกิจ):
ข้าพเจ้าขอเสนอเจ้าพระยาจักรีธรรมมาธิบดี

มีสมัญญานามว่า

นายฟื้น สุพรรณसार (พระนครศรีอยุธยา): ข้าพเจ้าขอ
เสนอนายถวิลอินทร์ ภาณุพันธ์

มีสมาชิกพรรค

นายจำลอง ดาวเรือง (น.หาสารคาม) : ข้าพเจ้าขอเสนอ
ขอมติให้เรียก

มีสมาชิกพรรค

นายทองอยู่ เข้มบุญอ้อม (น.ท.บุรี) : ข้าพเจ้าขอเสนอ
ขอมติว่า

ประธานสภาฯ : ข้าพเจ้าขอตั้งที่ ข้าพเจ้าเป็นศูนย์กลาง

พ.ต.ท. ชื่น วัชรินทร์ (สมาชิกประเภทที่ ๑) : ข้าพเจ้า
ขอเสนอว่า

มีสมาชิกพรรค

นายสีเดอ ชัยนาม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ : ข้าพเจ้าขอเสนอพระองค์เจ้าวรณ

มีสมาชิกพรรค

ส.อ. พลเรือโทศรีณรงค์ (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพ
เจ้าขอเสนอ

มีสมาชิกพรรค

นายหญิง สาธุอินทร์ (ท.ก.) : ข้าพเจ้าขอเสนอพระยา
อรรถพรพรหม

มีสมาชิกพรรค

พ.อ. ประยูร ภมรมนตรี รัฐมนตรี: ข้าพเจ้าขอเสนอขอ
 สิ้นสุดสงคราม

มีสมาชิกรับรอง

นายทองม้วน อัคราการ (สหสภากม): ข้าพเจ้าขอเสนอ
 ทลวงเขวงศักตักสงคราม

มีสมาชิกรับรอง

ประธานสภาฯ: ครบ ๑๕ คนแล้ว ขอให้เปิดขบวนการ

เลขาธิการสภาฯ: ๑. นายอำเภอ อัคราการ ๒. นายอำเภอ

นายแก้ว สิงห์เชนทร์ ๓. ทลวงประภักฐมนธรรม ๔. น.อ.

ทลวงอำนาจสวัสดิ์ ร.น. ๕. พ.ท.ธ. พระพิจารณพลกิจ ๖.

พ.อ. ทลวงพรหมโยธี ๗. เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิยศ ๘. นายทองอินทร์

ภูริพัฒน์ ๙. ร.ท. ชุมศรีโกวิทชัย ๑๐. นายกู๋ วิมล

๑๑. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรวงศ์ไวยการ ๑๒. นายเกษม

บุญนาค ๑๓. พล.ท. พระยาพลพลพลเสนา ๑๔. พล.ร.ท.

ทลวงสินธุสงครามชัย ร.น. ๑๕. พ.ท. ทลวงเขวงศักตักสงคราม

ประธานสภาฯ: ขอให้แปรญัตติภายใน ๓ วัน

ขุนบรรณการกิตติคดี (อุบลราชธานี): ข้าพเจ้าขอเสนอ

มีสมาชิกรับรอง

ประธานสภาฯ: แปรญัตติภายใน ๗ วันนี้ ผู้ใดมีความเห็น
 อย่างไร

นายผล แสนสระดี (ชอบเล่น) : ข้าพเจ้าเห็นว่าควรระ
ย่นเพียง ๓ วัน

มีสมาชิกมาร่วม

นายพุดเทศ กาญจนเสริม (ศรีตระกูล) : ข้าพเจ้าเห็นว่า
ลงมติอีกครั้งหนึ่งเป็นเวลา ๑ เดือน ข้าพเจ้าขอเสนอประมุขอีก ๑๕ วัน

มีสมาชิกมาร่วม

ประธานสภาฯ : มี ๑๕ วัน ๓ วัน และ ๗ วัน เราขอช่างใหม่
ผู้ใดเห็นควรประมุขอีกภายใน ๑๕ วัน ขอให้ไปรบกวนมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๑๔ คน

ประธานสภาฯ : ผู้ใดเห็นควรให้ประมุขเป็นอย่างอื่น ขอให้
ไปรบกวนมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๔๕ คน

ประธานสภาฯ : เพราะฉะนั้นเห็นอันว่าต้องเสนอใหม่ ยัง
เหลือ ๑ กับ ๓ ผู้ใดเห็นว่าควรระประมุขอีกภายใน ๓ วัน ขอให้
ไปรบกวนมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๓๐ คน

ประธานสภาฯ : ผู้ใดเห็นว่าควรระประมุขอีกภายใน ๓ วัน
ขอให้ไปรบกวนมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๔๕ คน

ประธานสภาฯ : มีมติว่าที่ประชุมตกลงให้บัญญัติภายใน ๗ วัน สมมติว่า เลิกประชุม
เลิกประชุมเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา

ว.ค. เมตร พนมวิวัฒน์	ประสิทธิ์ ศรีสุชาติ
วิริยะเหิรหา	ถิ่น จุฑารพ
นายกวดหุ้มแพร	สุรินทร์ ดีพลากร
สุเทศ	เล็ก จารุณี
เถื่อน	สุชินท์ จิตระกัก
ทองม้วน	ผู้กรวายนการประชุม
ผล แสนสระดี	
ปรีกษ์ แก้วปลั่ง	
ชวาช สุประกาศะนันท์	
เคียง ศรีจันทร์	
ชาติ เวชประสิทธิ์	
อุบตพงศ์ประพัทธ์	
ควรวณแล้ว ๑๙/๕/๕๓	

พ.อ. ประจวบเจนนีก
รองประธานสภาผู้แทนราษฎร

กหกรรมบตี
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

